

Hrvatska riječ

Informativno-politički tjednik, izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

ISSN 1451 - 4257

SUBOTICA, 12. PROSINCA 2003. * CIJENA 20 DINARA * BROJ 46

Intervju:
Josip Anišić

Vojvodanska zemlja vapi za pomoći

**Agrar zanimljiv
samo pred izbore**

“DDOR NOVI SAD” AD

Glavna filijala “SUBOTICA”
NAŠIM GRAĐANIMA NUDI:

OBAVEZNO OSIGURANJE VOZILA

- 25% NIŽA CENA
- 30% BONUS
- 10% POPUST NA GOTOVINSKO PLAĆANJE

PLAĆANJE OSIGURANJA I TROŠKOVI REGISTRACIJE

- 10 RATA OBUSTAVOM OD ZARADA
 - 12 RATA OD PENZIJE
 - 4 RATE ČEKOVIMA GRAĐANA
za putnička vozila
 - JP “SUBOTICA-TRANS”
Segedinski put br. 84, telefon: 41-948
 - “INTERŠPED - DDOR NOVI SAD”
Pala Papa br. 17, telefon: 622-115 / 622-107
 - DP “INTEGRAL MEHANIZACIJA I TRANSPORT”
Čantavirski put bb, telefon: 566-038
- 1.000,00 DIN UMANJENJE**
za teretna vozila

USLUGA REGISTRACIJE BESPLATNO

• DDOR NOVI SAD • AD

OBAVEZNO OSIGURANJE MOTORNIM VOZILIMA

- PROLJETNI POPUST 20%
- MOGUĆNOST PLAĆANJA U 4 I VIŠE RATA
- PRI JEDNOKRATNOJ UPLATI DODATNI POPUST 10%
- GARANTIRANA ISPLATA ŠTETE

Zajedno za toleranciju	
Principijelna koalicija.....	8-10
Svjetski dan ljudskih prava	
Pola stoljeća borbe za čovjeka.....	11
Intervju	
Josip Anišić.....	12-14
Kako steći američko obrazovanje	
Amerika na Balkanu.....	15
Vijećnici HNV-a	
Pomaci u hrvatskoj zajednici.....	16,17
Reportaža	
Grad tvrđava usred ravnice.....	24,25
Promocija knjige Marka Kljajića	
»Kako je umirao moj narod« i u Zagrebu.....	39

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNOJ STRANI:
Zvonko Sarić

IMPRESSUM

OSNIVAČ:

Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mr. Mato Groznica (predsjednik), Dušica Dulić,
Kalman Kuntić, Marija P. Matarić, Dražen Prčić,
Stipan Stipić, Zvonko Sarić, Zvonko Tadijan,
Tomislav Žigmanov

DIREKTOR I V. D. GLAVNOG I
ODGOVORNOG UREDNIKA:

Zvonimir Perušić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić, Dušica Dulić, Jasminka Dulić, Ivan
Ivković Ivandekić, Vesela Laloš, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Mirko Sebić, Robert G. Tilly

TEHNIČKI UREDNIK:

Boris Oblak

TEHNIČKI ADMINISTRATOR:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zorica Tikvicki,
Zdenka Sudarević

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatska.rijec@suonline.net

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Dnevnik« Holding sa p.o. Novi Sad,
»Dnevnik« Štamparija

List je registriran kod Sekretarijata za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.

List je oslobođen poreza na promet na osnovu
mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje
i kulturu; broj 106-413-00221/2003-01 od
20.3.2003. godine

Manjinski jezičak

Kao što su pojedini politički analitičari i najavljivali, ključni saveznici HDZ-a u formiranju buduće hrvatske Vlade mogle bi biti stranke nacionalnih manjina. Jer, bez obzira što je HDZ nadmoćno pobijedio na nedavno održanim parlamentarnim izborima, proteklih nekoliko tjedana utrošena su na mukotrpno osiguravanje većine od 77 zastupničkih potpisa, što se pokazalo izuzetno kompliciranim poslom, a to Ivo Sanader najbolje zna.

Manjinske stranke u Hrvatskoj demonstrirale su visok stupanj zrelosti i snalažljivosti. Svjesne svih okolnosti, a posebice svoje uloge jezička na vagi, od HDZ-a traže mnogo, a mnogo im se i obećava. Sanader, dakle, Srbe poziva da se vrate u Hrvatsku, Bošnjacima obećava vraćanje u Ustav, a talijanskoj manjini proširenje u Istri priznatih prava na Rijeku i Kvarner s otocima, što znači da bi i u tim područjima talijanski jezik bio ravnopravan s hrvatskim. Ukoliko mu glasovi zastupnika nacionalnih manjina trebaju, a nema sumnje da mu trebaju, Sanader nema izbora – morat će u koncesije. To bi moglo izazvati određeno negodovanje HDZ-ovskog biračkog tijela, ali u postojećoj podjeli karata on trenutno nema boljšeg poteza. Iako će se tvrdi HDZ-ovci mrštiti, ustupcima manjinama nova bi Vlada u svijet poslala važnu poruku – da 'umivanje' HDZ-a nije samo kozmetičko i da je pozitivan odnos prema manjinama u vlastitoj zemlji budućnost hrvatske politike.

Takva odluka nove hrvatske Vlade morala bi imati odjeka i s ove strane granice, u Srbiji, gdje nacionalne manjine grozničavo traže mogućnost ulaska u Skupštinu Srbije, budući da im dosovska vlada nije osigurala izravno sudjelovanje u parlamentu. Propisani census od pet posto je razumljiv, kada je namjera ukрупniti političke grupacije u parlamentu, ali je istovremeno neprihvatljiv i rigidan, jer ostavlja manjinske stranke izvan konkurencije, ili s minimalnim šansama za ulazak u najvažniju instituciju u zemlji.

Ali, u Srbiji nije problem samo ulazak, odnosno mogući neulazak manjinskih predstavnika u Skupštinu. Još je ozbiljnije sve jače širenje govora mržnje koji upražnjavaju pojedini pretendenti na premijersko prijestolje, pri čemu izostaje odlučna reakcija i države i javnosti. Trenutačno vodeći srpski radikal neki je dan na TV Politika izjavio kako su Hrvati »genocidan i zločinački narod«, a da Hrvati iz Srijema nisu protjerivani, nego su »otišli vlastitom voljom, zamijenili kuće sa Srbima, i u tim zamjenama višestruko bolje prošli nego Srbi«.

Jest da HDZ mnogi u Srbiji još uvijek vide onakvim kakvim su ga vidjeli i prije trinaestak godina, ali retorika HDZ-a je, makar i samo službeno, makar i samo za vanjski svijet, bitno umjerenija. Izbori u Hrvatskoj protekli su u manje-više korektnom ozračju, za razliku od Srbije, u kojoj je ksenofobija još uvijek model koji može okupiti značajni dio populacije.

Z. P.

TJEDNIK

ČETVRTAK, 4. 12.

Tužilaštvo Srbije za ratne zločine
podiglo optužnicu za ubojstva
250 ratnih zarobljenika u
Vukovaru

NEDJELJA, 7. 12.

Europski znanstvenici
napravili molekularni
tranzistor, što otvara
mogućnost superbrzih mini
računala

PETAK, 5. 12.

Nenad Čanak: Pozivam sve
ljude u Srbiji da se uzdrže od
širenja nacionalne netolerancije

Službene konzultacije kod
predsjednika Stjepana Mesića o
formiranju nove vlade RH

UTORAK, 9. 12.

Sanader novi mandatar
hrvatske vlade

SUBOTA, 6. 12.

Tonino Picula:
Tužba Hrvatske protiv Srbije
zbog agresije ostaje na stolu

SRIJEDA, 10. 12.

Obilježen Dan ljudskih prava u
svijetu

RADIKALKA CARLA

Izražavam sumnju da Carla del Ponte radi u izbornome štabu socijalista ili radikala. U jednom od ta dva sigurno radi, jedino ne znam volontirati, ili uz određenu nadoknadu. **Zoran Živković**, srpski premijer u ostavci, »Danas«, 6. prosinca 2003.

MANDAT U ČELIJU

Jedan melankolični uvodničar sjetno je zaključio kako bi se moglo desiti da mandat sljedećem srpskom premijeru ode u neku od dvije čuvene haaške ćelije. Na žalost, danas to više nije teorija dokonih, nego realna mogućnost. Kad bi bili iskreni, vjerujemo da bi i jedan i drugi nosilac liste rekli kako su i sami iznenađeni takvim razvojem događaja, i takvim ishodom. Oni su, kao i svatko drugi, znali da, na primjer, Ajhman i Mengele nisu nos smjeli promoliti iz džungli Južne Amerike, a da Musolini i Hitler tu mogućnost nisu ni imali. Ako su kome odvratne ovakve asocijacije, sjetimo se onda, recimo, Hortija: ne da mu nije padalo na pamet da se ispod Salazarovih skuta javi u Peštu, na prve izbore, nego ga ni danas tamo ne spominje nitko osim umno poremećenih. Zašto baš Srbija sebi može dozvoliti ovaj luksuz, i ovu političku ekstravagancu, na to, zasigurno, nije lako i jednostavno odgovoriti. **Radivoj Cvetičanin**, direktor lista »Danas«, 6. prosinca 2003.

KORACI UNAZAD

Može pobijediti bilo tko – rata i sukoba neće biti. Realno, to do zivanje »Velike Srbije« je priča za birače ili plašenje istih, ali ne očekujem nikakve oružane sukobe. Ne zato što su ljudi postali politički zreli, već zato što imamo snažno prisustvo međunarodnih snaga u regiji i potpuno je iluzorno očekivati da bi bilo tko u takvim uvjetima ratovao. Drugo, prvi put sve zemlje regije imaju isti vanjskopolitički cilj, ulazak u EU. Čak i radikali govore o tome, sigurno više deklarativno nego suštinski. Ono što je problem s jačanjem desničarskih snaga jest da će oni ukočiti naš put ka Europi, biti prepreka bržem putu k europskim integracijama i što će uticati na loš imidž zemlje. Neće dakle biti sankcija, ali će biti obustave međunarodne pomoći, što mu dođe jedno te isto. Neće biti političke izolacije, ali će kontakti biti svedeni na najmanju moguću mjeru. Distanca između većinskog i manjinskih naroda sigurno će biti pojačana, a manjine će se dodatno homogenizirati. Nije to specifičnost Srbije. Cijela regija se vratila 13 godina unazad. Manje-više, imamo iste političke garniture kao i na početku ratova. U Hrvatskoj HDZ, u Bosni SDS, SDA i HDZ, ovdje jača SRS, a da je tu Milošević, siguran sam da bi socijalisti i radikali formirali koaliciju i osvojili vlast. **Rasim Ljajić**, predsjednik SDA, »Danas«, 6. prosinca 2003.

SVATKO NA SVOJE ZADATKE

Hrvatska je na dobrom putu prema ulasku u Europsku uniju, a prepreke na tome putu ne bi smjela praviti nekoć čija je političkoj opciji istekao rok uporabe. Novim hrvatskim vlastima kazat ćemo da ne smiju svojim građanima onemogućiti ulazak u Europu. Politička vodstva u regiji imaju jednostavne zadatke koje moraju ispuniti: Hrvatska mora uhititi umirovljenoga generala Antu Gotovinu i izručiti ga Haaškom sudu, Srbija i Crna Gora mora uhititi i izručiti generala Ratka Mladića, a Bosna i Hercegovina, odnosno Republika Srpska, Radovana Karadžića. **Pierre-Richard Prosper**, američki veleposlanik za pitanja ratnih zločina, »Večernji list«, 5. prosinca 2003.

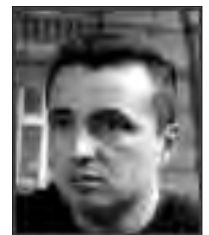
SAMOUBOJSTVO IZ ZASJEDE

Đinđić će biti optužen za vlastito ubojstvo. Naslov iz »Nedeljnog telegrafa«, 3. prosinca 2003.

TKO TO KAŽE, TKO TO LAŽE?

Tko to kaže da je Srbija unažadena i upropašćena? Mnogo volim razgovarati s ljudima koji imaju unaprijed zadati stav za koji nemaju velikog pokrića. **Dušan Bajatović**, potpredsjednik SPS, »Dnevnik«, 7. prosinca 2003.

Dujizmi

- ✓ *Njegov početak vezan je za moj kraj;*
- ✓ *On se ljulja, mi se tresemo;*
- ✓ *Ako želite brzo napredovati, pomoći će vam auto sugestija;*
- ✓ *Čitav roman je bilo njegovo slovo.*

Dujo Runje

Piše: Milovan
Paunović

Općenito gledano, ekonomski rezultati u godini na isteku, prije svega u industrijskoj proizvodnji i izvozu, daleko su od poželjnih, i to nedvojbeno daje slabu nadu u bolje sutra, kažu ekonomisti. Ipak, treba reći da je prosječna zarada u ovoj godini »dogurala« do 189 eura, što je za nekoliko eura više nego u prosincu 2002. godine

Ekonomska 2003. i prognoze za 2004. godinu

Ipak se kreće

Pitajući se, koliko uopće ima smisla baviti se ekonomskom problematikom u aktualnoj predizbornoj kampanji, u kojoj nam stranački lideri obećavaju med i mlije - ko, pokušat ćemo ipak dati snimak ekonomske 2003. godine i odgo - netnuti što nas to čeka u 2004. Općenito gledano, ekonomski rezultati u godini na isteku, prije svega u industrijskoj proizvodnji i izvozu, daleko su od poželjnih, i to nedvojbeno daje slabu nadu u bolje sutra, kažu ekonomisti. No, svakako ne treba zanemariti pozitivne rezultate, posebno na planu monetarne stabilnosti i inflacije koji mogu biti dobra osnova za rast industrijske proizvodnje i izvoza u sljedećoj godini.

Industrijska proizvodnja u ovoj godini je praktično niža za oko 2,5 posto od prošlogodišnje. Ekonomist *Stojan Stamenković*, iz Instituta ekonomskih znanosti, tvrdi ipak da privatizacija društvenih poduzeća doprinosi rastu industrijske proizvodnje, potkrepljujući svoju tvrdnju činjenicom da je najveći poticaj tom rastu dala kemijska industrija koja je privatizirana preko 90 posto. Stamenković napominje da se pozitivni efekti na proizvodnju od ovogodišnje ubrzane privatizacije društvenih poduzeća mogu očekivati već u prvim mjesecima iduće godine, no, za trajniji održivi rast ipak su neophodne domaće i inozemne investicije, budući da će prihodi od privatizacije početi je - njavati.

RELATIVNI USPJEH PRIVATIZACIJE: Kad je riječ o privatizaciji, treba reći da je zaključno s prosincem ove godine privatizirano tisuću društvenih poduzeća. Ministar *Aleksandar Vlahović* tvrdi da su poslije dvije i pol godine provođenja privatizacije svi postavljeni ciljevi dostignuti, a u to spadaju

promjena gospodarske strukture, stvaranje jakog i efikasnog privatnog sektora koji ulaže u proizvodnju, otvaranje novih radnih mjesta i podizanje konkurentnosti našeg gospodarstva. Ukupan proračunski prihod od privatizacije dostigao je 1,3 milijardu eura, od čega je za obvezne investicije prikupljeno 700 milijuna, a za socijalne programe 280 milijuna eura.

Međutim, na račun privatizacije u posljednje vrijeme, posebno u kontekstu aktualne izborne kampanje, upućuje se dosta kritika – kako je opterećena mitom i korupcijom, te da su postignuti rezultati nezadovoljavajući. *Radovan Jelašić* predsjednik ekonomskog savjeta G17 plus, tvrdi, također, da su efekti dosadašnje privatizacije minimalni. On svoju tezu potkrepljuje podatkom da u tisuću privatiziranih poduzeća radi manje uposlenih nego u zdravstvu Srbije. Iz pojedinih stranačkih krugova čuje se mišljenje i da bi ovakvu privatizaciju trebalo zaustaviti, odnosno da bi trebalo mijenjati model privatizacije. Ipak, većina ekonomista tvrdi kako u privatizaciju ne bi trebalo dirati, a pogotovo ne zaustavljati je.

Najsvjetlija točka ekonomske politike minule godine – i ne samo minule, već od političkih promjena u Srbiji 2000. godine – svakako je antiinflacijska politika. Rast cijena i stopa inflacije u ovoj godini ostat će u planiranim okvirima, a to znači ispod deset posto. Prema dosadašnjim mjesečnim inflatornim učincima, stopa inflacije na godišnjoj razini trebala bi iznositi oko osam posto, kaže ekonomist *Nebojša Savić*, ocjenjujući da su troškovi života nešto više porasli od inflacije prije svega zbog većeg rasta cijena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, a što neće imati većeg utjecaja na standard stanovništva.

IPAK POVEĆANJE STANDARDA: Kada se govori o standardu stanovništva, treba reći da je prosječna zarada u ovoj godini »dogurala« do 189 eura, što je za nekoliko eura više nego u prosincu 2002. godine. Hoće li prosječna zarada u ovih dva-tri tjedna do konca godine porasti ovisi i od toga hoće li plaće biti korištene kao sredstvo udvaranja građanima u zahuktaloj izbornoj kampanji. Kad je riječ o sljedećoj godini, većina ekonomista napominje da ne treba polagati velike nade u značajniji rast zarada u idućoj godini bez rasta proizvodnje.

Monetarna stabilnost je tijekom ove godine bila zadovoljavajuća – nominalna vrijednost dinara prema euru je smanjena za 8,6 posto, dok je u odnosu na dolar povećana za tri posto, što se objašnjava gubljenjem vrijednosti američke valute prema europskoj. Ekonomisti nas uz to tješe da ni u sljedećem periodu neće doći do daljnjeg obezvređivanja dinara, jer Narodna banka Srbije raspolaže zavidnim deviznim rezervama kojima može intervenirati. Te devizne rezerve u odnosu na prosinac 2002. godine povećane su za oko 1,3 milijarde dolara, i trenutno iznose 3,5 milijardi.

No, gospodarstvenici tvrde da je vrijednost dinara precijenjena, što obeshrabruje domaći izvoz, te očekuju da bi u idućem periodu usklađivanje tečaja dinara i rasta cijena moralo biti dosljednije, a pogotovo njegovo usklađivanje s tečajem europske valute, kako bi se popravila izrazito negativna bilanca vanjskotrgovinske razmjene. Ovogodišnji rezultat u oblasti vanjske trgovine govori o deficitu od čak 4,5 milijardi dolara.

Autor je glavni urednik beogradskog tjednika »Privrednik«

Nakon konzultacija kod predsjednika Hrvatske

Sanader novi mandatar

Predsjednik *Stjepan Mesić* imenovao je u utorak predsjednika HDZ-a *Ivu Sanadera* za sastav nove hrvatske Vlade. Mesić je potvrdio kako Sanader kao mandatar ima osiguranu većinu u parlamentu i da će moći predložiti novu Vladu. Čestitajući Sanaderu, predsjednik Mesić izrazio je uvjerenje da će nova Vlada nastaviti s ostvarenjem hrvatskih strateških ciljeva i priključenjem Hrvatske Europskoj uniji.

Ivo Sanader zahvalio je predsjedniku Mesiću na povjerenom mandatu, hrvatskim biračima, koalicijskim partnerima i svima koji će u Hrvatskom saboru poduprijeti HDZ-ovu vladu. Rekao je da je s

predsjednikom Mesićem dogovoreno da prvu sjednicu novog saziva Hrvatskog sabora sazove za 22. prosinca. »Ulazimo u novo razdoblje, a prioritet svih nas i naše Vlade bit će gospodarski rast i rast životnog standarda i kupovne moći prosječne

SDSS nagovijestio »vanjsku suradnju« sa Sanaderom

Potpredsjednik Samostalne demokratske srpske stranke (SDSS) *Milorad Pupovac*, nakon konzultacija oko imenovanja mandataru za sastav Vlade s predsjednikom Stjepanom Mesićem, izjavio je da su ga izvijestili kako pregovaraju s vjerojatnim budućim mandatarom Ivom Sanaderom o temama koje su bitne za srpsku zajednicu u Hrvatskoj, te da su za to dobili predsjednikovu potporu. Kada ti pregovori završe, bit ćemo u mogućnosti kazati predsjedniku Republike i javnosti hoćemo li moći podržati Sanaderovu vladu, rekao je Pupovac novinarima u utorak. Također je rekao da su predsjednika izvijestili kako formalni koalicijski ugovor s HDZ-om i Sanaderom SDSS neće potpisivati. Ako pregovori s HDZ-om završe uspješno, Sanader može računati na našu vanjsku suradnju, istaknuo je Pupovac. Upitan zašto se već do sada SDSS nije odredio prema budućoj Vladi, Pupovac je rekao da srpska zajednica u Hrvatskoj ima specifičan položaj te da joj je potrebno još vremena za pregovore.

hrvatske obitelji. Na vanjskom planu to je ulazak Hrvatske u EU i NATO te rješavanje otvorenih pitanja sa susjedima«, rekao je Sanader.

U sklopu svojih ustavnih ovlasti predsjednik Mesić je povjerio Sanaderu mandat za sastavljanje nove Vlade, nakon što je obavio konzultacije sa svim strankama, nezavisnim i zastupnicima manjina, koji su na izborima 23. studenoga ušli u Hrvatski sabor.

Ministri EU i Mesić očekuju nastavak suradnje s Haagom

Europska unija zatražila je od buduće Hrvatske Vlade da, u cilju pridruživanja europskoj petnaestorici, »u potpunosti surađuje s Haaškim sudom, osigura povrat izbjeglih i zaštitu prava manjina«. Ti stavovi se navode u zaključcima zasjedanja šefova diplomacija EU kao ključni uvjeti u sklopu mjerila i nužnih koraka, koje Hrvatska mora ispoštovati u provođenju političkih i ekonomskih reformi i usu-

glašavanja svog zakonodavstva sa standardima EU.

Hrvatski predsjednik *Stjepan Mesić* je, također, izrazio očekivanje da nova Vlada nastavi suradnju s Haaškim sudom, »jer bi odustajanje od te suradnje značilo novu izolaciju zemlje, a to Hrvatskoj ne treba«.

Tijekom posjeta gradiću Marijanci, Mesić je na pitanje novinara što očekuje od nove Vlade u pogledu suradnje sa sudom

u Haagu, odgovorio kako se krivica mora individualizirati, te da će kolektivno optuživanje prestati kada konkretni ljudi budu odgovarali za konkretna djela. »Onda možemo ostvariti i suradnju s našim susjedima i tražiti od njih, a posebno od onih koji su krivi za agresiju i najviše doprinijeli razaranju i žrtvama, da pomognu individualizaciji krivice«, kazao je Mesić.

Picula: Tužba protiv SCG ostaje

Hrvatski ministar vanjskih poslova *Tonino Picula* odbacio je u Bruxellesu na sastanku Euroatlantskog partnerskog savjeta mogućnost povlačenja tužbe Hrvatske protiv Beograda za agresiju. Takav prijedlog je posredno iznio ministar vanjskih poslova Srbije i Crne Gore *Goran Svilanić* na spomenutom ministarskom sastanku. »I zbog svih onih koji su stradali i zbog svega onoga što je uništeno u našoj zemlji, zaista se zbog povijesne istine mora, ako ništa drugo, u jednom sudskom procesu zaključiti priroda te agresije. Prema tome, tužba ostaje na stolu«, rekao je Picula HTV-u.

Mesić najavio mogućnost ukidanja viza

Hrvatski predsjednik *Stjepan Mesić* izjavio je kako očekuje da će građani Srbije i Crne Gore moći putovati u Hrvatsku bez vize i nakon 31. decembra ove godine. On je napomenuo kako postoji inicijativa da će odluka o produženju privremenog ukidanja viza biti donijeta na sljedećoj sjednici Vlade, te da će, vjerojatno, vize za građane SCG biti definitivno ukinute sljedeće godine, jer je to »korisno i za Hrvatsku i za SCG«.

Specijalni tužitelj za ratne zločine priopćio

Podignuta prva optužnica za »Ovčaru«

Specijalni tužitelj za ratne zločine Republike Srbije *Vladimir Vukčević* priopćio je, da je podigao optužnicu za zločine počinjene na farmi »Ovčara«. Optužnica tereti osam lica za ratni zločin protiv više od 250 ratnih zarobljenika na ovom poljoprivrednom dobru u Vukovaru 20. i 21. studenog 1991. godine. U priopćenju o prvoj optužnici, koju je podiglo Tužiteljstvo za ratne zločine, Vukčević navodi da se sva osumnjičena lica nalaze u pritvoru, ali se njihova imena ne priopćavaju.

Na temelju objavljenih informacija o istrazi u Okružnom sudu u Novom Sadu,

osumnjičeni su: *Stanko Vujanović*, komandant brigade TO iz Vukovara, kao i komandant vukovarske TO *Miroslav Vujović*. U pritvoru istražnog zatvora Okružnog suda u Novom Sadu nalazili su se i *Jovica Berić* i *Predrag Dragović*. U pritvoru su, također, bili i *Mirko Vojinović* i *Ivan Anastasijević*, pa se može pretpostaviti da su i oni na spisku osumnjičenih za ovaj ratni zločin. Slučaj »Ovčara« često se dovodio u vezu s četničkim vojvodom *Miroslavom Lančuzaninom – Kamenim*, koji, kako se saznaje iz sudskih izvora, nije bio u pritvoru, iz čega proizilazi da se njegovo ime ne nalazi na optužnici. Tribunal u Ha-

gu je za ovaj ratni zločin optužio oficire JNA: *Veselina Šljivančanina*, *Mileta Mrkšića* i *Miroslava Radića*, a dokumentacija o zločinu predana je specijalnom tužitelju za ratne zločine Vladimiru Vukčeviću prilikom njegova posjeta Tribunalu. Ona sadrži i 18 sati svjedočenja zabilježenih na CD-u. Optužnica za »Ovčaru« predana je Vijeću za ratne zločine Okružnog suda u Beogradu. Nakon zakonskog roka od osam dana za pravo na prigovor, optužnica stupa na snagu i zakazuje se suđenje, po Zakonu o krivičnom postupku u roku od dva mjeseca.

Na temelju odluke državnog tajnika SAD

Normalizirani trgovinski odnosi SAD i SCG

U prošli četvrtak je stupila na snagu obnova normalnih trgovinskih odnosa SAD i Srbije i Crne Gore, nakon što je istekao zakonski rok od 30 dana od trenutka, kada je odluku donio državni tajnik SAD *Collin Powell*. Obnovom normalnih trgovinskih odnosa carinske stope u SAD za proizvode iz SCG bit će smanjene s prosječnih 37 posto na standardne stope, u prosjeku manje od tri posto. Kako je priopćila Ambasada SAD u Beogradu, to značajno umanjeće treba da unaprijedi konkurentnost proizvoda, koje SCG izvozi na tržište SAD, i tako doprinese općem unapređenju ekonomije, zaposlenosti i investicija u SCG.

Ekonomski stručnjaci ocjenjuju da je riječ o značajnoj odluci, prije svega za poduzeća koja već izvoze u SAD. Riječ je o

industriji oružja i tekstilnih proizvoda, koje će moći oboriti cijenu, a povećati sredstva za ulaganja. Perspektiva se otvara i za prehrambenu i kemijsku industriju. Ekonomisti, također, upozoravaju i da treba biti realan, jer SAD nije nikad bilo optimalno tržište za domaće tvrtke, niti je svaki izvoz bio isplativ. ■

Predizborna kampanja u Srbiji

Košunica: Nema prepreka za kandidiranje haaških optuženika

Predsjednik Demokratske stranke Srbije *Vojislav Košunica*, izjavio je prigodom predizborne kampanje u Valjevu, kako ne postoje prepreke da se haaški pritvorenici ili optuženici nađu na izbornim listama za parlamentarne izbore u Srbiji. »Ja do sada nisam vidio da je bilo upozorenja iz Haaškog suda, da se na izborima i na listama za izbore u Srbiji ne mogu naći optuženici Međunarodnog tribunala«, izjavio je Košunica za agenciju Beta. »Mnogo veći problem je u tome što su naši propisi o suradnji s Haaškim tribunalom nedorečeni i neprecizni, što nije bilo strategije u toj suradnji, što je Nacionalni savjet za suradnju s Tribunalom više bio ispostava tog suda nego naš državni organ«.

Košunica je, također, rekao da je poslije podizanja optužnica protiv četvorice vojnih i policijskih generala prvi put došlo do spontanog konsenzusa u javnosti o tome da bi se ti procesi mogli obaviti i u SCG. »Sila Boga ne moli, s Haaškim tribunalom se mora surađivati na način u kojem kao država možemo opstati. Da bi se to postiglo, potrebna je jedna na širokom konsenzusu utemeljena politika ili strategija suradnje s Haaškim sudom, a toga do sada nije bilo. Sve ovo što se do sada u toj suradnji desilo je izraz nedostatka te politike«, rekao je Košunica, napominjući da će se poslije izbora morati utvrditi strategija suradnje s Haagom. ■

Od siječnja imovina stranaka pod kontrolom

Političke stranke u Srbiji dužne su do 26. siječnja iduće godine podnijeti skupštinskom Odboru za financije podatke o imovini koju posjeduju. Ministarstvo za financije Srbije propisalo je Pravilnik o evidentiranju priloga i imovine političkih stranaka, kao i priloga i sredstava koja se troše tijekom izbornih kampanja. Prema Pravilniku, svaka stranka je obvezna voditi evidenciju o priložima, koje je primila i imovini koju posjeduje, i podnijeti izvještaje o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju i o priložima koji prelaze 6.000 dinara. Pravilnik propisuje da stranka vodi pojedinačnu evidenciju o priložima pravnih i fizičkih lica. Zakon o financiranju političkih partija, koji je usvojio prošli skupštinski saziv, stupa na snagu 1. siječnja 2004. godine. ■

Potvrđena lista koalicije »Zajedno za toleranciju-Čanak-Kasza-Ljajić«

Principijelna koalicija - redni broj 12

Piše: Jasminka Dulić

Od brojnih mogućih modela pozitivne diskriminacije kojom bi se osigurala prisutnost zastupnika nacionalnih manjina u parlamentarnom životu Republike Srbije nije primijenjen niti jedan. Stoga stranke nacionalnih manjina i ostale stranke koje zastupaju ideje koje su u sadašnjem trenutku »manjinske« na političkoj sceni Srbije, kao što je ideja o autonomiji Vojvodine i regionalnom pristupu razvoju Srbije, nastupaju udružene u koaliciji »Zajedno za toleranciju Čanak- Kasza - Ljajić«

MORALNI POBJEDNICI: Na konferenciji za tisak održanoj 10. prosinca u Subotici povodom potvrđivanja liste koalicije »Zajedno za toleranciju-Čanak-Kasza-Ljajić« od strane Republičke izborne komisije predstavnici koalicije su priopćili da lista nastupa pod rednim brojem 12.

Kasza József je rekao kako su se stranke koje su se udružile u ovu koaliciju »već

moralni pobjednici jer su uvidjeli da samo zajedničkim snagama mogu ostvariti pravo na izbore i pravo na parlamentarno zastupanje.« Kad je riječ o nacionalnim manjinama, rekao je Kasza, stranke koje zastupaju njihove interese u svom programu imaju isti cilj, zalaganje za ostvarenje ravnopravnosti, prava i sloboda nacionalnih manjina, a većinske stranke to nisu uvidjele i u svojim predizbornim programima ne tretiraju ovu problematiku na pravi način. »Bitno je da u novom izbornom zakonu bude pozitivne diskriminacije za nacionalne manjine i to smo mi i očekivali – prvo da se donese Ustav, a zatim i novi izborni zakon s nekom od varijanti pozitivne diskriminacije. Međutim, očito je da za to nije bilo pravog raspoloženja u većinskim strankama. Ono što neke stranke sada rade tako što biraju pogodne ličnosti iz redova nacionalnih manjina je nemoralan i nepošten pristup jer oni ne mogu legitim-

no da zastupaju nacionalne zajednice. Takvo rješenje smo vidjeli u doba Miloševića kada je Mihalj Kertes bio u redovima SPS a Elvira Fekete u redovima SRS. Takav princip niti SVM niti druge političke stranke iz ove koalicije ne mogu da prihvate.« rekao je Kasza.

Nemoguće koalicije

Odgovarajući na pitanja novinara s kojim strankama su spremni ići u postizborno koaliciju, Kasza je rekao: »Nemoguća je suradnja s onim strankama koje su nam nudile i predviđale senvdiče za naše iseljenje i onima koji na listi imaju haaške optuženike, što smatram velikom sramotom, i ne vidim kako će oni sudjelovati u radu parlamenta, osim ako se sjednice neće održavati u Haaaškom zatvoru.

Konferencija za tisak

Dujó Runje, Kasza József i Petar Kuntić

JEDINA OPCIJA: Petar Kuntić, v. d. predsjednika Demokratske stranke Hrvata u Vojvodini rekao je kako su nacionalne manjine u Srbiji »daleko od onih prava koje imaju nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, gdje je osiguran direktan ulazak predstavnika nacionalnih manjina u parlament, pa tako Srbi imaju tri zastupnika u Hrvatskom Saboru, talijanska, mađarska i druge brojnije manjine po jednog zastupnika a najmalobrojnije nacionalne zajednice imaju jednog zajedničkog zastupnika. Kuntić je istakao da, nasuprot takvom modelu koji je daleko pravedniji, u Srbiji sadašnji izborni zakon onemogućava hrvatskoj kao i drugim manjinama da imaju svoje zastupnike te je pozvao birače da izidu na izbore u isto tako velikom broju

kao i prije tri i pol i glasaju za koaliciju »Zajedno za toleranciju«.

Listu »Zajedno za toleranciju-Čanak-Kasza-Ljajić« svojim potpisima podržalo je 15.800 građana, od toga je značajan broj potpisa prikupila Demokratska stranka Hrvata u Vojvodini, o čemu je Petar Kuntić rekao kako su se »naša očekivanja da će Hrvati podržati ovu koaliciju svojim potpisima ispunila, i DSHV je prikupio 950 potpisa u kratkom vremenskom roku od nekoliko dana, efektivno je to bilo 40 sati. I druga hrvatska stranka Hrvatski narodni savez je također prikupila oko 240 potpisa. Smatramo da je to dobar znak da DSHV staje na noge poslije svih lomova u stranci i da se povjerenje članstva stranke i njenih simpatizera vratilo. Očekujemo da će i na iz-

borima Hrvati podržati ovu koaliciju, jer je ona jedina opcija koja se zalaže da se manjinama osigura ravnopravnost i ostvarivanje zajamčenih prava i sloboda, i jedina je lista koja osigurava da i jedan predstavnik hrvatske zajednice osvoji zastupničko mjesto u srbijanskom parlamentu. Mi očekujemo da će se tako i dogoditi i da ćemo sigurno preći prag od pet posto te će tako Hrvati ponovo imati, poslije deset godina, svog zastupnika u republičkom parlamentu.«

Dujó Runje, dopredsjednik Hrvatskog narodnog saveza je istaknuo kako su se opredijelili za ovu koaliciju jer je to jedina politička opcija koja u svom programu na centralnom mjestu ima prava manjina, a da je »više nego značajno za manjine da li će prevladati u parlamentu demokratske snage ili neke druge nedemokratske opcije.«

PREDIZBORNA PROMIDŽBA: Ono što je posebno značajno za hrvatsku zajednicu jeste da u ovom koalicijskom bloku »po prvi puta sinkronizirano dvije hrvatske stranke idu zajedno.« To je, rekao je Runje, pravi znak za Hrvate kako bi trebali glasati za ovu koaliciju koja se u svom programu zalaže za pravo na različitost, prava na-

Za autonomiju Vojvodine

Osnovni programski ciljevi za koje se zalaže koalicija »Zajedno za toleranciju-Čanak-Kasza-Ljajić« jesu demokratizacija, denacionalizacija, decentralizacija. Drugim riječima, zalaganje za ljudska i manjinska prava, vraćanje sve oduzete imovine i potpunu autonomiju pokrajine Vojvodine. Sadržaj autonomije je vraćanje zakonodavne, izvršne i sudske vlasti, te odlučivanje o prihodima koji se stvaraju u Vojvodini radi ubrzanja njenog razvoja.

cionalnih manjina i suživot svih. »Ukoliko ova koalicija ne prođe izborni cenzus, republički parlament će biti značajno osiromašen jer nitko neće zastupati ove ideje« rekao je Runje.

U naredne dvije sedmice, do izbora 28. prosinca koalicija Zajedno za toleranciju će održati promidžbene skupove u gradovima i selima Srbije u kojem će se predstaviti program i kandidati za zastupnička mjesta. Centralni promidžbeni skupovi koalicije na kojoj će svi sudjelovati održati će se 13. prosinca u Beogradu u Domu sindikata, 18. prosinca u Subotici u Hali sportova, 23. prosinca u Novom Sadu i 25. prosinca u Kragujevcu. Pored toga svaka stranka će imati i svoje kampanje pa će tako Demokratski savez Hrvata u Vojvodini organizirati zajedno sa Ligmom socijaldemokrata Vojvodine predizborni skup 11. prosinca u Đurđinu a zajedno s Hrvatskim narodnim savezom predizborni skup 20. prosinca u Tavankutu. Pored toga DSHV će održati i predizborni skup 17. prosinca u Maloj Bosni. ■

Deklaracija »Zajedno za toleranciju« i FENS-a

Predstavnici Koalicije »Zajedno za toleranciju-Čanak-Kasa-Ljajić« potpisali su u četvrtak deklaraciju Federacije nevladinih organizacija Srbije kojom se obavezuju da neće ući u koaliciju sa Srpskom radikalnom strankom, niti im pomagati u formiranju manjinske vlade. Lideri stranaka Lige socijaldemokrata Vojvodine, Saveza vojvođanskih Mađara, Sandžačke demokratske partije i Lige za Šumadiju također su se obvezali da će raditi na nastavku europskih integracija i suradnji s haaškim Tribunalom. Predsjednik Federacija nevladinih organizacija Srbije Miljenko Dereta rekao je da je ishod predsjedničkih izbora prijetnja nastavku promjena u zemlji, te da je cilj potpisivanja deklaracije – okupljanje demokratskih partija. On je najavio da će o potpisivanju deklaracije razgovarati narednih dana i s čelnicima G17 plus i Demokratske stranke. Jedan od potpisnika sporazuma Rasim Ljajić rekao je kako očekuje da će koalicija »Zajedno za toleranciju« nakon parlamentarnih izbora postati »respektabilan politički faktor«, od koga će ovisiti i formiranje buduće Vlade, te da će i ova koalicija biti garant toga da će se vlast formirati između demokratskih političkih stranaka. ■

Za sada 13 izbornih lista

Trinaest stranaka i koalicija do sada je podnijelo Republičkoj izbornoj komisiji izborne liste za parlamentarne izbore 28. prosinca.

Potvrđene su liste G17 plus, Srpske radikalne stranke, Demokratske stranke Srbije, Demokratske alternative, kao i liste Demokratska stranka – Boris Tadić, SPO-NS-Vuk Drašković-Velimir Ilić, Otpora, Koalicije Za narodno jedinstvo, Socijalističke partije Srbije-Slobodan Milošević, Samostalna Srbija Demokršćanske stranke Srbije i Koalicije Odbrana i pravda, Liberala Srbije i Koalicije »Zajedno za toleranciju-Čanak-Kasa-Ljajić«.

Među trinaest lista službeno je osam stranaka i pet koalicija iako je većina stranaka koje nastupaju samostalno u svoje liste uključila i predstavnike drugih stranaka. Na listi G 17 plus su uključeni čelnici Socijaldemokratske partije, na listi DSS-a su predstavnici Narodne demokratske stranke i Srpske demokratske stranke, a na listi DS su predstavnici Građanskog saveza Srbije, Socijaldemokratske unije, Demokratskog centra, Srpskog pokreta otpora s Kosova i dva kandidata stranaka članica koalicije Lista za Sandžak. Na listi liberala Srbije su predstavnici Vlaške demokratske unije i Zemljoradničke partije Srbije, dok su na listi DHSS predstavnici stranka i udruga Rumunja. ■

József Kasza, predsjednik Saveza vojvođanskih Mađara

Tolerancija je naša kampanja

Stječe se dojam da u medijskom praćenju predizborne kampanje ima puno manje informacija o aktivnosti stranaka u okviru koalicije »Zajedno za toleranciju«, što navodi na pomisao da postoji određeni medijski bojkot pojedinih političkih opcija, kako to uostalom tvrde i predstavnici »Otpora«. József Kasza, predsjednik SVM, međutim, demantira takvu mogućnost.

»Ne bih rekao da nas mediji bojkotiraju, ali mogu reći da mi novaca za razbacivanje nemamo. Velike stranke su sebi stvorile ekonomski temelj za razne bilbordove, televizijske spotove itd. Naša koalicija će imati u odnosu na to dosta skromnu kampanju. Jednostavno, pružit ćemo se prema »guberu«, prema tome koliko novaca možemo potrošiti na tu kampanju«, kaže József Kasza za »Hrvatsku riječ«.

»Čini mi se da je za nas najbolja kampanja sama ideja, sama riječ tolerancija.

Isključivosti je bilo dosta u proteklm godinama. A vidjeli smo što znači riječ isključivost, što znači riječ mržnja, što znače nacionalizam i šovinizam, pa na neki način i fašizam, jer upravo postupci koji vode k fašizmu proizvode masovne grobnice, masovna protjerivanja, sve one nedaće koje smo preživjeli. Potreba za tolerancijom, za međusobnim uvažavanjem, za poštovanjem tuđih, drugačijih vrijednosti – kako u jeziku, tako u kulturi i u vjeri, jedino može poboljšati odnose među ljudima. A to je upravo najpotrebnije – izgraditi ponovno međusobno povjerenje... Da ja ne moram biti Hrvat ili Srbin, ili vi Mađar, kako bismo nešto postigli, nego da, prihvaćajući činjenicu da smo te nacije koje smo, imamo ista prava, iste obveze prema državi i jedni prema drugima. Zato mislim da su tolerantnost i prihvaćanje različitosti naša najbolja kampanja.«

V. L.

Sonta pred izbore

Zabrinjavajuća indolentnost glasača

Političari još i danas polemiziraju o razlozima neuspjeha predsjedničkih izbora od 16. studenog. Ne upuštajući se u razloge, možemo samo konstatirati da je u Sonti izlazak na biralište bio katastrofalno slab: od 4.312 registriranih birača, glasovalo je svega 1.458, ili 33,81 posto. Ista apatija pokazana je i prigodom odlaska na glasovanje za izbor kandidata za Sabor Republike Hrvatske, iako je bio organiziran besplatan autobusni prijevoz za Suboticu. Od spomenutog broja Sončana s pravom glasa u Suboticu je otputovalo jedva desetak. Istina, ni kampanja nije odrađena sjajno, no ne smijemo u tome tražiti ispriku. Najveća opasnost leži u stvaranju navike neizlaska na glasovanje.

Pred nama su srbijanski parlamentarni izbori već koncem ovog mjeseca, a vjerojatno će brzo i lokalni. Samim neizlaskom na glasovanje, pružamo priliku za uspon opcijama koje za nas nisu najpoželjnije, ali, za razliku od nas, imaju izuzetno disciplinirane glasače. To sebi više ne smijemo dozvoliti. Na izbore moramo izaći, moramo dati svoj glas opcijama primjerenim našim potrebama, primjerenim vremenu i prostoru u kojem živimo.

I. A.

U povodu 10. prosinca, Dana ljudskih prava

Pola stoljeća borbe za čovjeka

Iako je gotovo svakom stanovniku s ovog prostora narušeno neko od osnovnih ljudskih prava, veliki broj ljudi ostao je neinformiran o svojim elementarnim pravima garantiranim domaćim i međunarodnim zakonima

Piše: Olga Perušić

Općenito se smatra kako su ljudska prava osnova mirnog zajedničkog suživota – u međunarodnoj i u nacionalnoj politici, u mjestu gdje stanujete ili u obitelji. Ona se tiču svakog pojedinca i zagaran- tirana su svakome. Zalaganje za ljudska prava prvenstveno bi označavalo zastupa- nje ideje da svako ljudsko biće ima pravo na priznavanje tih prava kojima se prije svega štite njegova egzistencija i ljudsko dostojanstvo. Postoje ljudska prava zaga- rantirana međunarodnim običajnim pra- vom, koje se temelji na Povelji Ujedinje- nih nacija, također i mnogobrojnim pakto- vima, konvencijama i deklaracijama. »Svi ljudi rođeni su slobodni, s jednakim dostojanstvom i pravima« – tako počinje član 1. »Opće deklaracije o ljudskim pravima«, koja je usvojena 10. prosinca 1948. godine.

Prema ovoj deklaraciji, svi mi od trenutka rođenja posjedujemo određena pra- va koja se nazivaju ljudskim pravima. Ljudska prava su zajamčena svakom čovjeku na temelju njegova postojanja i ona su neotuđiva, što znači da ne mogu nikome biti oduzeta.

Pojam povrede ljudskih prava nije ništa drugo nego uljepšani izraz za zločine koje država vrši nad građanima. Povrede ljud- skih prava, kao zločini koji se vrše po nalogu, s odobre- njem, odnosno trpljenjem, ili pod zaštitom vlade, ugrožavaju u najvećoj mjeri unutar- nji, kao i vanjski mir svake države. Poka- zalo se da je zbog kontrole monopola vla- sti – putem podjele na zakonodavnu, iz- vršnu i pravosudnu vlast, kao i putem slo- bodnih, općih i tajnih izbora koji se perio- dično ponavljaju, stvoren prikladan pra- vo-državni instrument. Države u kojima vlada diktatura ne poznaju ovaj instru- ment, i baš zbog toga tamo su česte povre- de ljudskih prava, što je generalna opa- snost za svjetski mir. One truju političku klimu u kojoj ljudska prava i mir imaju sla- be šanse za ostvarenje.

NEINFORMIRANOST: Bili smo očevici

nemilih dešavanja koja su se odigrala na ovim prostorima u proteklom godinama. Ona su obilovala okrutnim kršenjima ljud- skih prava. Među osnovnim ljudskim pra- vima su pravo na život i fizički integritet, slobodu kretanja, državljanstvo, mirno uživa- nje imovine, slobodu okupljanja, slobodu kretanja, slobodu udruživanja, slobodu izražavanja i mišljenja, slobodu vjeroispo- vjesti, prava djeteta, pravo na pravično suđenje i nediskriminiranje manjina.

Iako se sa sigurnošću može tvrditi, kako je gotovo svakom stanovniku ovog prostora narušeno neko ljudsko pravo tijekom proteklih godina, veliki broj ljudi ostao je

ganiziranjem javnih rasprava, predavanja, te naobrazbom mladih.

Norveški savjet za izbjeglice se specija- lizirao za pružanje besplatne pravne po- moći za izbjeglice, raseljena lica i povrat- nike, a njihova pomoć uključuje i zastupa- nje pred sudovima. Pravna pomoć, koju pruža Norveški savjet za izbjeglice, odnosi se na dobijanje odobrenja za povratak u ze- mlju porijekla, povrat privatne imovine u posjed, povrat stanarskog prava i ostvari- vanje prava na mirovinu.

ULOGA UN: Ujedinjeni narodi su naj- značajnija međunarodna organizacija za obranu ljudskih prava. Svoj najveći dopri- nos dale su donošenjem Deklaracije o pravima čovjeka kao zajedničkog standarda koji trebaju do- seći svi narodi i nacije. Utjecaj Deklaracije na ze- mlje članice doveo je do suradnje i time su se ze- mlje članice obvezale ka- ko će u svojim zemljama osigurati opće poštovanje i primjenu čovjekovih prava i osnovnih sloboda. Iako se događalo da UN ne ostvare sva očekivanja, mora se istaknuti kako bi bez ovakvog pristupa vje- rojatno bilo još više slučajeva kršenja ljudskih prava, koji vjerojatno ni- kad ne bi izašli na svjetlo dana. Pa ipak, ostaje još mnogo toga što se treba učiniti, jer je svijet tek na

početku stvaranja djelotvorne i cjelokupne zaštite ljudskih prava. No, ako pogledamo što se sve ostvarilo od Drugog svjetskog rata – dakle, za relativno kratko vrijeme – onda možemo optimistički promatrati bu- dućnost. Ljudska prava su danas nešto više od puke lijepe zamisli i mnogo više ljudi ih uživa.

Od presudne važnosti za daljnje po- boljšavanje ljudskih prava je informira- nost, kako bi se moglo djelovati u ostvare- nju ovog globalnog cilja. Svoj doprinos možemo dati na brojne načine, a različitim kampanjama, seminarima i konferencija- ma širom planeta na to nas potiče obi- lježavanje Dana ljudskih prava. ■

neinformiran o svojim elementarnim ljud- skim pravima.

No, i u nas je oformljeno više institucija koje se bave ovom problematikom, pa se tako ipak može reći kako je na tom planu napravljen određeni pomak. Mladi sve više sudjeluju na mnogobrojnim seminarima i obukama, čime pridonose većem razvoju svijesti o tome, dok su se pojedine institu- cije vremenom specijalizirale za određene segmente ljudskih prava.

INSTITUCIJE: Brojne domaće udruge i oformljeni centri za ljudska prava bave se unapređenjem teorije i prakse ljudskih pra- va djelujući u oblasti naobrazbe, istraživa- nja, izdavaštva, javnim promocijama, or -

Josip Anišić, direktor Zemljoradničke zadruge »Salaš« iz Subotice

Kronična nebriga države za agrar

*Država je poljoprivrednicima isplatila samo deset posto štete od suše – teret od 90 posto morat će snositi sami poljoprivrednici * Ukupno procijenjena šteta tako ostaje samo imaginarna brojka na papiru, dok poljodjelicima ostaje realna borba za opstanak * Cijene poljoprivrednih proizvoda su donekle povećane, ali i dalje izostaje neophodna stimulacija države * Poseban problem agrara je njegova prezaduženost*

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Josip Anišić, ekonomist po struci, već je trinaestu godinu na čelu zemljoradničke zadruge »Salaš« iz Subotice, koja i pored svih opće poznatih nedaća koje prate ovu granu gospodarstva, uspijeva opstati i raditi na ovom području. U Zadrugu je udruženo oko 500 domaćinstava koja se bave poljoprivrednom proizvodnjom, bilo na vlastitoj ili zakupljenoj zemlji, tako da u gotovo svakom selu subotičke općine postoji predstavnik ove zadruge.

HR: Godina za nama donijela je nezapamćenu sušu čije će posljedice još dugo osjećati većina ljudi koji se bave poljoprivredom kao jedinim izvorom prihoda. Koliko ste Vi i Vaši zadrugari pogođeni ovom teškom elementarnom nepogodom?

Prema javnim procjenama, ljetosnja suša donijela je štetu u vrijednosti od oko 40 milijardi dinara, a nadoknađeno je, putem države, samo nekih 2,5 milijarde dinara i to neadekvatno, a niti na vrijeme. Kako je jesen početak proizvodnog procesa u radu na zemlji, jedino je sjeme pšenice stiglo u nekim približno odgovarajućim količinama, ali samo koliko nam je Beograd odredio i namijenio, uz činjenicu da se krug općina zahvaćenih sušom – a Subotica s okolicom je zahvaćena preko 50 posto – proširio i na druge općine s teritorija Vojvodine, pa su se predviđene količine morale dijeliti i s njima. Tako su od tražene i procijenjene štete od 20.000 dinara po hektaru, poljoprivredni proizvođači dobili 180 kg pšenice po hektaru, što je u to vrijeme bila vrijednost od oko 3.500 dinara, uz 110 kg NPK (umjetno gnojivo) vrijednosti

1.200 dinara, a to sve ukupno iznosi ni pet tisuća dinara. S obzirom kako je i kod prinosa kukuruza jednaka, a možda i veća šteta, proizlazi da je isplaćeno samo 10 posto ukupne štete koju je prouzročila ljetosnja suša. Ostatak od 90 posto štete ostaje svim uposlenima u agraru kao preteško breme koje će morati sami da nadoknade.

HR: Hipotetički gledano, jer u sadašnjim realnim mogućnostima to nije moguće, kako bi se mogla ostvariti realna nadoknada prouzročene štete?

Iz iskustva vrlo dobro znamo da se stvarna šteta prilikom elementarnih nepogoda u proizvodnji nikada ne nadoknađuje u punom iznosu, već država nekim oblicima više simbolične pomoći nadoknađuje određeni dio. U razvijenim državama štetu nadoknađuju osiguravajuća društva, s obzirom da se tamo osigurava cijela proizvodnja. Stoga već spomenuti iznos ukupno procijenjene štete ostaje samo imaginarno rješiva brojka na papiru, dok poljodjelicima ostaje realna borba za ostvarivanje svojih prava.

HR: Ljetos smo bili svjedoci konkretne akcije poljodjelaca u svezi ostvarivanja prava. Jeste li uspjeli postići nešto blokadom cesta?

Vidite, blokada cesta je posljednje što nam je preostalo nakon dvadeset bezuspešnih sastanaka s predstavnicima Vlade i ljudima zaduženima za agrar. Mi jednostavno nismo dobili ništa dok nismo izašli na barikade i tim svojim činom natjerali Vladu da nam da ono što nam pripada. Tako da se ne može reći kako nam je država dala 2,5 milijarde dina-

ra, već je jednostavno natjerana na to. S druge strane pomoć koja je stigla u umjetnom gnojivu nije stigla na vrijeme, pa je jesenas zasijana pšenica nedovoljno »gnojena«, te će tijekom zime biti nezaštićena i »gladna« kako mi to u stručnom žargonu kažemo. Količine koje su sa zakašnjenjem stigle bit će iskorištene u proljetnim radovima, ali bi mnogo učinkovitije djelovale da su se koristile na vrijeme. Pomoć u nafti, koja iznosi oko 50 posto obećane pomoći od spomenute 2,5 milijarde dinara, dana je u tzv. beneficiji »državne« nafte u iznosu od osam dinara po litri i osigurane su solidne količine. Ali poljodjelci, pogođeni svim navedenim nedaćama, toliko su osiromašili i pokraj bonova koje su dobili za pogodniju nabavku nafte, oni jednostavno nemaju »živog« novca za kupovinu potrebnih količina nafte. Problem je što je rečeno da se ti bonovi moraju iskoristiti do konca kalendarske godine, a ta nafta je poljodjelicima potrebna za obavljanje proljetnih radova.

HR: Uz sve navedene probleme niti ono što se uspjelo spasiti od suše ne može se adekvatno naplatiti?

Rezultati suše se već vide i kroz logični skok cijena. Poljodjelci koji su bili prinuđeni dati ili prodati u dug pšenicu po osam dinara, sada su već na šteti jer trgovci i oni koji su je mogli kupiti, već imaju za nju cijenu od 13 dinara. Najbolji primjer je naplata suncokreta, koji bi trebao imati paritet 2,2 prema pšenici, još nikada nije plaćen ni 50 posto. Jedan dio je isplaćen, dok bi ostatak trebao biti namiren do kraja godine, ali i tu se stvara problem od strane uljara koje izbjegavaju isplatu u gotovu novcu, već pribjegavaju isplati u ulju i gotovoj robi, ne želeći se zaduživati skupim kreditima radi isplate premija proizvođačima. Tako su poljoprivrednici i u grani, gdje je rod bio malo bolji, ponovno oštećeni.

HR: Kakvi su pariteti cijena u odnosu na susjedne poljoprivredne regije?

Generalno gledano, vrlo je teško uspoređivati se sa susjednim okruženjem, ali je činjenica da su se cijene poprilično izjednačile temeljem činjenice kako je tržište manje-više otvoreno. Razlika je u stimulansima za proizvodnju. Mi smo ove godine po prvi puta imali stimulaciju za proizvodnju industrijskih kultura (šećerne repe,

Prezaduženost prijeti stečajem

HR: Koliko jedan poljoprivredni proizvođač može očekivati čistog prihoda po hektaru?

U najboljem slučaju danas to iznosi oko tri do četiri tisuće dinara, što znači da štetu od 20.000 dinara, ukoliko u narednih nekoliko godina »dobro« prođe, može »uvući« tek za dulji period. Ova suša će se, nažalost, odraziti na jedan poduži period, kako na neposredne proizvođače, tako i na zadruge koje ih prate i pomažu u radu.

HR: Što neumitno znači...

Znači da se tako dalje neće moći raditi i mnogi će morati prekinuti svoj rad. Poljoprivrednici će se prestati baviti proizvodnjom, društvene i privatne organizacije, koje se bave tom granom, otići će u stečaj, jer se krugu prezaduženosti svih aktera ne nazire kraj i on sve više raste.

soje i suncokreta) po hektaru, ali je ona mnogo manja nego u susjednim zemljama. Drugo, mi u nasljeđe vučemo repove osiromašenog agrara i poljoprivrednici nikako ne mogu dobiti povoljnije kredite na dulji rok otplate kako bi uspjeli nadoknaditi brojne gubitke koje su pretrpjeli tijekom svih ovih godina. Također, svi ti pariteti nisu nikakav kredit, već čisto zele-našenje jer se za 100 kg sjemenske pšenice daje 240 kg merkantilne ili, na primjer, uree koja je ljetos bila 10 dinara po kilogramu. Tako poljoprivredniku koji se nije razdužio ostaje da mora dati 400 posto više za osam mjeseci, a takvu kamatu ne može izdržati nitko. Suša je pogodila i okruženje, ali su pomoći bile mnogo veće. Primjera radi, Hrvatska je dala 500 kuna (4.500 dinara) po hektaru zasijane površine pšenice. Osim toga, kao i u Mađarskoj, njihovi poljodjelci su zaduženi kod velikih banaka i nakon suše države su dale nalog bankama da njihove dugove reprogramiraju za još godinu dana. Dok nama nitko neće reprogramirati dugove...

HR: Uspoređujući navedene pokazatelje država u okruženju, nazire li se i kod nas neki model rješenja za poboljšanje situacije u agraru?

Naš problem je u jednom »začaranom« krugu između dužnika i zajmodavaca, u kojem na mjestu naših kreditora ne nastupaju banke i država putem robnih rezervi, već ljudi s kojima, prirodom vrste djelatnosti, tradicionalno surađujemo: mlinsko-pekarske kuće, uljare i pojedine trgovačke kuće koje nam daju određene kredite pod,

na žalost, iznimno nepovoljnim uvjetima jer oni nisu uopće zainteresirani ni za kakve reprograme dugova. Poljoprivredni proizvođači su, s druge strane, pritisnuti neimaštinom i nisu u prilici ispoštovati obveze prema zadruzi, a mi smo pritisnuti od strane naših poslovnih partnera. Rješenje problema ogleda se, u ovom trenutku, jedino kroz aktivnije uključivanje banaka u cijeli proces i njihove mogućnosti adekvatnog kreditiranja i reprogramiranja postojećih kredita na dulji period. Radi ostvarenja tog cilja trebala bi se donijeti jedna interventna uredba prema kojoj bi se poljodjelcima odobrili povoljniji krediti s manjim kamata.

HR: Koliko jedan poljoprivredni proizvođač može očekivati čistog prihoda po hektaru?

U najboljem slučaju danas to iznosi oko tri do četiri tisuće dinara, što znači da štetu od 20.000 dinara, ukoliko u narednih nekoliko godina »dobro« prođe, može »uvući« tek za dulji period. Ova suša će se, nažalost, odraziti na jedan poduži period, kako na neposredne proizvođače, tako i na zadruge koje ih prate i pomažu u radu.

HR: Što neumitno znači...

Znači da se tako dalje neće moći raditi i mnogi će morati prekinuti svoj rad. Poljoprivrednici će se prestati baviti proizvodnjom, društvene i privatne organizacije, koje se bave tom granom, otići će u stečaj, jer se krugu prezaduženosti svih aktera ne nazire kraj i on sve više raste.

HR: Hoće li se zemlja koja ima žitnice koje bi mogle »hraniti« Europu, uskoro naći na listi zemalja koje »gladuju«?

Gladovati nećemo jer uvijek postoji rješenje u uvozu iz inozemstva. Ali i za to treba novaca. Primjera radi, ove godine je zasijano manje pšenice nego lani i to na još lošiji način. Na nesreću, prošle godine su se mnogi poljoprivrednici zaduživali i ulagali u zemlju, nadajući se kako će im se dobrim prinosom vratiti uložena sredstva.

HR: U kakvom je usporednom odnosu uvozna pšenica s domaćim za - lihama?

Vlada je načinila veliku pogrešku što nije reagirala, videći kakva je situacija, i otkupila nuđenu pšenicu po nešto višim cijenama. I sada su mlinovi i trgovačke kuće, znajući za cijene u okruženju, iščekali pravi trenutak i podigli cijenu. Primjera radi, mađarska roba je uvijek konkurirala svojom cijenom postignutom u stimulativnoj suradnji agrara i države. Zato je i uvedeno protekcionističkih 30 posto carine na robu. No, sada ni Mađarska nema dovoljno robe, u Ukrajini se smrzla pšenica i sada je najaktualnija američka pšenica, koja istina ima dampinške cijene, ali... Njena cijena je 160 dolara na brodu negdje u Sredozemlju. Kada se izračunaju manipulativni troškovi prijevoza, cijena se diže na 197 dolara, što preračunato iznosi već 11 dinara uz troškove domaćeg prijevoza ona nikako ne može biti ispod 13 dinara.

HR: Sve više se špekulira o uvozu genetski modificirane pšenice. Ima li toga kod nas s obzirom da su takve »laboratorijski intervenirane« sorte otpornije na mnoge atmosferske prilike?

Genetski inženjering postoji. Svaka sorta koju mi ovdje uzgajamo je stvorena i kao takva ne postoji u prirodi. Mi već odavno imamo kvalitetnu suradnju s Institutom u Novom Sadu koji je ovlašten na našim prostorima za produkciju novih sorti. Iako nisam stručnjak za tu oblast, znam kako postoji tzv. zdravi inženjering, kojim se bez posljedica poboljšava sjemenska kultura u odnosu na »nezdravi« kojim se šteto utječe na genetsku strukturu budućeg proizvoda. Postoji primjer genetskog djelovanja u otpornosti sjemena na herbicide, i tako zasijana njiva može se politijanjim otrovima, koji će uništiti sve štetnoćine, dok će opstati samo sjeme pšenice koje u sebi ima »ugrađenu« otpornost. U

konačnici takva proizvodnja je mnogo jeftinija i isplativija.

HR: Koje su sorte pšenice najzastupljenije na našim poljima?

Sam proces proizvodnje i uvođenja novih sorti pšenice je jedan dulji proces koji traje obično nekoliko godina, tako da se mi uvijek oslanjamo na provjerene sorte koje nabavljamo u suradnji s Institutom u Novom Sadu. Trenutačno najzastupljenije sorte su »Europa«, »Pobjeda«, »Renesansa«, »Novosadska rana«, »Pjesma« i pomalo neke nove sorti kao što su »Zlatka«, »Stamena«, »Sofija«, koje su posijane u nekim manjim količinama. One su sada na »umnožavanju« u kombinatima i očekujemo da će nam već sljedećih godina biti dostupnije. No, postoji i ovdje strah od uvoza inozemnog sjemena, što najviše pogađa domaće sjemenare. Zaštitničku, ali i monopolnu ulogu ovdje ima ponovno Institut, koji ne dozvoljava veći uvoz konkurentskih sorti pšenice, za razliku od sjemena kukuruza. Primjera radi pojavile su se neke francuske sorte pšenice koje su mnogo rodnije od naših sorti, jer imaju sposobnost da iz jednog zrna istjeraju nekoliko vlati, za razliku od naših sorti koje iz jednog zrna mogu roditi samo jednu vlat.

HR: Kakva je budućnost naših ljudi koji egzistenciju ostvaruju radom na zemlji i postoje li određene naznake da bi moglo doći do ozbiljnije suradnje s matičnom državom? Ima li interesa hrvatskih gospodarstvenika da ulože u poslove vezane uz agrar?

Naši ljudi su stoljećima povezani emotivno sa zemljom i kad god dođu do nekog ekstra prihoda oni ga uvijek, nanovo, ulažu u kupovinu zemlje. Interes za vlasništvo nad zemljom ne jenjava, samim tim i za prirodu osnovne djelatnosti na njoj, ali ih posebno boli što ništa učinkovitije nije urađeno na planu vraćanja oduzete zemlje. Što se tiče suradnje i mogućeg investiranja hrvatskih gospodarstvenika, mi smo se više puta obraćali matičnoj državi kroz mnoge kontakte s primjerice Hrvatskom gospodarskom komorom, osječkim gospodarstvenicima i pojedinim tvrtkama iz Hrvatske, nagovarajući da oni investiraju u našu zemlju. Nažalost, još uvijek ne postoji adekvatno i ozbiljnije interesiranje.

Kako steći američko obrazovanje u srcu Balkana

Amerika na Balkanu

Piše: Goran Peić

Veliki broj studenata iz bivših komunističkih zemalja sanja odlazak u Ameriku i obrazovanje na jednom od tamošnjih prestižnih sveučilišta. U usporedbi s američkim naš obrazovni sustav pati od loše organiziranosti i slabe opremljenosti. Pored toga, naši se studenti žale i na lošu pedagogiju i odsustvo motiviranosti profesora, kao i na često zastarjeli program nastave. Otići na Zapad može veoma mali broj studenata, prvenstveno iz financijskih razloga. Međutim, padom komunizma stvoreni su preduvjeti da Amerika dođe k nama – Američko sveučilište u Bugarskoj (AUBG) osnovano je 1991. godine u Blagoevgradu. Klasični američki model školovanja karakterizira ovo sveučilište, koje svojim studentima otvara brojne mogućnosti za daljnje školovanje i zaposlenje. Temeljni cilj ovog sveučilišta jest stvaranje novih kulturnih i intelektualnih elita, koje će povezivati zemlje unutar regiona i ujedno potpomoći integraciju jugoistoka Europe u Europsku uniju i svijet.

Sveučilište se nalazi u gradu Blagoevgradu, na stotinak kilometara južno od glavnog grada Sofije. Blagoevgrad je regionalni centar jugozapadne Bugarske i sjedište državnoga Jugozapadnog sveučilišta. Sa svojih 75 tisuća stanovnika i 10 tisuća studenata Blagoevgrad je dinamičan grad koji svojim osebujnim sadržajima svakome nudi ponešto. Brojčano gledajući, AUBG je malo sveučilište, sa svega sedam stotina studenata i oko šezdeset profesora. Većina profesora su Amerikanci, dok se otnedavno zapošljavaju i profesori drugih nacionalnosti, pod uvjetom da su doktorirali u Americi. Studenata, s druge strane, ima iz cijelog regiona, zemalja bivšeg Sovjetskog Saveza, pa čak i iz Amerike, Kine, i Japana. Na AUBG-u različitosti su bogatstvo – svi zajedno tvore raznovrsni kulturni milje u kojem student ima priliku pobliže upoznati brojne druge narode, te naučiti promatrati vlastiti narod iz jednog objektivnog kuta.

ŠIROKA LIBERAL ARTS NAOBRABZBA: Nastava na ovom sveučilištu odvija se isključivo na engleskom jeziku, stoga je i jedan od dva prijemna ispita provjera znanja engleskog jezika, Test of English as a Foreign Language (TOEFL, www.toefl.org). Drugi neophodni i nešto teži ispit jest

Scholastic Aptitude Test (SAT, www.sat.org). SAT ispit, pokraj detaljnijeg znanja engleskog jezika, podrazumijeva i elementarno poznavanje matematike. Oba ova testa mogu se polagati u Savjetodavnom Centru za Studije u SAD pri Beogradskoj otvorenoj školi (BOŠ, www.bos.org.yu), koja i raspisuje natječaj za dodjelu stipendija kada je u pitanju AUBG. Sve u svemu, znanje engleskog jezika neophodno za upis na AUBG ne mora biti odveć veliko. S druge strane, pohađanje jednog američkog fakulteta podrazumijeva čitanje i pisanje akademskih radova na razini koju ovdajšnje srednje škole (pa čak i fakulteti) jednostavno ne mogu osigurati. Zbog toga dodatna priprema engleskog jezika nikada nije na odmet ako se želi upisati AUBG.

Nekada sjedište Komunističke partije, danas zgrada američkog sveučilišta

Studenti, koji se uspiju upisati, moći će birati između deset glavnih oblasti studija: poslovna administracija, američki studiji, računalstvo, ekonomija, engleski jezik i književnost, povijest, žurnalistika, matematika, političke znanosti, i europski studiji. Napredni koncept obrazovanja zvan Liberal Arts karakterizira sva američka sveučilišta. Takav oblik nastave nudi mogućnost biranja glavne oblasti studija u roku od dvije godine, pri čemu student ima obvezu uzimati uvodne predmete iz većine oblasti (opće obrazovanje), što pak smanjuje rizik od pogrešnog kranjeg odabira studija. Osim glavne oblasti (major) mogu se upisati jedna ili dvije sporedne oblasti studija (minor), što stvara određenu širinu naobrazbe koja nije svojstvena našem obrazovnom sustavu. Studentu se, također, ostavlja značajan prostor za organiziranje tijekom vlastitog studija onako kako mu naj-

više odgovara. Ovakav koncept obrazovanja oslikava individualistički karakter američkog društva, pa je tako na ovom sveučilištu praktički nemoguće naći dva studenta s potpuno istim programom nastave.

ALMA MATER: Studenti na AUBG-u smješteni su u novoizgrađenom kompleksu spavaonica »Skaptopara«, koji se nalazi na obali rijeke Struma na deset minuta hoda od glavne sveučilišne zgrade u centru grada. Tehnički gledajući, AUBG je dobro opremljen, posjeduje nekoliko kompjutorskih laboratorija, satelitski internet link velike propusne moći, pristup najvećim svjetskim akademskim bazama podataka (EBSCO i JSTOR), kao i najveću knjižnicu na engleskom jeziku u jugoistočnoj Europi. Akademске i tehničke mogućnosti sveučilišta, te pristupačni i motivirani profesori, čine nastavu privlačnijom i učinkovitijom, nego što je to, obično, slučaj na našim fakultetima. Stoga, svatko tko priželjkuje zapadnjačko obrazovanje, a ne može si priuštiti odlazak u Ameriku, trebao bi uzeti u obzir američko sveučilište u Bugarskoj. Autor ovih redova može posvjedočiti da AUBG, baš kao i svaka istinska »alma mater«, ne samo naučava već i odgaja, i to u duhu modernih liberalnih ideja, stvarajući tako preduvjele za uspješniji i kvalitetniji život.

NAPOMENA: Čitatelji s pristupom Internetu mogu pregledati službene stranice AUBG-a na sljedećoj adresi: www.aubg.bg. ■

TippNet

Brz i pouzdan pristup www.tippnet.co.yu

Internetu za tvrtke i pojedinačne korisnike
Izrada web-prezentacija
Prodaja računara i računarske opreme
Projektovanje, instalacija i održavanje lokalnih i Internet mreža
Prodaja licenciranih softwera
Pojedinačni i kolektivni informatički tečajevi
Izrada knjigovodstvenih i drugih softwera
Bogat izbor informatičke stručne literature
Najkompletnija informatička paleta u Subotici, sa stručnom podrškom na srpskom i mađarskom jeziku i sa stalnim dežurstvom!
Braće Jugovića 5, Subotica, Tel. (024) 555-765
e-mail: support@tippnet.co.yu

Predstavljamo vijećnike Hrvatskog nacionalnog vijeća

Pozitivni pomaci u hrvatskoj zajednici

*Formiranje Vijeća jedan vid organiziranog načina obraćanja pažnje na nacionalne manjine, Antun Kaić**

*Smatram da je od prije dva mjeseca pozitivno ozračje u hrvatskoj zajednici, Joza Kolar**

*Formiranje Nacionalnog vijeća u hrvatskoj zajednici otvara značajne mogućnosti za ostvarivanje manjinskih prava po svim međunarodnim standardima, Branko Horvat**

Piše: Jasminka Dulić

ANTUN KAIĆ – rođen je 1972. godine u Somboru, završio je srednju strojarsku školu, po zanimanju je strojarski tehničar. Aktivno se bavi politikom od 1992. godine u okviru Lige socijaldemokrata Vojvodine. U prethodnom sazivu je bio izabran 2000. godine za zastupnika u Vijeću građana Saveznog parlamenta, a u sadašnjem sazivu je u Skupštini državne zajednice Srbije i Crne Gore. Živi na relaciji Sombor, Novi Sad, Beograd. Zastupnik je i u općinskom parlamentu Sombora. Vijećnik je HNV-a kao zastupnik u parlamentu hrvatske nacionalnosti.

Antun Kaić

»Glede funkcioniranja HNV-a smatram da je za početak sasvim u redu. Ima par nesuglasica između dvije podijeljene struje ali mislim da će se to vremenom riješiti. Jako mi je žao što nije bilo sastanaka u zadnje vrijeme, kako bi bilo izvjesno što se događa, nadam se da će se u skorije vrijeme održati sjednica Vijeća.

U kontekstu ostvarivanja prava i sloboda Hrvata u Srbiji i Crnoj Gori smatram pozitivnim da je uopće nastalo ovo Vijeće u dosta brzom vremenskom roku a s druge

strane mislim da su tu veoma kvalitetni ljudi zastupljeni u njemu. Ne smatram da su nacionalne manjine bile posebno ugrožene u ovoj državi ali je formiranje Vijeća jedan vid organiziranog načina obraćanja pažnje na nacionalne manjine. Jedan od problema organiziranja školstva na hrvatskom jeziku je prema mom mišljenju u velikoj sličnosti hrvatskog jezika sa srpskim jezikom i nisam siguran da li je najbolji način da se krenulo s organiziranjem hrvatskih razreda, već smatram kako bi hrvatski jezik morao biti zastupljen kao predmet u mjestima gdje ima hrvatskog stanovništva.

Glede izbora koji predstoje smatram da je izvjesno da će koalicija Zajedno za toleranciju preći cenzus a koliko će to biti iznad cenzusa ne mogu kazati niti dati prognozu kakvi će odnosi biti u novom republičkom parlamentu. Ne očekujem ništa spektakularno, već očekujem još jedne izbore već u sljedećoj godini za republički parlament. Naime, smatram da će odnosi biti takvi da će se teško moći uopće formirati nova vlada a ako se to i uspije da to neće moći dugo potrajati. Dvije hrvatske stranke su podržale ovu koaliciju i time dobivaju mogućnost da se u slučaju da se pređe cenzus dobiva jedno zastupničko mjesto i za početak smatram to dovoljnim, jer je bez ove koalicije naučna fantastika da netko iz hrvatske stranke uđe u republički parlament.«

JOZA KOLAR – rođen je 1943. godine u Bačkom Brijegu, završio je školu za građevinske poslovođe i radio je u građevinarstvu trideset godina. Bio je predsjednik Općinskog vijeća sindikata. Smijenjen je na zahtjev SPS-a 1988. godine i isključen iz Saveza komunista Srbije zbog »autonomašenja« odnosno zalaganja za ekonomsku samostalnost i autonomiju Vojvodine. Poslije 1992. otvorio je obiteljsku privatnu firmu za veletrgovinu poljoprivrednim proizvodima, koja danas us-

pješno radi. Živi u Somboru. Oženjen je ima dvoje djece i troje unučadi. Član je DSHV od osnutka, član Predsjedništva i Vijeća DSHV.

Joza Kolar

»Glede funkcioniranja HNV-a smatram da je od prije dva mjeseca pozitivno ozračje u hrvatskoj zajednici, prije svega tu mislim na događanja oko približavanja dvije stranke, jer smatram da je doista došlo vrijeme da se ujedinito i da svi oni koji su protiv toga bi se trebali povući. Učinilo se dosta u DSHV-u da se razriješe sukobi i da se unaprijedi suradnja unutar same stranke i sa drugima. To će se odraziti i na bolje funkcioniranje HNV-a, jer smatram da će sada svi »popustiti« u svojim pozicijama i da će doći do potpunog ujedinitenja. I u HNV-u se mora doći do »pomirenja« dvije strane i da se dođe do jednog općeg, zajedničkog stava, da određeni kadrovi i s druge liste, odnosno liste DSHV-a, dobiju svoje mjesto u tijelima HNV-a i da to funkcionira na pravi način. I jedna i druga strana zajedno trebaju raditi na realiziranju prioriteta ciljeva hrvatske zajednice i na zadacima koji su jasno definirani a to su obrazovanje, kultura, mediji. U Somboru mi nikada nismo

bili podijeljeni i dosta smo jedinstveno sa - gledavali probleme. Nedavno smo imali zajednički sastanak DSHV-a i HNS-a i do - govorili smo se da što prije dođe do ujedi - njenja. Na republičke parlamentarne izbo - re idemo zajedno, a u budućnosti naša htjenja i nastojanja trebaju biti usmjerena ka parlamentarnim izborima u Pokrajini i općinama gdje žive Hrvati. Od toga mi treba da počemo, jer to je za nas od izuzet - ne važnosti i mi se za to pripremamo.»

BRANKO HORVAT – rođen je 1945. go - dine u Tavankutu gdje i danas živi. Ekono - mist je po struci, poduzetnik od 1990. go - dine. Kroz dugi niz godina angažiran je u političkom i kulturnom životu Tavankuta i Subotice. Prije 20 godina (1983.) postao odbornik u Skupštini općine Subotica i izabran za predsjednika Vijeća udruženog rada i potpredsjednika SO Subotice. Na - kon toga u četverogodišnjem mandatu bio je zastupnik u Skupštini APV. Od 1966 g. pa sve do danas je član HKPD »Matija Gubec« i u više navrata bio predsjednik »Gupca«, a toj funkciji je i danas. Odbornik je u Skupštini općine Subotica. Obnašao je različite funkcije u MZ Tavan - kut i aktivni je sudionik rada i razvoja Ta - vankuta, gdje se i danas nalazi na mjestu dopredsjednika Skupštine MZ Tavankuta. Član je i dopredsjednik HNS-a, član i do -

predsjednik HNV-a.

»Nakon svega onoga što nam se je do - godilo proteklo desetljeće, ulazimo u je - dan normalniji period sa najavom demo - kratskog razumijevanja. Hrvatska zajedni - ca je u tom periodu doživjela velikih neu - godnosti u kome se je bilo teško snaći i naći pravo rješenje za vlastito organizira - nje.

Postavši prvi puta u povijesti nacional - nom manjinom, manjina koja nije bila pri - znata i kao takva nije ni postojala u poli - tičkom smislu, stvaralo je dodatno kom - plicirano stanje i nesnalaženje.

Donošenjem Zakona o zaštiti prava na - cionalnih manjina, stvorena je mogućnost drugačije organiziranosti manjinskih za - jednica u SCG.

Formiranje Nacionalnog Vijeća u hrvat - skoj zajednici otvara značajne mogućnosti za ostvarivanje manjinskih prava po svim međunarodnim standardima.

Na nama je sada da u tim i takovim uvjetima načinimo napor u približavanju političkih razlika u mišljenju, odrekemo se svoga individualizma i osobnog poli - tičkog interesa, imajući samo jedno pred sobom a to je cjelovit interes Hrvatske za - jednice.

U tom smislu vidim svetu zadaću HNV - a kao i svih drugih relevantnih faktora i in - stitucija u našoj zajednici, približavanje,

Branko Horvat

čvrsto povezivanje, postizanje političkog koncenzusa, imajući samo jedan cilj a to je interes Hrvatske zajednice i pojedinca u njoj.

Rješenje je da svaki pojedinac dadne maksimalni doprinos na mjestu gdje se na - lazi, bez obzira u kojoj oblasti ili funkciji, ne opterećujući se kojoj opciji ili listi pri - pada.

Ja vjerujem u nas vjerujem da imamo snage i vjerujem u razum svih onih, od ko - jih se očekuje najviše.» ■

Sastanak predstavnika nacionalnih vijeća s predsjednikom Izvršnog vijeća Vojvodine

Problemi nacionalnih vijeća su zajednički

Predstavnici sedam nacionalnih vijeća koji postoje u Vojvodini, hrvatskog, mađarskog, rusinskog, rumunjskog, ukra - jinskog, slovačkog i bunjevačkog sastali su se sa predsjednikom Izvršnog vijeća AP Vojvodine *Đorđem Đukićem* u pone - djeljak, 8. prosinca u Novom Sadu. Ovo je bio prvi sastanak sa Đukićem, s ciljem da predstavnici nacionalnih vijeća infor - miraju predsjednika s dosadašnjim radom i rezultatima te poteškoćama u radu i bu - dućim planovima. Sastanku su ispred Hr - vatskog nacionalnog vijeća prisustvovali predsjednik HNV *Josip Ivanović*, i pred - sjednik IO HNV *Lazo Vojnić Hajduk*.

Jedan od najvećih zajedničkih problema koji su iznijeli predstavnici nacionalnih vijeća je nepostojanje odgovarajućeg pro - stora gdje bi bila sjedišta nacionalnih vi - jeća jer većina ima tek privremeno sje -

dište i to uglavnom u prostorijama kultur - nih društava. Rafail Ruskovski, pokrajins - ki tajnik za informiranje i predsjednik Rusinskog nacionalnog vijeća smatra da je jedno od dobrih rješenja da se u Novom Sadu osigura zgrada u kojoj bi se nalazila sjedišta svih nacionalnih vijeća i koja bi se zvala Kuća naroda, odnosno nacional - nih manjina u Vojvodini.

Drugi veliki, zajednički problem jeste nedostatak financijskih sredstava za nor - malno funkcioniranje nacionalnih vijeća. Predsjednik Đukić informiran je da su na - cionalna vijeća podnijela zajednički za - htjev za financiranje rada svih vijeća ukupno oko 35 milijuna dinara. Od pokra - jine se traži da se iz republičkog budžeta izdvoje ova sredstva za 2004. godinu i da se tako osigura rad nacionalnih vijeća u idućoj godini, a kako je rekao Vojnić Haj -

duk, predsjednik Đukić je obećao da će podržati ovakav zahtjev koji su nacional - ne manjine pokrenule i da će zatražiti od Vlade Republike Srbije da se potrebna sredstva izdvoje. »Ovaj sastanak je od iz - uzetnog značaja jer nacionalna vijeća mo - raju biti u stalnoj komunikaciji i suradnji s državnim tijelima, i organizirano i zajed - nički djelovati. Dosada je održan sastanak s predsjednikom pokrajinskog parlamenta Nenadom Čankom, a već ovog tjedna održati će se i sastanak s ministrom Lja - jićem kako bi državna tijela bila upoznata sa svim onim problemima koji postoje u svakoj nacionalnoj zajednici. Nakon toga, sljedeći je korak da se zajednički i radi na osmišljavanju rješenja postojećih proble - ma« rekao je Vojnić Hajduk. ■

Vitomir Mihajlović, predsjednik Romskog nacionalnog vijeća

Financiranje Vijeća iz kućnog proračuna

Piše: Vesela Laloš

Romi su jedna od brojnijih manjinskih zajednica u Srbiji i Crnoj Gori, ali do sada politički i institucionalno potpuno neorganizirani. Nacionalno vijeće Roma formirano je među posljednjima, a njegovim konstituiranjem Romi u Srbiji dobili su mogućnost intenzivnijeg djelovanja prije svega na planu poboljšanja socijalnih uvjeta u kojima živi većina pripadnika ove nacije, i, također, podizanja opće razine naobrazbe, što su dvije najbolnije točke u priči o Romima u mnogim zemljama. Predsjednik Nacionalnog vijeća Roma *Vitomir Mihajlović* za »Hrvatsku riječ« govori o najvažnijim zadaćama koje stoje pred ovom nacionalnom institucijom.

► Kada je Romsko nacionalno vijeće počelo s radom?

Konstitutivna elektorska skupština Roma održana je u svibnju 2003. godine, konstitutivna sjednica Vijeća u lipnju, i time je praktično izabrano Nacionalno vijeće Roma, s ukupno 35 članova. Inače, prema posljednjem popisu, Roma ima nešto preko 100 tisuća, mada taj podatak nije relevantan, jer Roma u Srbiji ima negdje između 500 i 600 tisuća.

Kad je riječ o strukturi našeg nacionalnog vijeća, u njega su praktički ušli romski intelektualci koji čine manju kritičnu masu koja može povući zajednicu naprijed, i pomoći u rješavanju brojnih problema. Nacionalno vijeće ima izvršni odbor od jedanaest članova i također jedanaest sektora. Među njima su posebno značajni sektori za naobrazbu, informiranje i službenu uporabu jezika, a posebno sektor za ekonomsko osnaživanje, sektor za probleme raseljenih lica (koji se bavi pitanjem azilanata i povratnika, koji su zatražili azil u zapadnim zemljama), te zdravstveni i socijalni sektori, sektor za politički angažman Roma, sektor za borbu protiv diskriminiranja i sektor za prava i položaj djeteta.

Odmah po konstituiranju Vijeća uspostavi-

vili smo kontakte s međunarodnim organizacijama, kao i onima u našoj zemlji koje se bave problemima ljudskih i manjinskih prava. Također, uspostavili smo kontakte sa svim relevantnim republičkim ministarstvima kako bismo im se predstavili, kako bi znali da sada postoji nacionalno vijeće

Vitomir Mihajlović

koje zastupa interese Roma. Do sada su se problemi rješavali preko pojedinaca koji su imali vlastite, da tako kažem, osobne organizacije, čiji su članovi bili njihovi ukućani, i sve je to bilo uglavnom nesustavno, i bez kontinuiteta.

► Gdje ste se do sada najviše angažirali?

Budući da smo uspostavili suradnju s Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, s OEBS-om smo pokrenuli strategiju za integraciju Roma, koja je već bila u javnoj raspravi, i sada se čeka njena implementacija. U suradnji s Vijećem Europe, Ujedi-

njenim narodima, i s Ministarstvom za ljudska prava rješavat će se način te implementacije, te strategije. U njoj su za nas posebno važna četiri sektora kojima i naše nacionalno vijeće daje prioritet – za naobrazbu, zapošljavanje, pitanje raseljenih i socijalni položaj Roma.

Na prvom mjestu je svakako naobrazba, jer se samo kroz naobrazbu i stvaranje školovanih kadrova može promijeniti cjelokupan položaj Roma. U tu svrhu mi smo s Ministarstvom prosvjete pokrenuli afirmativnu akciju – upis svršenih osnovaca u srednje škole. Upisan je jedan broj učenika u željenu školu i to bez obzira na broj poena osvojenih na kvalifikacijskom ispitu, i tako se dogodilo da se učenik s lošijim uspjehom upisao, recimo, u srednju strojarsku školu. Tu je, dakle, primijenjen princip pozitivne diskriminacije, ali smo ipak vodili računa da time ne izazovemo kontraefekt kod većinskog naroda. Ta akcija je u biti imala za cilj stimulirati romske učenike na školovanje.

Sličnu akciju smo pokrenuli i prilikom upisa svršenih srednjoškolaca na fakultete. Ove godine je upisan 51 student, i to s financiranjem iz proračuna, također na željene fakultete. Osigurali smo uz to 42 stipendije za srednjoškolce, za one najugroženije učenike srednjih škola, u iznosu od 2.650 dinara mjesečno. To svakako nije previše, ali je ipak nekakva pomoć.

Organizirali smo, također, nabavku udžbenika od prvog do osmog razreda za učenike romske nacionalnosti, i to na cijelom teritoriju Republike.

► Za sve to treba novaca, a iskustvo ostalih nacionalnih vijeća je da sredstva za »practiciranje« manjinskih prava Republika nije osigurala. Kakvo je vaše iskustvo u tome?

Predstavnici svih nacionalnih vijeća su povodom toga već imali sastanak s tom temom. Budući da država nije ispunila obve-

zu prema nacionalnim vijećima, onaj minimum minimuma – osigurati prostorije, točnije urede za rad vijeća, osigurati financijsku potporu, kako bi uopće mogla funkcionirati – mi smo odlučili poslati pismo ministru Ljajiću kako bi omogućio ove osnovne uvjete: osigurati nam prostor, financijsku potporu, i profesionalni rad predsjednika nacionalnog vijeća. Jer, taj rad se svakako mora profesionalizirati – jednostavno ne može netko tko ima svoj posao raditi paralelno i odgovorno i ovaj posao. Ne želimo da nacionalna vijeća budu samo dekor državi. Mi smo spremni čak i zamrznuti rad našeg Vijeća dok se takvi uvjeti ne ispune.

► **Imate li trenutačno bilo kakve prostorije u kojima možete raditi?**

Mi smo za sjedište našeg Vijeća od gradske uprave Niša dobili jednu prostoriju, i to potpuno neadekvatnu, u kojoj nema praktički ničega – nema telefona, nema ni namještaja. Eto, prošlo je tri mjeseca od naših zahtjeva upućenih Ministarstvu, i ništa se ne događa. Mi u ovakvoj situaciji ne možemo raditi, osim da se nalazimo u kavani.

► **Uspijevate li dobiti nekakva sredstva od nekih fondacija?**

Romsko nacionalno vijeće je u ovom momentu aktivnije upravo zahvaljujući potpori koja stiže iz Europe, koja osigurava financiranje pojedinih projekata koji trebaju pomoći da se popravi položaj Roma. I u Strategiji Srbije za borbu protiv siromaštva to je postavljeno kao prioritetan cilj. Imamo i određenu donatorsku pomoć

za pojedine projekte, kao što je recimo osiguranje udžbenika za đake. Ali, osim izvjesne pomoći Američke ambasade, koja je u tome pomogla, uglavnom se radi o domaćim donatorima. U tome je pomoglo i Ministarstvo prosvjete. Ali, konkretno za rad Vijeća jednostavno nema sredstava. Od Republike smo dobili ukupno 50 tisuća dinara, a to nije dovoljno ni za sakupiti članove nacionalnog vijeća na sastanak, za njihove putne troškove.

► **Kakva je komunikacija s Ministarstvom za ljudska prava?**

Mi imamo dobru komunikaciju s Ministarstvom, kao i s nekim drugim ministarstvima s kojima smo do sada imali kontakte. Međutim, problem je što je Zakon o zaštiti manjina na saveznoj razini, dok su sve nadležnosti na republičkoj. A s republičkim ministarstvima, odnosno s Vladom Republike Srbije mi praktično nemamo nikakvog kontakta niti ikakve pomoći. Ministarstvo za ljudska prava je u naše ime tražilo od Ministarstva financija da nam osigura određena sredstva koja bi prebacilo na račune nacionalnih vijeća. Bilo je riječi o oko pet milijuna dinara koje je trebalo rasporediti na sva nacionalna vijeća. Od svega toga do današnjeg dana nije bilo ništa. Praktički sva nacionalna vijeća rade bez dinara pomoći, u stvari uz samofinanciranje. Sve što radimo financiramo iz vlastitih osobnih proračuna.

► **Kako ocjenjujete političko organiziranje romske nacionalne zajednice?**

Što se tiče političkog života Roma, za ovih pedeset godina poslije Drugog svjet-

skog rata bilo je pokušaja da se osnuju partije Roma, ali su one bile kratkog daha, i nisu imale mogućnosti izaći na izbore. Do sada nijedna nije izašla na izbore. Poslije 5. listopada 2000. godine također su formirane neke partije, koje su ugašene zbog nedostatka sredstava. Sada imamo Demokratsku stranku Roma Srbije koja funkcionira i ima ozbiljnu organizaciju s 40 općinskih odbora, a pokriva cijeli teritorij republike Srbije. Na teritoriju Vojvodine postoji također jedna partija, ali ona još nije registrirana.

No, s obzirom da izborni zakon nije usvojen, a država je raspisala izbore, to je za manjine vrlo loše. Mi s ovim zakonom i cenzusom nemamo uvjete samostalno izaći na te izbore i naći se u parlamentu. Zato smo bili prinuđeni da s ostalim nacionalnim manjinama formiramo koaliciju Zajedno za toleranciju, i nadam se da ćemo zajedno i uspjeti osigurati cenzus te dobiti predstavnike nacionalnih manjina u Skupštini Republike Srbije.

Inženjer strojarstva u politici

Vitimir Mihajlović rođen je 1958. godine u Prokuplju, po zanimanju je diplomirani strojarski inženjer. Srojarski fakultet je završio u Beogradu, a trenutačno radi kao profesor u srednjoj školi u Prokuplju, gdje predaje šest predmeta strojarske grupe. U prosvjeti bilježi staž od cijelih 20 godina.

Oženjen je, otac je troje djece, i s obitelji živi u Prokuplju.

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji: Subotica - Zagreb, da od 19. 1. 2003. važe nove, niže cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.420 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 1.988 din., a u jednom pravcu 1.106 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Proslava sv. Nikole – Mikulaša

Darovi za »dobru djecu«

Doček Mikulaša održan 6. prosinca tradicionalna je manifestacija koju organizira HKC »Bunjevačko kolo«. Svečana proslava sv. Nikole obilježena je bogatim programom u kome se predstavio najmlađi folklorni odjel s nekoliko koreografija bunjevačkih plesova. Plesače je pratila dječja dramska sekcija koja je svojom glumom oduševila mališane i iskrala osmijehe roditelja. Izvrsno je predstavljen Krampus – u liku dječaka koji ne ide u školu, koji se ne mora kupati, niti slušati roditelje. Krampus je također želio dobiti dar od Mikulaša, ali sv. Nikola sve zna, nije se dao nadmudriti, te je i ovom prigodom nagradio samo dobru djecu.

Veliki aplauz prepune dvorane izmamila je glazbena sekcija OŠ »Matko Vuković«, koja je bila ispraćena zvončićima koji su najmlađe posjetitelje potakli na ples. Po završenom programu moglo se osjetiti uzbuđenje djece koja nisu krila oduševljenje.

»Mikulaš je lijep, visok, puno se smiješio i nosio je veliku krunu«, rekao je mališan čija je oduševljena baka rado prokomentirala: »Ovo je bilo prekrasno za djecu, po prvi put smo sudjelovali u ovoj proslavi koju je organiziralo 'Bunjevačko kolo' i drago mi je da smo o tome preko 'Hrvatske riječi' bili obaviješteni. Veoma sam zadovoljna cjelokupnim programom, pa bih željela da ova tradicija još dugo poživi«.

Predsjednica organizacijskog odbora *Jelica Pijuković* kaže kako dječji osmijesi otkrivaju više nego tisuću riječi. »Zadovoljna sam jer smo imali odličnu ekipu. Dramski odjel je uz pomoć *Ljubice Suturović* i *Arsena Čosića* uspio dočarati dolazak Mikulaša«.

Karolina Vojnić Hajduk, član organizacijskog odbora, dodaje: »Mališani u nošnjama pokazali su svoje umijeće, dok su to djeca iz publike pozorno pratila. Moglo se primijetiti kako su bili vrlo sretni. To nam zaista puno znači, jer sve je bilo organizirano s ljubavlju. Željeli bismo ovom prigodom zahvaliti našim donatorima – Birografici, Centrošpedu, Nort inženjerin-gu te Rotografici koji su nam omogućili ovako bogate darove. HKC Bunjevačko kolo ovu tradiciju čuva već više od deset godina i nadam se da će se ona održati«.

Olga Perušić

Ivan Ivković Ivandekić, autor fotografija na kalendaru »Hrvatske riječi«

Spajamo prošlost i sadašnjost

Iz tiska je protekloga tjedna izašlo novo izdanje NIU »Hrvatska riječ« – zidni kalendar za 2004. godinu pod nazivom »Vrijeme prošlo, vrijeme sadašnje«. Autor fotografija na kalendaru je *Ivan Ivković Ivandekić*, fotograf iz Bajmoka i suradnik »Hrvatske riječi«.

»Želja mi je bila da na ovome kalendaru kroz fotografije pokušamo spojiti prošlost i sadašnjost, istaknuti našu namjeru očuvanja tradicije, ali i pokazati potrebu okrenuti se sadašnjosti, odnosno, budućnosti«, kaže Ivan Ivković Ivandekić.

»Na kalendaru se na 12 listova nalazi 12 različitih djevojaka na po dvije fotografije: na jednoj, djevojka u tradicionalnoj nošnji bunjevačkih, šokačkih i srijemskih Hrvata, a na drugoj, ista ta djevojka u suvremenoj odjeći. Smatram važnim istaći kako za kalendar nisam slikao manekenke, niti djevojke s iskustvom fotomodela, nego upravo naše autentične djevojke iz, recimo, Golubinaca, Sonte, Sombora, Tavankuta, Male Bosne i Subotice, jer smo se i na taj način željeli prikazati, i nama samima, a i okruženju, onakvima kakvi

zaista jesmo. A da se imamo čime ponositi, vidi se i na ovom kalendaru.«

Kalendar »Vrijeme prošlo, vrijeme sadašnje« tiskan je u nakladi od 2.000 primjeraka, a veći dio prodan je u preprodajni.

»Ljudi zovu, interesiraju se, naručuju, a samo za jednu večer u Somboru, prilikom svečanog otvaranja Hrvatskoga doma, prodato je preko stotinu kalendara. U dogovoru s urednikom »Zvonika« vlč. *Andrijom Anišićem* ovaj se kalendar može kupiti i u svim župnim uredima u Bačkoj i Srijemu«, kaže Ivković Ivandekić. ■

Ljepota vojvodanskih Hrvatica

Djevojke s kalendara »Hrvatske riječi« su Snežana Serenče iz Donjeg Tavankuta, Tatjana Čaćić iz Golubinaca, Branka Bašić iz Subotice, Dragana Peršić iz Golubinaca, Goretti Peršić iz Golubinaca, Dajana Mihaljev iz Sonte, Biserka Jaramazović iz Subotice, Evica Lukić iz Sonte, Kristina Marković iz Sombora, Anita Kovačević iz Golubinaca, Anita Pelhe iz Male Bosne i Marija Jakšić iz Sonte. ■

»Bunjevačko kolo« u Češkoj

Internacionalna proslava Mikulaša

Na poziv češkog grada Olomouca HKC »Bunjevačko kolo« boravio je tokom praznika Svetog Nikole – Mikulaša u ovoj zemlji, gdje je sudjelovao u prazničnom programu.

Olomouc ima oko sto tisuća stanovnika, nalazi se na rijeci Moravi i glavni je grad središnje moravske regije. Po bogatstvu ar-

hitektonskih spomenika, među kojima se izdvaja predivna gradska jezgra iz X. stoljeća, drugi je grad u Češkoj.

Ekipo »Bunjevačkog kola« primili su predstavnici lokalne samouprave – zamjenica gradonačelnika Marcela Hanakova i član gradskog poglavarstva Svatopluk Ščudlik. U izaslanstvu iz Subotice, koja je bratski grad Olomouca, nalazili su se: Mirko Ostrogonac, član gradske samouprave, Bela Ivković, predsjednik HKC »Bunjevačko kolo« te Zvonimir Horvatski, organizator puta. Folklornu skupinu »Bunjevačkog kola« predvodila je Sandra Lipozančić.

Ansambl BK imao je dva nastupa, a češkoj publici se predstavio bunjevačkim, šokačkim, banatskim i mađarskim plesovima uz pratnju tamburaša.

N. S.

VIJESTI

Dnevni boravak za hendikepiranu djecu

U subotičkom Domu za djecu »Kolevka« uskoro će se otvoriti poseban Odjel za dnevni boravak namijenjen za zbrinjavanje hendikepirane djece od dvije do 18 godina. Inovacijski fond pri republičkom Ministarstvu za socijalna pitanja, s kojim je »Kolevka« danas potpisala ugovor, za realizaciju ovog projekta osigurao je oko 2.600.000 dinara. Odjel dnevnog boravka biće smješten na oko 200 četvornih metara u zgradi »Kolevke«, a imat će i poseban kabinet za fizikalnu terapiju. Dnevno će tu od 7 do 15 časova moći boraviti tridesetak mališana.

Poskupio »Fidelinkin« kruh

Subotički proizvođač kruha i peciva »Fidelinka« povećala je cijenu svog kruha za deset posto. Od prije neki dan kruh od 700 grama, tzv. bački bijeli i polubijeli košta 22 dinara, dok je cijena polubijelog tzv. »narodnog« i dalje 13 dinara. Kruh je poskupio na prijedlog Unije pekara, što je Republička vlada prihvatila.

U Subotici otvoren Savjetodavni centar u obrazovanju odraslih

Na subotičkom Otvorenom sveučilištu počeo je s radom Savjetodavni centar u obrazovanju odraslih. Riječ je o prvoj ustanovi ove vrste u Srbiji, osnovanoj u suradnji s Društvom za obrazovanje odraslih iz Beograda, Pokrajinskim tajništvom za obrazovanje te Andrigoškim centrom Slovenije. Centar će pružati pomoć odraslima pri donošenju odluke o učenju, za vrijeme učenja, kao i nakon završetka obrazovnog programa. Usluge su besplatne, uz garantiranu povjerljivost podataka.

Više od pet tisuća viza preko agencija

U konzulatu Republike Mađarske u Subotici ne mogu vizirati više od 500 pasoša dnevno, pa se pasoši onih koji traže vizu za ovu susjednu zemlju koji pristižu preko turističkih agencija iz 12 gradova Vojvodine obrađuju najčešće tijekom vikenda. Iz konzulata zato apeliraju na građane kojima viza nije hitno potrebna da odlože zahtjeve za početak naredne godine. U proteklih četrdesetak dana samo posredstvom turističke agencije NT – travel izdano je više od 5.000 mađarskih viza.

Nakon neuspjelog pokušaja da se ignoriraju blagdani u Somboru

Školski raspust ipak za Božić

SOMBOR – Školske vlasti u Somboru već drugi put pokušavaju izbjeći božićne praznike kada je u pitanju zimski raspust u školama. Prije tri godine direktori somborskih škola donijeli su odluku da školski raspust započne 29. prosinca. Nakon negodovanja velikog broja roditelja čija su djeca trebala ići u školu na Božić 25. prosinca, somborska podružnica Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini zatražila

je od općinskih organa da interveniraju i nakon toga raspust je pomjeren četiri dana ranije.

Ove godine školske vlasti u Somboru novo pokušavaju ignorirati ne samo Božić 25. prosinca, već i Novu godinu i Božić 7. siječnja, te određuju početak raspusta za 2. veljače 2004!

Ovaj puta je intervenirala pokrajinska vlast, koja je odredila da školski raspust

počinje od 25. prosinca, što odgovara većini žitelja Vojvodine.

Ova odluka pokrajinskog ministra za znanost, kulturu i obrazovanje »šokirala je somborske prosvjetne radnike«, kako stoji u naslovu članka u »Somborskim novinama« od 5. prosinca 2003.

Tko bi trebao biti šokiran u Somboru?

J. Pekanović

Zatvoren pontonski most na putu Monoštor – Bezdán

Radovi na rekonstrukciji usporili saobraćaj

BAČKI MONOŠTOR– Još u kolovozu je na inicijativu Mjesne zajednice u Bačkom Monošturu zatvoren drveni pontonski most na putu između Bačkog Monoštora i Bezdana tako da su mještani i posjetioc Monoštora prinuđeni koristiti kaldrmisani nasip. Most je zatvoren zbog lošeg stanja i natrulosti drvenih potpornih stupova.

Prema riječima mještana i posjetitelja iz Republike Hrvatske, kojima je sada najkraći put iz Bezdana do Monoštora preko nasipa, ovaj obilazni, nekvalitetni put predstavlja veliki rizik za automobile, ali i za sigurnost putnika. Druga mogućnost je tridesetak kilometara duži put preko Sombora.

Rekonstrukcija mosta je u nadležnosti općinskih organa Sombora, ali je sporost postupka rezultirala time što je most i nakon skoro četiri mjeseca još uvijek zatvoren za saobraćaj.

Kako saopćavaju u MZ Bački Monoštor, planira se izgradnja kvalitetnije betonske konstrukcije, čija se cijena kreće

oko 1,8 milijuna dinara. U ovom projektu učestvovat će i Vojvodinašume, kao i AD »Brodoremont« iz Bačkog Monoštora, a radovi bi trebali početi, najvjerojatnije, tijekom sljedećeg tjedna.

A. Forgić

Mikulaš u Tavankutu

TAVANKUT - U prošli petak u večernjim satima u prostorijama lokalnog Doma kulture u suradnji HKPD »Matija Gubec« i župe »Srca Isusova« u Tavankutu, organiziran je doček Sv. Nikole. U prepunoj sa-

li pred oko 200 djece svih uzrasta bio je priređen kulturni program na kojem su djeca iz hrvatskog vrtića, i nižih razreda osnovne škole nastupila s prigodnim pjesmama i recitacijama. Krampus i Mikulaš djeca su dočekala burnim ovacijama, odgovarajući na pitanja Sv. Nikole.

L. S.

Humanost kao božićna tradicija

GOLUBINCI – Dani adventa su pred nama. To je vrijeme pripreme za naš najveći blagdan, rođendan našeg Spasitelja. Prošle nedjelje, nakon Svete mise u župi Svetog Jurja u Golubincima, vjernici su imali priliku da kući ponesu kasicu sa simbolima Caritasa, kako bi kroz adventsko vrijeme sakupljali priloge za potrebne. Golubinčani su odlučili da posebno sada, u ovo vrijeme, pokažu svoju humanost i odričući se malih stvari, prikupe izvjesna sredstva koja će od srca pokloniti svojim sugrađanima. Svoje priloge će prikupiti posljednje nedjelje došašća. Biće оформljena komisija koja će prebrojati

Caritas

prikupljena sredstva, odnosno predložiti kome i na koji način bi bilo nakorisnije pružiti pomoć. Toga dana svi trebaju biti

sretni. Netko zbog malog poklona, a netko jer je učinio još jedno dobro djelo.

T. Čačić

Pripreme za bereški Badnjak

BAČKI BREG – Adventsko ili vrijeme Došašća je vrijeme iščekivanja Božića. U to vrijeme se pokušavamo popraviti, biti bolji, činiti djela milosrđa i ljubavi, odričati se raznih užitaka da bismo radosno dočekali Božić, rođenje Mesije, Isusa Krista. U Bačkom Bregu su redovite mise zornice koje svakoga dana počinju u 7 sa-

ti. Tako i Berežani posjećuju svakoga jutra svoju pola milenija staru crkvu i iščekuju rađanje Sunca. Ali ove se godine Berežani na poseban način pripremaju za Božić.

K. P. D. »S. S. Kranjčević« će 21.12. na zadnju nedjelju Adventa u Domu kulture održati Božićni koncert, na kojem će djeca recitirati, pjevati i igrati Božićne igro-

kaze, dok će stariji prikazati već pomalo zaboravljene običaje Badnjeg dana i Badnje večeri.

Društvu u ovim pripremama pomaže *Ivan Gorjanac*, koji je ove običaje zapamtio i zapisao, tako da će se starije osobe moći prisjetiti lijepih trenutaka svoje prošlosti, a mladi će vidjeti kako je to nekad bilo i kako su se ovom blagdanu znali veseliti njihovi djedovi i bake.

Z. G.

AKUD »Bratstvo« postao HKUD »Ljutovo«

LJUTOVO – U Domu kulture mjesne zajednice Ljutovo 4. studenog održana je godišnja skupština AKUD-a »Bratstvo« Ljutovo. Na sjednici Skupštine je bilo nažno 60 članova AKUD-a od kojih 38 s pravom glasa (punoljetni članovi). Pored uobičajenog godišnjeg izvješća Skupština je zakazana i iz posebnog razloga, a to je prijedlog da se izvrši promjena imena u Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Ljutovo«. Ovaj prijedlog je jednoglasno usvojen zahvaljujući višemjesečnim dogovaranjima sa svim aktivnim članovima Društva.

Nakon ovih korjenitih promjena očekujemo intenzivni rad sa svim sekcijama koje djeluju unutar HKUD-a, kao i sveobuhvatnu suradnju sa svim hrvatskim kulturnim institucijama.

M. Š.

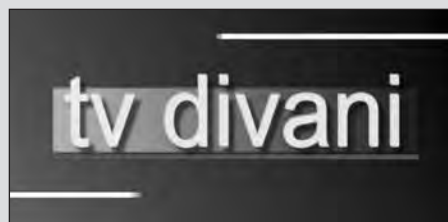
DSHV organizira proslavu Materica

SUBOTICA – Mjesni odbor DSHV Mali Bajmok i Novo selo organizira proslavu Materica 12.12.2003 s početkom u 17 sati u Domu Mjesne zajednice Mali Bajmok, ul. Franje Kluza 2, i 13. 12.2003. s početkom u 16 sati u Domu MZ Novo selo, ul. Gajeva 52 i poziva sve članove, simpatizere i sve stanovnike ovih mjesnih zajednica a osobito majke i bake. U programu u MZ Mali Bajmok sudjelovat će dramsko-literalna sekcija MZ, a u Novom selu gostovat će HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta. ■

Novi TV divani

TV divani emitiraju se u nedjelju 14. prosinca na drugom programu Televizije Novi Sad s početkom u 18.30.

Iz sadržaja emisije: pripreme DSHV-a i HNS-a za predstojeće parlamentarne izbore u Srbiji, proslava 67. obljetnice HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, drugi Dani Balcinta Vujkova u Subotici, predstavljanje prvog CD-a ansambla »Ravnica, godišnji koncerti KPZH »Šokadija« iz Sonte i HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, te gostovanje HKC »Bunjevačko kolo« u Češkoj. ■

Skupština »Dukata«

VAJSKA – Godišnja skupština HKUPD »Dukat« iz Vajske održat će se u subotu 13. prosinca s početkom u 17 sati.

Bač

Grad tvrđava usred ravnice

Piše: Ivan Andrašić

Grad Bač, sjedište općine, smješten je u jugozapadnom dijelu bačke ravnice. Leži na rijeci Mostongi, koja dolazi s područja Sombora, a iza sela Bukina utječe u Dunav. Nekoć je Bač bio okružen gustim šumama, a danas plodnim poljima, zasijanim pšenicom, kukuruzom, šećernom repom i suncokretom, a u novije vrijeme ratari se sve više okreću proizvodnji i preradi povrtnih kultura. Zbog blizine Dunava područje Bača je dosta podvodno, tako da je prije kopanja kanala Dunav-Tisa-Dunav često bilo žrtvom velikih poplava.

POVIJEST: Bač je bio središte ravnice između rijeka Dunava i Tise i granice prema Ugarskoj, nazvane Bačka. I od nas se mnogi pitaju da li je Bač dobio ime po Bačkoj, ili je to obrnuto? Nesporno je samo da su ova dva naziva slavenskog podrijetla. Znanstvenici ih dovode u vezu s ovčama i ovčarima, a tome ide u prilog činjenica da je Bačka pogodovala nomadskim stočarima i da u njoj još i danas postoje brojna stada ovaca. O sjajnoj prošlosti Bača i danas svjedoči zdanje, ruševno i osakaćeno, sazidano od crvene opeke i živog vapna, jer kamena nije bilo, zdanje bogate povijesti – Bačka tvrđava. Nastala

Ranko Plavšić

je između 1338. i 1342. godine, a nakon stradanja od požara u XV stoljeću, ponovo je obnovljena od 1490.-1526. godine. Bila je svjedokom mnogih povijesnih zbivanja, a konačno je porušena 1705. godine, te je takva ostala do danas.

Mjesna zajednica Bač danas broji oko 6.000 žitelja, od kojih polovicu tvore nacionalne manjine. Tajnik MZ *Ranko Plavšić* kaže da u Baču živi dvadesetak nacija. Ukratko nam je predstavio MZ Bač. »Mjesnom zajednicom Bač rukovodi Savjet od 15 članova. U ove tri godine mislim da smo napravili dosta. Doprili smo kapelu, čiji su temelji postavljeni još prije 20 godina, i dali je na upravljanje JKP 'Tvrđava'.

U Baču je početkom XIII veka
Kaločki nadbiskup Ugrin
osnovao prvu Bolnicu
u ovom delu EVROPE.
U spisima pape Grgura IX
iz 1234 god. se navodi
da je Bački Hospital sagrađen
za „bolesnike i siromašne.“
opština Bač prva godina
trećeg milenijuma

Ploča na ulazu u
Franjevački samostan

U sedam-osam ulica, u suradnji s Direkcijom za izgradnju, urađeno je 3.200 metara kanalizacijske mreže. Postavljeno je sedam 'ležećih policajaca'. Održavamo i plaćamo javnu rasvjetu, održavamo i čistimo atmosfersku kanalizacijsku mrežu, a kad zatreba raznim udrugama iz oblasti kulture i športa jednokratno smo pomagali donacijama.

GOSPODARSTVO: Najznačajniji subjekt gospodarstva u Baču je šećerana. Privatizirana je, novi vlasnik je MK-komerc. U poslovanju ovog poduzeća došlo je do drastičnih promjena. Suzbijen je dugogodišnji javašluk i nerad, sanirani su ogromni dugovi, a radnici koji su ostali zadovoljni su radom i primanjima. Privatizirana je i

Tvrđava Bač

Centar Bača

O.Š. »Vuk Karadžić«

metalska industrija »Arma«, u kojoj je bilo nesporazuma između novog vlasnika i uposlenika, koji su prijetili organiziranjem štrajka. Stanje je normalizirano. Tu su još i TRO »Jedinstvo«, oko čije privatizacije postoji puno nejasnoća, te »Slavija«, tvornica trikotaže, koja ima problema oko privatizacije zbog neriješenih imovinskih odnosa sa »Slavonijom« iz Osijeka, u čijem su sustavu bili do 1991. godine. Rak-rana gospodarstva je RO »Agrobačka«, koja životari već godinama. Obrađuju kompleks od oko 4500 hektara plodne zemlje, a kako nam je poljoprivreda na najnižim granama unatrag pedesetak godina, nema nade za brz oporavak. Za sad su privatnicima iznajmili samo neke dijelove ribnjaka, sve ostalo je neizvjesno. Zanatstvo se svodi uglavnom na uslužne djelatnosti. Najviše je ugostiteljskih i trgovačkih objekata, a stjecajem okolnosti, proizvodno zanatstvo izumire. Za mnogim starim zanatima danas nema potrebe, dok je kod drugih profila, kao što su stolari i slično, industrijska proizvodnja puno jeftinija, a samim

tim i dostupnija kupcu.

SPORT I KULTURA: Financiranje športa u Baču riješeno je tako što MZ sredstva iz proračuna namijenjena športu prebacuje Sportskom savezu Bač, a ovaj ih raspoređuje krajnjim korisnicima. To su: nogometni klubovi »Tvrdava« i »Mladost«, OK »Partizan«, RK »Mladost«, Lovačka udruga »Fazan«, ribolovačka udruga »Podunavlje«, Karate klubovi »Partizan« i »Slavija«, Preferans klub i Šah-klub »Partizan«. U Baču djeluje KUD »Mladost«, s folklornom grupom i kamernim zborom »Neven«. Nedavno je formiran i KUD Mađara Bača. Bač ima lijepo uređenu predškolsku ustanovu »Kolibri«, a u njenom susjedstvu i OŠ »Vuk Karadžić«, te Srednju poljoprivrednu školu.

KOREKTN I MEĐUNACIONALNI ODNOSI: Od političkih stranaka aktivne su: DS, SRS, SSJ, SPS, G17, SPO, DSS, KV, LSV. Na upit o strankama nacionalnih manjina tajnik Plavšić sliježe ramenima: »Nije mi poznato da ijedna postoji u Baču. Znam dosta Hrvata koji su članovi DS, a

poznato mi je i da je nekoliko Mađara u članstvu SRS-a. Mi smo 90-tih bili na udaru vala izbjeglica, koje su dolazile preko Dunava. Većina je otišla bez zaustavljanja, oni koji su ostali, asimilirali su se, to su uglavnom ljudi vični obradi zemlje. Ne mogu reći da u našoj sredini nije bilo ekscesa na nacionalnim osnovama. Među starijima Bača nije bilo vidljivijih promjena u međusobnim odnosima, ekscese su pravili ljudi, ili bolje rečeno neljudi, pridošli sa strane. Nekoliko obitelji se iselilo iz Bača, mijenjali su kuće za kuće u Slavoniji, a nekoliko starijih obitelji otišlo je k djeci, koja su već prije rata radila u Slavoniji. I danas tvrdim da su svuda vladali međuljudski i međunacionalni odnosi kao u Baču, SFRJ ni do danas ne bi nestala.« Na odlasku iz Bača, još jedna stvar ne može promaći vašem oku. Cesta prelazi preko željezničke pruge, nedaleko od prijelaza vidi se željeznička postaja Bač, avetinjski prazna. Ovo je još jedna od vojvođanskih pruga, kojom vlakovi više ne prolaze. I tko zna da li će ikad više?

Župna crkva

Pješački most preko Mostonge

Bunjevačko-šokački Hrvati (12.)

Tomislav - kralj Hrvata

Tomislav (910.-928.) je ispočetka samo knez Hrvatske. One Hrvatske, koja se nalazila u zaleđu dalmatinskih gradova. Knezom je postao u veoma teško i nezgodno vrijeme. Pored toga što je morao srediti svoje odnose s bizantskim carem i papom, njegovoj državi su prijetili ozbiljno Bugari i Mađari, koji tek stigoše u Europu. Hrvati su s papom imali dobro uređene odnose već za vrijeme kneza Branimira, pa je i Tomislav želio zadržati te dobre odnose s papom. Morao je činiti i poteze koji se baš nisu sviđali Hrvatima, a naročito ne hrvatskom biskupu i svećenstvu. U pitanju je bio hrvatski jezik i pismo u liturgiji. Romanski gradovi u Dalmaciji čvrsto su se držali latinskog jezika, kojega su htjeli nametnuti i Hrvatima. Pored toga ti gradovi su priznavali vlast bizantskog cara. Tomislav je shvatio od kolikog su značenja dobro utvrđeni gradovi na moru, pa ih je pod svaku cijenu želio imati za sebe. S papom je relativno lako našao rješenje, prihvativši dijelom latinski jezik, ali je zadržao i starohrvatski. No, dobiti dalmatinske gradove pod svoju vlast, bilo je malo teže, jer su oni veoma mnogo značili Carigradu, a za njih su se otimali i mnogi drugi.

PRIDOBIVANJE SAVEZNIKA: Bizantski car Konstantin VII. Imao je velike probleme s bugarskim knezom Simeonom (893.-927.), koji je žestoko napadao bizantske teritorije, pa i sam Carigrad. Sam grad nije zauzeo, ali je porazio bizantsku vojsku na rijeci Aheloju 20. kolovoza 917. godine. Nakon te pobjede prozva se »car Bugara i samodržac Grcima«. Konstantin je tražio saveznike protiv Bugara i stupio je u kontakt s Tomislavom. Da bi pridobio Tomislava naredi da se svi latinski gradovi u Dalmaciji, poimence Split, Zadar, Trogir, Osor, Rab i Krk dadu pod okrilje kneza Tomislava. Car ga je imenovao i svojim konzulom. Postali su prijatelji. Sada i latinski gradovi prihvatiše Tomislava. Čak je i carigradski patrijarha prepustio jurisdikciju nad tim gradovima papi, radi izmirenja. Tomislav je, sa svoje strane, ugađao Latini, čime se donekle zamjerio Hrvatima. Taktika je uspjela. On se od tada ponosno

zove knez Hrvatske i Dalmacije. Dalmatinski gradovi su opet plaćali danak knezu Hrvatske

Mađari su se pojavili u srednjoj Europi već za kneza Branimira. Hrvatski povjesničar Vjekoslav Klaić o njima piše: »Mađari, narod ugro-finskog podrijetla, biše prisiljeni od neprijatelja svojih da se isele iz svoje domovine na najdaljem istoku, te bijahu dugo u Europi zajedno sa Hazarima, kojima su pomagali u bojama. Hazari nastavahu tada u tadašnjoj južnoj Rusiji naokolo rijeke Dona. Poslije se Mađari odvojiše od svojih saveznika Hazara i pomakoše se k zapadu, te podoše sa svojom prtljagom u prostrane stepe između Dnjepra i ušća Dunavskoga. Oni bijahu tada poput svih nomada podijeljeni na porodice, rodove i plemena. Isprvice bijaše ih sedam plemena, poslije pridruži im se kao osmo jedno pleme Hazara, po imenu Kabari. Kao prvi knez Mađara, kojemu je vlast već dobrano omeđena, spominje se Arpad, sin Almošev. U njegovu plemenu ostade kneževska vlast nasljedna. Mađari bijahu bogati osobito rogatom stokom i konjima; povrhu toga pribavljahu lovom i otimačinom sve što im je bilo potrebno za život. Već za cara Teofila (829.-842.) vidimo ih kako udaraju na susjedne narode; godine 862. prodriješe sve do međa istočnofranačkoga kraljevstva, te ih franački ljetopisi tada prvi put spominju. Za kralja Arnulfa upozna ih Europa, te su stoga mnogi i mislili da su se tada prvi put u Europi pojavili. Godine 892. već se sukobiše s Moravskom, koja je poslije i strada la od navala njihovih.«

RATOVI S MAĐARIMA: Mađari su u to vrijeme tražili svoj životni prostor, pa su ratovali sa svim okolnim narodima. Pokorili su prvu slavensku državu Moravsku, duboko su prodrli u franački teritorij, napadali su bizantske pokrajine ili saveznike, pa su tako došli u sukob i s Hrvatima. Tomislav je ratovao s Mađarima u Slavoniji, pobjeđivao ih je, prisvajao nove teritorije, pa je tako ovladao i posavskom Hrvatskom. U miru s papom, dobrim i prijateljskim odnosima s bizantskim carem, porazivši Bugare i Mađare, Tomislav je dobio

Danas se potežu neka već odavno znanstveno razjašnjena pitanja i stvaraju nove konstrukcije. Stoga smatramo da danas nije potrebno ništa više dokazivati o nacionalnoj pripadnosti Bunjevaca i Šokaca. To jednostavno nema smisla. No, potrebno je poučavati i objašnjavati. Naime, pola stoljeća je to bila zabranjena ili neželjena tema.

Piše:
Josip
Temunović

kraljevsku krunu. Okrunjen je za kralja 925. godine. Po nekim povjesničarima bilo je to na Duvanjskom polju, ali svakako, ne tako romantično kako to neki kroničari, uz dosta mašte, pripovijedaju.

Tomislav je objedinio sve hrvatske zemlje, pa i neke dijelove susjednih država, i stvorio ugledno kraljevstvo onoga vremena. Na njega se moralo računati ili kao prijatelja ili, kao opasnog neprijatelja. Njegov suvremenik bizantski car Konstantin Porfirogenet piše da je »Hrvatska mogla dići šezdeset tisuća konjanika i sto tisuća pješaka; da je imala osamdeset velikih brodova, na svakom do četrdeset ljudi, i sto manjih brodova, na svakom deset do dvadeset momaka«. Možda je i ovo malo pretjerano u maniri onoga vremena, ali kada se već tako piše, morao je biti moćan.

UNIJA S ARPADOVIĆIMA: U to vrijeme Hrvati već imaju dinastiju, pa će iz nje izlaziti jači ili slabiji kraljevi, ali svi će nastojati kraljevstvo sačuvati, učvrstiti i proširiti. Sklapat će se savezi, prijateljske i rodbinske veze. Bit će i unutarnjih borbi i vanjskih ratova. Najviše će ratovati s Mađarima, jer su se oni htjeli domaći morati i utvrđenih dalmatinskih gradova. Mađari taj cilj ne žele postići samo ratovima, nego i rodbinskim vezama. Smrću posljednjeg hrvatskog kralja Petra Svačića, Hrvati će sporazumno ući u personalnu uniju s mađarskom dinastijom Arpadovića 1102. godine. Od tada, pa sve do 1918. godine, Hrvati će biti pod istom krunom svetog Stjepana sa Mađarima, ali će sačuvati svoje kraljevstvo i bar neke njegove oznake, kao što je ban i sabor. Čak će se kralj, ispočetka, ili bar ponekad, morati posebno kruniti kao hrvatski kralj.

Nastavit će se

Kako je umirao moj narod (8.)

Pritisci na Hrvate u Srijemu

MINIRANA CRKVA U NIKINCIMA:

U jedan sat i deset minuta noću 12. ožujka 1993. godine aktivirana je eksplozivna naprava u dvorišnom prostoru između župnog ureda i Crkve sv. Antuna Padovanskog u srijemskom selu Nikinci, župi Rumskog dekanata Đakovačko-srijemske biskupije. Od strahovite eksplozije srušen je zid između župnog ureda i dvorišne veže, te su popucala stakla na crkvi i župnom uredu. Šteta je bila velika. Ovaj incident je unio novi nemir među Hrvate u Nikincima, koji su kao prvi susjedi promatrali i bolno proživljavali tragediju svojih prijatelja i rodbine u šest kilometara udaljenim Hrtkovcima.

Nikinci se spominju kao župa 1332. godine, ponovo su uspostavljeni 1770. godine. Crkva sv. Antuna Padovanskog sagrađena je 1842. godine, a srušena 1944. godine. Nova je podignuta 1972. godine. Nikinci su bili najpopularnije svetište sv. Antuna na čiji dan se svake godine okupljalo veliko mnoštvo štovatelja sv. Antuna iz Srijema i šabačke okolice, kako katolika tako i pravoslavaca. Dostora je u župi živjelo u miru 1.600 katolika, a u posljednje vrijeme iselilo se zbog straha i nesigurnosti oko 230 osoba, odnosno pedeset i tri obitelji. Hoće li biti Nikinaca sutra, pitaju se Nikinčani danas? Eksplozivna naprava stavljena je i na filijalnu crkvu u Platičevu, ali je šteta bila znatno manja.

(Ovaj tekst je objavljen u »Glasu ravnice« br. 28-II. 1993. godine.)

PONOVNO MINIRANJE: Sv. Antun je patron katoličke župne crkve u Nikincima i vjerničke zajednice koja se u njoj okuplja. Na Svečev spomendan ove godine, 13. lipnja 1995., župna je zajednica molitveno slavila svoga nebeskog zaštitnika i obilježavala osamstotu obljetnicu njegova rođenja. A sveti se Antun pokazao njezinim uistinu moćnim zaštitnikom i braniteljem. Prema svjedočenju jednog od svećenika-očevidaca, dogodilo se sljedeće:

Svečanu svetu misu u jedanaest sati predvodio je Boško Radielović, dekan rumskog dekanata, a uz njega su koncelebrirala još četvorica svećenika. Nekoliko je svećenika ispovijedalo, a među njima i domaći župnik Marko Loš u sakristiji crkve. Padala je kiša i to je bio razlog što nitko od vjernika nije bio oko crkve. Poslije podizanja koncelebranti su počeli osjećati smrad od gareži. Smrad je osjetio i jedan vjernik, koji je izašao iz crkve i izvana ušao u sakristiju te pozvao župnika i još jednog tutora van. Na desnom prozoru svetišta crkve prijetili su eksploziv iz kojega je visio fitilj i sagorijevao. Crkva je nova i prozori su na njoj niski, dugi, a uski. Župnik je brzo odbacio eksploziv s prozora crkve, ušao u crkvu i upozorio okupljene da se ne uplaše od zvuka eksplozije koja će uslijediti. Na »Jaganjče Božji« odjeknula je veoma snažna eksplozija. Od detonacije su popucali prozori na crkvi, a na vjernike se sasulo staklo, na trenutak je u crkvi nastao metež i plač prisutne djece, te pokoje žene. No, okupljeni svećenici i vjernici su se brzo pribrali i s čvrstom vjerom u Boga i pouzdanjem u moćnu zaštitu sv. Antuna nastavili s pričešću, te u zahvalnoj pjesmi misno slavlje priveli kraju.

ZAŠTITNIK SV. ANTUN: U onome što se dogodilo, prepoznali su još jedan čudesni znak i potvrdu svetosti sv. Antuna, kojega su slavili. Potpunu svijest o tome i o mogućnosti tragedije iz koje su izbačeni, shvatili su tek onda kada su se potpuno pribrali i vidjeli krater od eksplozije, te sve posljedice onog što se dogodilo. Katolici u Nikincima se nisu uplašili. Što više, već te iste večeri, ponovo su se okupili i u svojoj se crkvi nastavljaju okupljati. Nikinčka Katolička crkva posljednjih nekoliko godina već nekoliko puta je stradavala od podmetnutih eksplozija, no, do sada je to uvijek bilo u vrijeme kada u njoj nije bi-

»Ova (moja) knjiga je slika; riječju (i mojom), fotografijom (i mojom) i dokumentom (i mojim) satkanog dramatičnog i krvavog mozaika o stradanju (i mog) Naroda (i moje) i katoličke Crkve u koju je utkana (i moja) mala ljudska i svećenička sudbina, ali istovremeno (i manje) i slika moga stradanja, koje je utkano u sudbinu mog naroda i moje Crkve.«

Piše:
Marko Kljajić

Đakovačka katedrala

lo nikoga. Od prethodnih napada već su prije bili razbijeni prozori na lijevoj strani crkve, a sada su porazbijani i ostali. Policija je na mjesto događaja bila pozvana odmah, no, stigla je pola sata poslije mise. Dvojica pristiglih policajaca i inspektori su mirno napravili zapisnik, od kojega nikinčki katolici ne očekuju puno koristi. Nakon prividnog smirivanja i jednogodišnjeg relativnog mirovanja, nasilje se nad srijemskim katolicima u posljednje vrijeme ponovo širi i poprima sve veće razmjere.

(Ovaj tekst je objavljen u »Vjesniku« Đakovačko-srijemske biskupije, br. 7-8., 1995. godine.)

Blagdani i običaji

Adventski sveci (II.)

Piše: Alojzije
Stantić

*Lucija spada
med
najomiljenije
svetice starog
vrimenta, pa se
i rad tog
njezino
štovanje
osobito razvilo
u sridnjem
viku, a to
nasliđe potiče
iz starog vika.
Sve do
gregorijanske
promine
kalendara
1582. g dan sv.
Lucije je pado
u vrime
kratkodnevice,
zimskog
solsticija, kad
je dan u godini
bio najkraći*

LUCA: U subatu 13. prosinca je spomen dan svete Lucije, u nas poznate ko Luca, za koju je vezano ko zna koliko sad već većinom zaboravljeni narodni adeta, niki se još u pripovitki spominju, a dosta je i oni koji su sačuvani samo u pismenima.

Spomen dan ove svetice je jedan od dana u narodnom kalendaru kad se štogod važno želi unaprid odrediti il posli spominit, a da se ne pamti datum onda se kaže to je bilo il će bit dva dana prid Lucu il digod oko Luce il nedilju dana posli Luce. Zna se da Luca pada trinejstog prosinca, pa je onda po tom danu lako zapamtiti vrime događaja.

SVETA LUCIJA: Jedan od naši iz davnina nigovani i do danas sačuvani adventski adeta je da se na dan sv. Luce, 13. prosinca, posije žito u male sudove, da ozeleni do Božića i bude nagovištaj dolazećeg novog lita, novog života koji počima proslavom dana rođenja Sina Božjeg. Bunjevci su Lucinim niklim žitom okitili obiteljski betlem prikazan ticama (figurama od tista) na božićnjaku. Za proslavu Božićni blagdani i oltari u crkvama se ulipčavaju ozelenjenim žitom.

Od više kršćanski mučenica i svetica s tim imenom jedna od najpoznatiji je Lucija, rodom iz Sirakuze na Siciliji. Lucija je od latinske riči: lux = sjaj, svitlo, a u nas se spominje još i ko Luca, Lucija, u novije vrime Svjetlana, a na ritko i muško ime Lucijan il Lucije.

Život Lucije je obavijen legenda - ma, a jel joj se ime spominje u Rimskom kanonu svete mise, govori da nije izmišljen lik. Ona je ko kršćanka mučena i usmrćena mačom, zavrastim bodežom, oko 303. godine, u vrime zloglasnog progona kršćana od rimskog cara Dioklecijana. Legenda pripovida da joj je sudac zapritio da će je silom osramotiti u javnoj kući, al je nisu mogli maknut s mista. Onda je naredio da je poliju vrilim uljom i smolom i da je zapale, al mu ni to nije uspjelo, posli čeg je sudac odredio da je probodu mačom.

Pronađene su »Lucijine katakombe« i u njima njezina grobna ja-

Leandro Bassano –
MUČENIŠTVO SV. LUCIJE –
Venecija, San Giorgio
Maggiore, 1596.

ma – a to je pouzdan podatak da je ova Lucija živila. Saranjena je u Sirakuzi.

Lucija spada med najomiljenije svetice starog vrimenta, pa se i rad tog njezino štovanje osobito razvilo u sridnjem viku, a to nasliđe potiče iz starog vika. Sve do gregorijanske promine kalendara 1582. g dan sv. Lucije je pado u vrime kratkodnevice, zimskog solsticija, kad je dan u godini bio najkraći. Tog dana su u starom viku održavali razne svečanosti ispunjene veseljem i igrama, a u novom viku su, tu i tamo, dica išla po komšiluku i domaćinu zaželiti dobre želje za sliedeću godinu, napose u odranjivanju josaga koji ji njim je bio od životne važnosti, a to su kazivali ričima: »Telilo se... kotilo... prasilo se... leglo se...«, rad čega su čestitare posipali žitom i darivali ji. Taj običaj je prinošen s kolina na kolina i možda je tu koren »položaja« kod Bunjevaca na Badnje večje i Božić.

KADGODAŠNJI ADETI NA LUCIN DAN: Od toliki narodni adeta Bunjevaca vezani za ime ove svetice većina je pala u zaborav, al su se niki još uvijek tu i tamo održali. Misto mi ne dopušta da makar

većinu izređam, al jevo nekoliko od nji:

* Božićna svičica se umeće u ozelenjeno žito i u njemu gori na Badnje večje i Božić dok se ne poide čorba, posli čeg je utrnu vinom il čorbom grava. Po virovanju umriče ono čeljade za astalom na koga ode dim. Zato su svi najzadovoljniji ako dim ode usprsto.

* Divojke su tog dana na deset papirića ispisale toliko razni imena momaka, smotale ciduljice i metnile u lončić il vazuu. Svakog jutra, obično u vrime posli rorate, izvadi-le bi po jednu ciduljicu i negleduš bacile il je kobajage izgubile, a poslidnju ciduljicu su otvorile na Badnje večje. Na toj ciduljici je ostalo napisano ime, kako će se, možda, zvat njezin budući doživotni izabranik srca. Po digdi su i momci ispisivali imena divojaka na papiriće i s njima tako baratali ko i divojke, da bi probali pogoditi ime budućeg para.

* Od Luce su ljudi, najčešće domaćin piso Lucin kalendar vrime svakog dana, do Badnjeg dana, s virovanjem da se i slideće godine mož nadat takom vrimenu u sva kom misecu. Ako je kiša padala ujutru, u podne il uveče u to vrime će najčešće padati i u na početku, u sridini il na kraju odgovarajućeg miseca.

* Na ovaj dan su žene zgađale da manje rade, da što više vrimenta provedu u sidenju, jel će njim onda nasadene kvočke mirmije ležati i bolje će izleći jaja. Ako je kogod došo u goste moro je mirmo siditi niko vrime il je moro tri put čući iza vrata da kvočke mirmo leže na nasadu.

* Na ovaj dan nije slobodno ništa šit jel kokoške neće dobro nositi jaja.

* Sv. Luca je zaštitnica ratara, šnajdera, slipaca, caklara, šustera, papučoša, pisara... svi koji rade sa zavrastim sersamom jel je ona usmrćena zavrastim mačom. Zaštitnica je i pomoraca. Zazivaju je divojke koje oće popraviti.

* * * * *

U nedilju su Materice. Svim majkama želim čestite i radosne Materice.

Bolna razdijeljenost krišćana

Mi – naše i vaše

Piše: vlč. mr.
Andrija Kopilović

*Sada je
Advent.
Vrijeme nade.
Vrijeme
iščekivanja.
Stoga se barem
mi kršćani
možemo
okrenuti
jednoj novoj
nadi, jednom
molitvom da
ovaj Božić koji
će biti
opterećen i
velikim
društvenim
ispitom,
doživimo kao
osvješćenje
Utjelovljenoga
Boga u
konkretnu
povijest, i
konkretna na-
rod, i
konkretno
vrijeme*

U jednoj noveli ovih dana čitao sam, doduše o dječjem doživljaju, ali vrlo upečatljivom i pomalo tužnom. Naime, pisac govori o tome kako je jedna djevojčica imala vrlo dragu, malu lutku. Ona i brat su se nešto porječkali, brat je uzeo škare i razrezao lutku na nekoliko komada. Jasno, slijedila je beskonačna tuga u srcu djevojčice, kojoj je ta lutka bila ne samo draga nego često i simbol identifikacije, kako to kod djece često biva. Ta novela me je ponukala na jedno daleko dublje teološko razmišljanje ovih dana, a tiče se Crkve za koju znamo da je apostol Pavao uspoređuje s Tijelom. Ono što vjerski doživljavam jednako je bolno i žalosno, a to je »pocijepanost Kristova Tijela«.

Od 26. studenog do 30. sudjelovao sam na jednom ekumenskom europskom simpoziju gdje su se okupili predstavnici iz dvadeset i četiri Kršćanske crkve i dvadeset zemalja Europe. Unatoč različenosti tamo smo se osjećali jednim. Međutim, spoznaja da je to Kristovo Tijelo razdijeljeno je vrlo bolna spoznaja upravo na tim susretima. Ipak, tamo na simpoziju jedan od zaključaka a i doživljaja bila je činjenica koja zabrinjava: zašto nas ne boli razdijeljenost kršćana?

LJUDI SUPERIORNOG »JA«: Sav ovaj uvod sam napisao u želji da razmišljamo zajedno o jednoj posve konkretnoj i našoj temi. Ima ljudi koji svaku rečenicu započinju s »ja«. Tako se postavljaju kao da je svaki njihov stav jedino ispravan, najbolji, najpametniji. Kad bi ostali kod toga vlastitoga samouvjerenja, možda i ne bi smetalo, eventualno bi ostali neugodni sugovornici, ali neka im ostane to superiorno »ja«. Međutim, kod tih ljudi koji svaku rečenicu započinju s »ja«, redovito se javlja jedna daleko veća opasnost, a ta je, da iz te vlastite samouvjerenosti gledaju na druge i ne samo misle nego i izriču stalno sud o drugima. Taj sud pretendira da bude neprikosnoven, nepogrešiv i često je više osuda negoli prosudba.

Tada se uvijek sa zebnjom sjetim Isusovih riječi: »Ne sudite da ne budete suđeni, ne osuđujte da ne budete osuđeni!« Ili ona druga Isusova riječ: »Kojom mjerom mjerite drugima, tom mjerom će se i vama mjeriti.«

I tada se događa ono što se dogodilo prije više od tisuću godina u nesretnom, takozvanom, Istočnom raskolu. Rimska delegacija je u ime Pape, koji je, da ne zaboravimo, tada ležao mrtav, isključila iz Crkve carigradskog Patrijarha, a on je isključio Papu i njegovu delegaciju. Gledajući povijesno, isključenje je bilo, dakle, i nestvarno i nerealno, i nije se moglo dogoditi između onih koji više nisu živi. No, to nije smetalo da se unatoč povijesne neutemeljenosti takav »razlaz« održi do naših dana i da je još uvijek predmet ne samo istraživanja nego i prosudba. Dakle, vratimo se na one ljude koji počinju svaku rečenicu s »ja«. Moram reći da ih se trebamo čuvati. Od njih se ograditi i za njih se moliti jer se njihovim »marljivim« radom događa baš to isključivanje, osuđivanje i cijepanje jedinstva jednoga tijela – korpusa. Nikada jedinstvo tijela ne čine veće grupe ljudi, nego se svaka podjela začinje u srcu pojedinca. Ako je taj pojedinac utjecajan, onda polako, ali sigurno, svojim »marljivim radom« truje svoju okolicu pa se nađe onda i grupa koja nosi taj pečat osude i isključivosti. Tako se događa da se cjelina počne dijeliti. Ako su na jednoj i drugoj strani ljudi skloni isključivosti, povlači se linija na relaciji ja – mi; naši – vaši. Tada se nađe nekakav »brat« koji ima škare i tu dragu, ovaj puta živu zajednicu, s kojom se identificiramo jednostavno rasiječe na dijelove. Koje li žalosti! Prva žalost je u srcu Stvoritelja, jer nas je On stvorio braćom i sestrama i u svojoj providnosti odredio živjeti u konkretnom povijesnom vremenu, u konkretnim okolnostima i konkretnom narodu. Kako Stvoritelja ne bi zabrinjavala razjedinjenost, kada nas on vidi kao jedne, jedincate i tako važne za ovo vrijeme i za ovaj prostor, jer nas je

pozvao za svoje suradnike da nastavimo njegovo djelo življenja, posjedovanja i gospodarenja prirodnim bogatstvima kojima je obdario naš život, a to je ne samo imanje nego i kultura i sva zajednička dobra.

CIJEPANJE JEDINSTVA: Tko to i u čije ime može cijepati jedinstvo jednoga Tijela? Žalosti to svakog dobronamjernog člana te zajednice, kada se danima i godinama osjeća krvava rana cijepanja i rezanja na grupe i podgrupe. Tako se događa da postane »normalno« ono što nije normalno, a to je, da se u istoj zajednici ljudi dijele na »naše i vaše« do te mjere da se čak suprotstavljaju i ne primijete da u tom času počinje proces uzajamnoga isključivanja i rastakanja zajednice do uništenja.

Vraćajući se na onu novelu vidimo da je stvar započela naivno, »malom svađom«, uočavanjem različitosti i nekakvim »opravdanim« razlozima. Onda se dogodilo da je »brat« koji ima škare, razrezao to tijelo. Našlo se onih koji započinju svaku rečenicu s »ja«, kao neprikosnoveni nositelji te činjenice i kada se je stvar zatrovala, makar više nema utemeljenja, rana se »da na zlo« i raskol postoji. Mjesto da se zaustavimo, pogledamo istini u oči i hrabro zaokrenemo zajedno pravim i pravednim putom, brišući iz svoga rječnika »naši – vaši« i svaku drugu vrstu dijeljenja i prebrojavanja, mi ostajemo uz jasnu dijagnozu dalje ležati u bolesničkom krevetu.

Sada je Advent. Vrijeme nade. Vrijeme iščekivanja. Stoga se barem mi kršćani možemo okrenuti jednoj novoj nadi, jednom molitvom da ovaj Božić koji će biti opterećen i velikim društvenim ispitom, doživimo kao osvješćenje Utjelovljenoga Boga u konkretnu povijest, i konkretan narod, i konkretno vrijeme. Da ga pustimo da se među nama utjelovi, a On je jedini mir i jedini ujedinitelj koji je vrlo rijetko započeo svoj govor s »ja«, ali je sve više pretvorio sve nas u svoje Mistično tijelo.

Prijedlog tjedna

**Vojislav Sekelj
UZMI-DODAJ**(Hrvatski kulturni centar
»Bunjevačko kolo«, 2002.)

Roman *Vojislava Sekelja* »Uzmi-dodaj« karakterizira stapanje književnih žanrova i diskursa. Građa romana sastoji se od poetske i prozne forme unutar cjelovitosti dramske strukture teksta. Prvi dio romana napisan je na tragu forme pjesme u prozi koju su uspostavili *Aloysius Bertrand* s »Gašparom noćnikom« i *Baudelaire* sa »Spleenom Pariza«, dok je u novije vrijeme takvu književnu formu uspješno realizirao *Charles Simić* u svojoj knjizi »Svijet se ne završava«. Iako Vojislav Sekelj niže svoje poetske iskaze u vidu poetografske strukture pjesme, drugačijom grafostrukturom, Sekeljevi lirski iskazi složeni u oblik redova-rečenica također bi zadržali lirsku dimenziju. U trinaest poglavlja romana lirski emocija dana je izlaganjem događaja i društvenog konteksta u vidu lirske proze koja ima grafički izgled pjesme.

Sekelj svojom književnom strategijom eksperimenta ostvaruje formu između slobodnog nesimetričnog stiha i proze. Praksom takve forme slaže mozaik fragmenata priče romana o klasičnom troku: Luka je povratnik s vukovarskog ratišta, dok je pisac Voja njegov prijatelj, ali i ljubavnik Lukine žene. Sekelj u završnim poglavljima »Ja i Luka« i »Alkestida« napušta strategiju lirske proznog iskaza, gradeći tekst dijalozima koji se odvijaju između junaka romana.

Vojislav Sekelj je uspio specifičnim izražajnim sredstvima na tragu mikrožanra pjesme u prozi, ostvariti samo-svojno lirsko izražavanje prozom, kojom je iskazao svoj pjesnički temperament. Sekeljev lirski prozni iskaz reducirano je znalačko evociranje sentimentalnih raspoloženja bez isprazne pirotehnike rječitosti i sladunjavih ugođaja. Eksperimentalnom književnom praksom Sekelj

uspijeva u nakani transpozicije doživljenog u sferu čuvstva, a također, nakon što se dogodio rat, tekstom romana »Uzmi-dodaj« nastoji osobni doživljaj sagledati sa svih strana i unutar nekoga šireg konteksta. Sekeljevo književno pismo predložava naše vrijeme koje je brutalno i hedonistički nastrojeno. Baveći se svojom prošlošću, ovaj spisatelj se pozabavio i našom aktualnom sadašnjosti, jer nakon što je jedan od najmlađih snova Europe postao stvarnost u vidu Europske unije, Sekelj propituje mjeru vlastita pripadanja izmijenjenom svijetu. Dok lik

romana, bogalj Luka, ima varljivu nadu kako će s nakanom oblikovanja tekstualne stvarnosti zaštititi osobni identitet, a što Lukina supruška otkriva piscu Voji kada mu kaže, kako je on u igri nastajanja teksta o ljubavnom trokutu sporedan, samo okvir za igru, jer pravila diktira i izmišlja Luka od početka do kraja romana. Sekelj s te spoznajne točke motrišta nastoji propitati mogućnost zasnivanja identitetne gramatike zbilje osobnoga vremena. Time roman dobiva kvalitetu više, jer sadrži i projekciju budućnosti Sekeljevim promišljanjem o mogućnosti vlastitoga povijesnog i autobiografskog identiteta u društvenom krugu koji je još Kant identificirao kao sferu svjetske javnosti, a koja danas postaje politička realnost uvodeći nove odnose globalne komunikacije.

Roman Vojislava Sekelja »Uzmi-dodaj« omogućuje iskustvo promišljanja opstojnosti pozicije u kojoj se zbiva individualitet, uz mnogobrojne putove niza asocijacija koje otvara iskustvo čitanja Sekeljevog književnog pisma.

Z. Sarić

**The Bambi Molesters
SONIC BULLETS:
13 FROM THE HIP**

(Dancing Bear 2001.)

Sve većoj, ponovnoj vinil maniji hrvatska glazbena scena također je dala svoj odgovor. Reizdanje svog trećeg albuma »Sonic Bullets: 13 from the hip« na vinilu, sisačka skupina The Bambi Molesters doživjela je ove godine. Naravno, oni su svojim djelovanjem više godina unazad, to nepobitno i zaslužili.

Bend je osnovan 1995. i stilski se konfigurirao na utjecajima surf glazbe i raznog rock zvuka šezdesetih. Česti i upečatljivi živi nastupi u Hrvatskoj i po Europi etabrirali su ih kao jednu od najautentičnijih surf skupina današnjice u svijetu. Deset od trinaest pjesama s ovoga albuma su autorske, dok su ostale tri obrade drugih glazbenika. Sve pjesme su instrumentali, (Bambi Molesters su potpuno instrumentalni sastav), osim »Ice & Pinewood Trees« na kojoj kao vokali gostuju frontmen Walkabouts, Chris Eckman.

U biti album čine dvije vrste pjesama. Lagane, u kojima reverbirane gitare demonstriraju prijatniju stranu oceanskih vjetrova i način uživanja u njima, dok drugu vrstu sačinjavaju dinamičnije pjesme apsolutno filmskih atmosfera. Vrhunac ove druge skupine su pjesme furioznih gitarističkih dionica, nalik zvučnim rafalima Dicka Dalea (autor naslovnog instrumentala za *Pulp Fiction*). Naslovi pjesama su poput naslova filmova B horror produkcije, veoma »intrigantni« i, naravno, prije svega, plod jedne duhovite žanrovske igre (Theme From Slaying Beauty, Double Danger, Bubble Bath, Tremble & Shake, Chaotica...). Ovakva prisutnost filmskoga u njihovom skladateljstvu rezultirala je uporabom njihove glazbe u filmu (slovenski film »Barabe«), kao i direktnim skladanjem glazbe za jedan hrvatski film, za koju je Dalibor Pavičić, frontmen Molestersa, i nagrađen.

Prvih osam mjeseci ove godine skupina je provela uglavnom svirajući. Nastupali su i kao predgrupa svojim prijateljima, američkom kult sastavu R. E. M.

U idućoj godini očekuje se njihov novi album. Do tada, surfajte na dobrim vibracijama njihovog dosadašnjeg stvaralaštva...

D. B. P.

Vijesti

Nova nagrada za redatelja iz Tavankuta

Nakon Dana hrvatskog filma 2003. u Zagrebu, kada je redatelj *Branko Ištvančić* za svoj film »Bunarmen« dobio Nagradu za najbolju režiju i Nagradu »Oktavijan« za najbolji dokumentarni film Hrvatskog društva filmskih kritičara, te osvojene Prve nagrade na međunarodnom festivalu kratkog filma u Sieni, Branko Ištvančić, koji je rodom iz Tavankuta, a živi i radi u Zagrebu, osvojio je još jednu nagradu za ovaj svoj dokumentarni film, ovaj put u Rumunjskoj, gdje je nagrađen Nagradom za najbolju režiju na Međunarodnom festivalu u Bukureštu. To je još jedna potvrda da je naš dokumentarni film vrlo cijenjen u svijetu, jer je »Bunarmen« nastao u vrlo maloj i skromnoj televizijskoj produkciji. Dokumentarni film »Bunarmen« nastao je u produkciji Dokumentarnog programa HRT-a kao proizvod koji se može izdvojiti od ukupne proizvodnje ne samo kao autorski dokumentarac, nego i po tome što pripada relevantnoj grani u našoj kinematografiji, isto kao i igrani film, i na taj način doprinosi hrvatskoj filmskoj kulturi.

Svečana proslava jubileja »Pučke kasine«

Kulturna institucija »Pučka kasina 1878« svečano će obilježiti 15. prosinca jubilej u povodu 125 godina od osnutka. Nakon mise zahvalnice u Franjevačkoj crkvi s početkom u 18 sati, slijedi svečani program u Velikoj vijećnici Gradske kuće s početkom u 19.30 sati. U programu će sudjelovati: Subotički tamburaški orkestar pod ravnanjem *Stipana Jaramazovića*, Katedralni zbor »Albe Vidaković« pod ravnanjem časne sestre *Mirjam Pandžić* i operni pjevači solisti Opere SNP iz Novog Sada uz klavirsku pratnju *Maje Grujić*.

Darovi Mikulaša u Maloj Bosni

Hrvatska udruga za kulturu »Lajčo Budanović« organizirala je 6. prosinca u Domu kulture doček Mikulaša. Kao gosti su bili prisutni *Stipe Medo* – treći tajnik u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu i *Martin Bačić* – predsjednik subotičke podružnice DSHV-a. U okviru programa nastupila je folklorna sekcija udruge »Lajčo Budanović« mlađeg uzrasta djece od pet do sedam godina pod vodstvom *Katarine Dulić*, kao i učenici prvih i drugih razreda hrvatskih odjeljenja OŠ »Ivan Milutinović« s recitacijama. Nastup recitatora pripremila je učiteljica *Sanja Dulić*. Na koncu programa nastup su imali stariji članovi folklornog odjela čiji je nastup pripremio *Ivica Du-*

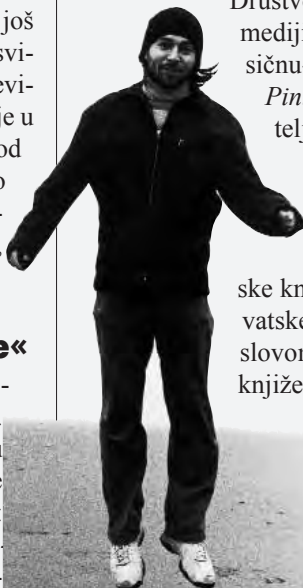
lić. Djeci je podijeljeno sto i pedeset darova, uz dar dječjih kalendara tvrtke »Kraš« koje sadrže slikovnice životinjskog carstva, a koje je na dar djeci donio *Stipe Medo*.

Doček Mikulaša u Đurđinu

U organizaciji Hrvatskog kulturno prosvjetnog društva »Đurđin« u Domu kulture 6. prosinca priređen je doček Mikulaša. Za one najmlađe, kao i za mještane koji su se okupili u velikom broju, izveden je svečani program u kojem su učestvovali Tamburaški zbor *Musica Chorda* pod ravnanjem *Nele Skenderović*, članovi dramske sekcije HKPD »Đurđin«, koji su izveli igrokaz »Izgubljeni anđeo sv. Nikole« autorice časne sestre *Bernardine Crnogorac*. Djecu je za nastup pripremila *Verica Dulić*. Potom su nastupili najmlađi s prigodnim recitacijama i s pjesmama kojima su izrazili radost zbog dolaska sv. Nikole.

Osječki DPKM objavio prvu tiskanu knjigu

Društvo za promicanje književnosti na novim medijima iz Osijeka objavilo je prvu »klasičnu« tiskanu knjigu, zbirku priča *Krešimira Pintarića*. Nakon što se etablirao kao nositelj jedinstvenog knjiškog projekta u Hrvatskoj: »Besplatne elektroničke knjige« (www.elektronickeknjige.com), u okviru kojeg objavljuje besplatne elektroničke naslove suvremene hrvatske književnosti i nakon objavljivanja prve hrvatske poetske multimedijske knjige pod naslovom »Commedia«, Društvo za promicanje književnosti na novim medijima objavilo je i prvu tiskanu knjigu *Krešimira Pintarića* (Osijek, 1971.), »Rebeka mrzi kada kokoši trče bez glave«. Knjigu prate bogato opremljene promotivne mrežne stranice (www.kresimirpintaric.com/rebeka).

Deveti pulski Sajam knjiga

U tijeku je deveti Sajam knjige u Puli koji je otvoren 3. prosinca, a trajat će do 13. prosinca. U sklopu Sajma predstaviti će se stotinu i pedeset autora u više od osamdeset programa. Uz književnike, na Sajmu će se okupiti i urednici, prevoditelji, nakladnici, knjižničari i knjižari, a središnja je tema manifestacije »Moć žene i književno stvaralaštvo«. Pokraj tradicionalnih programa »Doručak s autorom«, »Suton uz knjigu« i »Vikend knjižničara«, uvedeni su i novi – »Međunarodni susret organizatora književnih manifestacija«, te program »Super-truper« koji će predstaviti mlade nakladnike srednje i jugoistočne Europe.

Pripremio: Z. S.

OBLJETNICA

Stojan Aralica (1883. - 1980.)

Suvremeno kolorističko slikarstvo

Prije 120 godina 24. prosinca u mjestu Škare kod Otočca rođen je slikar i grafičar *Stojan Aralica*. Osnovno je obrazovanje stekao u Otočcu, a učiteljsku školu završio u Osijeku. Još za učiteljevanja povremeno je slikao u periodu između 1905. i 1908. godine, a zatim je u Münchenu studirao slikarstvo: privatno kod *Heinricha Knirra* (1909.), te na Akademije der bildenden Künste (1910. - 1914.) kod *Karla Marra* i *Ludwiga Hertericha*. Grafiku je učio u Pragu od 1916., do 1917. godine. U Zagrebu je otvorio privatnu slikarsku školu i priredio 1920. prvu samostalnu izložbu, a zatim sa *Zlatkom Šulentićem* 1921. izložbu crteža i slika.

U ovom ranom stvaralačkom razdoblju (1914.-1925.) *Stojan Aralica* pretežno je slikao portrete i aktove oblikujući izraz u atmosferi Münchenske Akademije i secesije, a zatim u smjeru konstruktivnog slikarstva tonskog izraza i čvrste modelacije. Duži boravak u Parizu od 1925. do

1933. i rad u atelijeru *Andréa Lhotea* označuju prekretnicu u njegovoj umjetničkoj orijentaciji. Svoj novi likovni izraz *Stojan Aralica* razvija na dostignućima impresionizma i pariške slikarske škole, stvarajući vlastitu poetiku slobodnog i spontanog kolorizma. Najčešće slika pejzaže i vedute s motivima Pariza svijetlim intenzivnim bojama. Sudjelovao je na izložbama pariskih salona – Salon des Indépendants 1928., Salon des Tuileries 1930., a s *Markom Čelebonovićem*, *Milom Milunovićem* i *Milivojem Uzelcem* na izložbi »Četvorice«, koju je francuska kritika zapazila.

Povratkom u Zagreb počinje njegovo treće stvaralačko razdoblje. *Stojan Arali-*

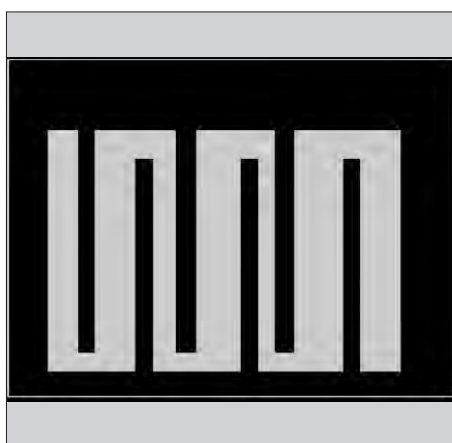
ca slika motive: Dubrovnika, Pelješca, Orebića, Korčule, Škara i Samobora intenzivirajući svoja pariska likovna iskustva do nejneposrednijega kolorističkog izraza. Radi i portrete, među ostalim i portret *Bele Krleže*, a ostvaruje djela novih kolorističkih harmonija s izrazitim karakteristikama životnog i stvaralačkog

optimizma. Njegovo četvrto stvaralačko razdoblje počinje 1941. godine odlaskom u Beograd. Isprva je, u vrijeme rata, bilo ograničeno na slikanje portreta, skica i studija. Nakon boravka u Švedskoj od 1946. do 1948. godine *Stojan Aralica* djeluje u beogradskoj umjetničkoj sredini, a od 1957., povremeno bori i radi u Rovinju, skicira istarske motive koje slikarski razrađuje u atelijeru. Poslije prevladavaju tonovi hladnije palete i slikarski postupak

kojim *Aralica* ostvaruje, posebno u pejzažima Like, osebujne kromatske cjeline. U traganju za bojama i svjetlom, njihovim promjenama i konstantama, *Aralica* je otkrio osebujan mediteranski kolorit, ostvarujući u pejzažima Dalmacije, Istre i Like znamenita djela našega suvremenog kolorističkog slikarstva.

NEIMARI KULTURNE BAŠTINE **Julije Knifer (1924. -)**

Nagradu *Vladimir Nazor* za životno djelo za likovnu umjetnost dobio je ove godine slikar *Julije Knifer* rođen 1924. godine u Osijeku. Kniferovo slikarstvo prepoznatljivo je po identifikaciji sa znakom meandra. Meandar kao karakteristični znak, primarna forma i kao jedini motiv Kniferovog slikarstva, javlja se u vrijeme okupljanja zajednice umjetnika »Gorgona«. Spoznaja o fenomenu »Gorgone« gradila se u početku veoma sporo, dok konačno nije stigla do svoje krupne međunarodne verifikacije. »Gorgonu« su kao zajednicu umjetnika i povjesničara umjetnosti činili *Julije Knifer*, *Josip Vaništa*, *Ivan Kožarić*, *Marijan Jevšovar*, *Duro Seder*, *Radoslav Putar*, *Matko Meštrović* i *Dimitrije Bašićević*. Pod nazivom »Gorgona Gorgonesco Gorgonico« u sklopu 49. Bienala u Veneciji, predstavljena je retrospektiva ove umjetničke grupe, a toj priredbi je priključena i samo stalna izložba *Julija Knifera*.

Čitanje fenomena *Knifer* počinje serijom autoportretnih crteža nastalih u razdoblju između 1949. i 1952. godine. Crtajući svoje lice, *Knifer* je nastojao crtati nešto znatno složenije od njegove konvencionalne topografije: on nastoji pro-niknuti u svoju kritičku svijest. Kniferovo stvaralaštvo *Zvonko Maković* definira kao

dnevnik pisan isključivo likovnim jezikom. Geneza Kniferovog meandra nastaje u kontekstu pojave neokonstruktivizma i enformela krajem četrdesetih i početkom pedesetih godina prošlog stoljeća. *Knifer* se svojim geometrijskim formama pozicionirao prema mitu o heroizmu apstrakcije, suprotstavljene kanonima socrealizma, demistificirajući pri tom binarnu opoziciju figuracija-apstrakcija, koja se desetljećima u hrvatskoj povijesti umjetnosti nametala kao glavni teorijski problem.

Knifer nikada nije otkazao povjerenje početnom crno-bijelom znaku meandra održavši konstantnim koncept svoga slikarstva, a u svakodnevnoj praksi slikanja i crtanja stalno je podizao nivo likovne egzekucije s kojom je meandar realiziran na platnu ili na papiru, u slici ili u crtežu. Meandri *Julija Knifera* jedinstvena su pojava u umjetnosti našeg doba.

Z. S.

U prostorijama subotičkog HKC »Bunjevačko kolo« Jubilarna Božićna izložba

U prostorijama Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« 5. prosinca otvorena je Božićna izložba sekcije slamarki Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta i likovne sekcije HKC »Bunjevačko kolo«. Izložba ima prodajni karakter i može se posjetiti radnim danima od 10 do 12 i od 16 do 19 sati, a subotom i nedjeljom od 10 do 12 sati. Ispred sekcije slamarica HKPD »Matija Gubec« izložbu je otvorila slamarka *Jozefina Skenderović*. »Danas uoči Mikulaša, u tradiciji sv. Nikole kojega najmlađi uvijek s nestrpljenjem iščekuju, jer se raduju darovima Mikulaša, otvorili smo ovu našu malu izložbu. Svi slikari i slamarke koji su svoje radove ovdje izložili, također imaju izložene radove u Galeriji pod tornjem gdje se oni mogu kupiti, ali smo smatrali kako ne treba prekinuti tradiciju Božićnih izložbi u Bunjevačkom kolu. Ovo je deseta izložba, a započeli smo s Uskršnjom izložbom 1993. godine«, kaže *Jozefina Skenderović*. Zainteresirani posjetitelji ove izložbe mogu kupiti prigodne poklone

za Božićne i Novogodišnje blagdane, a izloženi su manji i jeftiniji radovi: čestitke, sličice, ukrasne kutijice i ukrasi za jelku. Radovi od slame karakterističan su Bački suvenir, a cijene su od 60 do 150 dinara. »Izradu perlica za risare i risaruše, te pletenje krune za bandaša, a što je vezano uz običaj proslave kraja žetvenih radova – Dužijancu, smatram temeljem moje umjetnosti u tehnici slame, ali ova izložba je pogodna da se izlože manji, minijatur-niji radovi koji su pogodni kao darovi. Slammarke će ubrzo učestvovati u radu dvije male Božićne radionice. Prva je 12. i

13. prosinca kod Županje u Babinoj Gredi, a na dan svete Luce, 13. prosinca u subotičkoj Galeriji Vinko Perčić slammarke će izrađivati čestitke i ukrase za jelku. U tim radionicama učestvovat će i mlađi, školski uzrast«, kaže *Jozefina Skenderović*, dok je jedna od izlagačica na Božićnoj izložbi slamarka *Marija Vojnić* rekla: »Slammarstvom se bavim od 1987. godine, ali se sjećam kako sam još davne 1969., gledala kako rade slammarke u okviru likovne kolonije u Tavankutu. Motivi na mojim radovima su salaši i narodni običaji. Slammarke moraju poznavati materijal s kojim rade. Ne može se za rad koristiti svaka vrsta slame. Najčešće se koristi ječam i raž. Moje slike od slame imaju cijenu od 200 eura, a oko mjesec dana mi je potrebno za izradu jedne slike. S obzirom da sam u mirovini, imam više vremena za rad«.

Božićna izložba otvorena je do 20. prosinca, a izloženi radovi u tehnici slame vjerodostojno ilustriraju riječi mr. *Andrije Kopilovića* koje je među ostalima napisao u svome tekstu u knjizi »Krha ljepota trajna vrijednost« o radu slamarki: »Slama, simbol krhkosti, a znak jakosti, jer na svojoj slabojoj niti drži bogati klas, izazov je i nadahnuće. U svojoj krhkosti, a zlatnoj ljepoti, u ruci duhovno bogate osobe postaje predmet umjetničkog oblikovanja«.

Z. Sarić

Svečano otvorene prostorije HKPD »Đurđin« Konačno uvjeti za rad u kulturi

U Đurđinu su 7. prosinca svečano otvorene prostorije Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Đurđin« koje je osnovano prije dvije godine. Predsjednik Skupštine HKPD »Đurđin« *Ivan Dulić* pozdravio je uvažene goste, članove društva i sve okupljene. Kao gosti na otvaranju prostorija društva bili su prisutni *Stipe Medo* – treći tajnik u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu, predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*, predsjednik Mjesne zajednice Đurđin *Radomir Samardžić*, ravnateljica OŠ »Vladimir Nazor« u Đurđinu *Ljilja Dulić* i vlč. mr. *Ivan Lazar Krmpotić* koji je blagoslovio prostorije društva.

Svečano otvaranje

»Napokon imamo svoje prostorije dvije godine nakon osnutka društva. Do sada smo mogli raditi u osnovnoj školi, a sada će se moći u rad društva uključiti i srednjoškolci, kao i svi zainteresirani. Osnovicu našeg društva čini folklorna sekcija koju vodi *Ivan Kujundžić*, a u koju su za sada

uključeni osnovci od petog do osmog razreda. Ta sekcija ima oko osamdeset članova. Postoji, također, i slamarska sekcija koju vodi *Marija Ivković Ivandekić*, dok dramsku sekciju vodi *Verica Dulić*. Uspjeli smo osigurati prostorije za rad društva, a sredstva koja smo dobili od Republike Hrvatske upotrijebljena su za šivenje narodnih nošnji i sada možemo pristupiti ozbiljnim planiranjem naših aktivnosti«, kaže *Ivan Dulić*, napominjući, kako su prostorije iznajmljene od Skupštine Općine Subotica, a kako zakup nije visok, planira se zakup još jednog prostora i po mogućnosti osnivanje knjižnice.

Zapušteni dom kulture u Đurđinu vezuje se za pitanje vlasništva i kombinat »Nova brazda« u čiji je posjed prešao. Kako Dom kulture nije bio dostupan za rad društva, članovi HKPD »Đurđin« odlučili su iznajmiti prostorije u Ulici Borisa Kidriča i uz postignuće osnovnih uvjeta intenzivirati aktivnosti društva.

Z. Sarić

Vlč. mr. Ivan Lazar Krmpotić blagoslovio je prostorije društva

Novi broj časopisa »Rukovet«

Sjaj subotičkih vitraža

U prodaji se pojavio novi broj časopisa za književnost, umjetnost i kulturu »Rukovet«. Četverobroj 8-12 za 2003. godinu donosi tematski blok o subotičkim vitražima, te blok kritičkih prikaza aktualne književne produkcije i obimniji izbor iz poezije i proze *Heinricha Heinea*.

Izrada vitraža je umjetnička disciplina kojom su majstori ukrašavali crkve, dočaravajući raskošne koloritne efekte u brodovima gotičkih katedrala. U epohi rokokoa tehnika vitraža je zamrla, ali na prekretnici 19. i 20. stoljeća, pojavom stila secesije koji karakterizira an-

sambl sazvučja umjetničkih disciplina, tehnika vitraža je ponovo oživljena u punom sjaju. U Subotici je stil secesije ostavio velik trag u vidu sinteze arhitekture i umjetničkih zanata, što znači i velik broj vitraža kao detalja sveobuhvatne secesijske umjetnosti. O majstoru izrade vitraža *Miksa Róthu* (1865. -1944.) piše *Smiljan Njagul*, dok povjesničar umjetnosti *Bela Duranci* u razgovoru koji je zabilježio *S. Njagul*, govori o vlastitom otcriću umjetnosti vitraža, kao i o sudbini vitraža u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće. Tematski blok o vitražima sadrži još i razgovor s *Milanom Stanišićem* koji je davne 1926. godine restaurirao vitraže iz Gradske kuće, kao i bilješku o najstarijem subotičkom umjetniku vitraža *Janosu Szanki* koji je 1926. godine restaurirao oštećene vitraže u subotičkoj Sinago-

gi i Senčanskoj crkvi. O umjetnosti izrade vitraža *Miksa Róth* je zapisao: »Ništa tako duboko ne izražava dušu kao slikanje na staklu, jer na takvo djelo utiče samo svjetlost sunca, u vatri oplemenjena boja koju zrači sunčeva svjetlost. To je razlog mistične moći koja izvire iz katedralnih vitraža«.

Blok »Rukovet kritika« sadrži tekstove: *Tomislava Žigmanova* »Aktualije i habitualijske na Molcerovim naslikanim strašilima«, *Ostoje Kisića* »Tragovi Westeasta«, prikaze *Z. Sarića* o knjigama *Milovana Mikovića* »Iza ne« i *Tomislava Žigmanova* »Bunjevački blues«, dok *Radimir Babin* piše o romanu *Ljubice Popović Bjelice* »Trolist Bogdana Dunderskog« i o knjigama kratkih priča *Valerije Burkus* »Poleti s nama« i »Ostrvo zaboravljenih igračaka«. U ovome bloku objavljeni su još i prikazi *Davidke Kecmana* o proznom djelu »Dobri ljudi« *Dragomira Popnovakova* i o knjizi poezije »Poezika« *Milosa Zupca*, kao i prikaz *dr. Ivana Kolarića* o knjizi »Tajna umjetnosti« *Dragane Krstića*.

Veliki pjesnik Heinrich Heine predstavljen je obimnim izborom stihova, proze i odlomkom iz putopisa. Novi četverobroj »Rukoveti« donosi još i poeziju *Snežane Rončević*, koju je posvetila nedavno preminulom subotičkom književniku *Petru Vukovu*.

Z. Sarić

Iz antologije poezije
Bunjevačkih Hrvata Geze Kikića

Aleksa Kokić
Tuga našeg šora u ljetno veče

Pred sjajem rumene zore vuku se vjesnici mraka,
idem daleko u njive, da šumom klasova zrelih
i pjesmom u polju glasnom veselih snažnih težaka
na licu osušim tragove suza vrelih.

O kako tužno je bilo sinoć u našem šoru!
Pokuštvo staro je susjed nosio nijemo na kola,
djeca su plakala, grizući kruha suhu koru,
došljak je neki iz grada vezao prodanog vola.

Žena bez riječi, blijeda, sivo je korito vukla,
dječici dijelila tužno velike stare kapute;
pozdrave nekome zadnje zvona su zvonila muklo,
drhtale bolno kraj puta đurđica glave su žute.

Kola su polako pošla, lijepilo se crno blato,
ljudi su mahali nijemo, oči su brisale žene;
i dok je graktalo tupo dosadnih gavrana jato,
pod granjem vrba iz dola krale se večernje sjene.

Salaš je ostao prazan, bijela se stisnula štala,
pendžeri gledali tužno ko oči žalosnih baka,
derma je njihana vjetrom sumornom škripati stala:
njivama pričala kroz plač sudbinu jednog seljaka.

U salaš ovaj će skoro doći stranac iz grada.
S tugom u srcu teškom budan sam dočeko zoru,
u šumu klasja sad traži utjehu duša mlada.
O kako tužno je bilo sinoć u našem šoru.

Aleksa Kokić (1913.-1940.) rodom je iz skromne obitelji subotičke periferije. Školuje se u Subotici, a zatim i u Travniku, gdje završava gimnaziju. Bogosloviju nastavlja u Zagrebu, a svećenik je od 1937. godine. Odlazi na odsluženje vojnog roka 1940. godine, ali iznenada umire, ostavivši svoj narod u bolnoj tuzi za prerano umrlim pjesnikom bačkih salaša i plodnih ravnica. Kokićev prvi pjesnički prilog »Đače« tiskan je u »Travničkom smilju« 1929.-1930. godine. Otada je napisao više stotina lirskih pjesama i obilježio svoje prvo stvaralačko desetljeće desetinom lirskih ciklusa. Za života su mu tiskane dvije zbirke pjesama – »Klasovi pjevaju« (Zagreb, 1936.) i »Zvona tihe radosti« (Zagreb, 1938.). Njegova lirika ostavština tiskana je zaslugom njegovih školskih drugova pod naslovom »Srebrno klasje« (Subotica, 1962.).

DialUp, Full i Day nalozi	DialUp, Full és Day üzemmód
Wireless internet	Wireless internet
Izrada web prezentacija	Web honlapok kidolgozása
Prodaja računara i opreme	Számitógép és alkatrészek árusítása

SuOnline.NET

Trg Cara Jovana Nenada 15, Subotica. Tel/Fax: (024) 559-200

Poetski kutak: Vinko Nikolić

Lirska biografija iz egzila

Vinko Nikolić rođen je 2. ožujka 1912. godine u Šibeniku, gdje je završio srednju školu. Filozofski fakultet je završio u Zagrebu, gdje je u razdoblju od 1930. do sredine 1945. godine profesor srednjih škola. Tada napušta zemlju i živi u Italiji kao ratni zarobljenik i politički izbjeglica. Preko Marseillea dopijeva u Argentinu, ali se 1966. vraća u Europu. Od 1968. godine živi u Barceloni, gdje nastavlja urednički i nakladnički rad. Zajedno s Antunom Bonifačićem pokrenuo je 1951. godine »Hrvatsku reviju«. Uredio je niz antologija: »Hrvatska majka u pjesmi« 1941. godine, a sa S. Košutićem »Hrvatsku domovinu« 1942., »Pjesme o majci« 1944., i »Pod tuđim nebom« 1957. godine. Početkom rujna 1990. godine vratio se u Hrvatsku, gdje je živio i uređivao »Hrvatsku reviju«, ali sada ponovo domovinsku. Bio je zastupnik u Županijskom saboru. Umro je u Zagrebu 12. srpnja 1997. godine.

Vinko Nikolić poezijom se javio još u gimnazijskom listiću »Iskra«, koji je on pokrenuo i uređivao, a prvi značajniji nastup imao je u almanahu »Selo i grad« 1931. godine, dok se konačno afirmirao također u zajedničkoj knjizi »Lirika grude« 1934. godine, u kojoj se navijestio njegov bilingvizam – čakavski i štokavski pjev. Godine 1935., već je objavio svoju prvu zbirku pjesama »Proljetna svitanja«, a do 1943. godine objavio je još tri knjige: »Svijetli putovi« 1939., »Moj grad« 1941., i »Oslobođeni žali« 1943. godine. Tri su dominantna tematska područja Nikolićeva pjesništva: jedan je rodni grad Šibenik u kulturno-povijesnom smislu, drugi je težački život, a treći majka i domovina, nerijetko shvaćeni kao sinonimi. Tematiku grada Šibenika strukturiraju motivi narodnih vladara, a posebice kulturni, graditeljski, kao i arhitektonski motivi, kao npr. motiv katedrale i njene povijesti, graditeljskih stilova i kulturnih institucija, te zacijelo njena duhovna i religijska aura. »Preko te duhovne vertikale, ona podrazumijeva i motiv Boga i vječno -

sti, sakralne i religiozne inscenacije, eshatološko i transcendentno osvješćenje«, piše među ostalim književnik Cvjetko Milanja o lirici Vinka Nikolića.

Nikolićevu poeziju karakteriziraju motivi i teme težačkoga života, zemljodjelstva i s tim povezanih kućnih običaja i vjerskih uputa za život. Arheodovi Nikolićeve lirike su kruh-majka i vino-otac, i kao egzistencijalno i kao ontološko određenje. Otud Nikolićev kult majke kao roditeljice, patnice i čuvarice obitelji. Ni je stoga čudno što je Nikolić suurednik antologije »Pjesme o majci«. Ambijentalni milje Nikolićeve lirike sadrži uz poljodjelske motive i mediteransko-kulturni, ribarski i običajno-etnološki repertoar. Nikolić se u razvojnem poetskom smislu nije puno mijenjao. Očit je tip pjesama slobodnoga, besjedovnoga stiha, koji je manje artističan, a više fabulativan. Godina 1945. otvara novu pjesnikovu tematiku, jer započinje Nikolićeva egzil-faza. O Nikolićevoj lirici iz tog perioda Cvjetko Milanja bilježi kako su te pjesme njegova biografija, »biografija njegova zanosa, ali i ideologije. Moglo bi se reći da Nikolić upravo kranjčevićevski domovinu nosi u srcu, ali i u duši kao slatko-gorko opterećenje, ovisno o povijesnoj više negoli osobnoj sudbini, nerazdruživo povezanoj s domovinom kao ontološkoj punini«. Oko 1970. godine nastaje Nikolićeva poznata poema »Pismo mojoj Hrvatskoj iz

tuđine«. To je poema koja ima intenciju kao »Simfonija« Antuna Bonifačića. Pokraj toga što detektira i iskazuje identitet Hrvatske, iskazuje i osjećaj lirskog subjekta prema tom identitetu. Nikolić nas kao lirski kazivač obavještava o nemilom povijesnom usudu Hrvatske, kao što nas uvjerava o nesretnomu stanju lirskog subjekta zbog povijesne sudbine. Osim navedenih djela važnije knjige Vinka Nikolića su »Oskvrnuto proljeće« 1947., »Duga nad porušenim mostovima« 1964., »Pred vratima domovine« 1966., »Gorak je zemlje krov« 1977., »Povrat« 1990., kojima je Nikolić izrazio autolegitimacijsku pjesničku poziciju.

Kiša je maćala štrade

Fortuna je juga na moru, pari da ne će nigda bonacati.

Maćane su prvin kapjama kiše kamene skale
i cementi
smočene su dolačke kale.

Lipo mrliši zemja poškropljena
prvon jesenjon kišon,
a ja na ponistri stojin i uživam
u mrlišu prvon
pa divanim samim sobon
maloj jesenjoj kiši:

-Kišice mala, suhu zemju poškropi,
padaj, bona, padaj, samo se bojati nemoj,
neka me friški tvoj mrliš napoi,
ponda kišica, aj ća, jerbo
imaju trgati judi, ai moji.
Posni je na škuru krpnu neba
niko metnija fetu sazrile cate.

maćati-smočiti
štrada-ulica
kala-ulica
ponistra-prozor
mrliš-miris
fita-kriška
cata-dinja

Priredio: Z. Sarić

HKUD »Vladimir Nazor« proslavio svoju obljetnicu

Somborski »Nazor« puni 67 godina

Piše: Dušica Dulić

Hrvatsko kulturno društvo »Miro-ljub«, Hrvatsko prosvjetno društvo u Somboru, Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Vladimir Nazor«, KUD »Vladimir Nazor«, pa na kraju, od 2001. godine HKUD »Vladimir Nazor«, slijed je promjene imena ovog jedinog hrvatskog društva u Somboru koje je uz sve to imalo i razdoblje kad mu je bilo zabranjeno djelovanje. Dugo se borio i za svoje prostorije, iz Križarskog doma konačno je stigao u Hrvatski dom. Zaštitnik društva je sv. Josip.

DVODNEVNA PROSLAVA: U okviru proslave 67. obljetnice postojanja Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« pripremla je tradicionalni dvodnevni program, a koji je otpočeo stihovima Vladimira Nazora. Predsjednik

HKUD »Vladimir Nazor« *Šima Raič*, govorio je o radu društva kroz povijest te s velikim i neprikrivenim zadovoljstvom o ovogodišnjoj rekonstrukciji Hrvatskog doma u Somboru. Naime, na natječaju Vlade Republike Hrvatske ovome je Društvu odobreno 300.000 kuna (ili oko

40.000 eura), a za ta sredstva su završeni radovi na domu iz predviđene prve (od pet) faze rekonstrukcije. *Šima Raič* je po-jedinačno spomenuo svaki odjel koji radi u Društvu i njegove aktivnosti zahvalivši se i članovima i rukovoditeljima.

Pozdravnim govorima brojnim Sombor-

Desetljeće za potrebne rekonstrukcije

»Sve što smo radili u protekloj godini bilo je značajno i za-paženo. Najinteresantnija nam je svakako bila činjenica da smo dobili sredstva Vlade Republike Hrvatske i renovi-rali Hrvatski dom, na čemu im se zahvaljujem. Završena je prva faza radova. Idejni projekt rekonstrukcije zahtijeva oko 500.000 eura a mi smo dobili 40.000. Ja ću biti zado-voljan ako sve preostale faze radova na zgradi Hrvatskog doma budu završene za deset do petnaest godina« – kaže o rekonstrukciji predsjednik HKUD »Vladimir Nazor« *Šima Raič*.

Pjevačka skupina HKUD »Vladimir Nazor« - Sombor

KPZH »Šokadija« - Sonta

KUDH »Bodrog« - Bački Monoštor

cima i gostujućim društvima obratili su se treći tajnik u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu *Stipan Medo*, generalna konzulica Republike Hrvatske u Somboru *dr. Jasmina Kovačević*, generalni konzul RH iz Mađarske *mr. Ivan Bandić*, potpredsjednik SO Sombor *Danijel Koril*, te potpredsjednik HNV-a i predsjednik KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora *Stipan Šimunov* koji se zahvalio »Nazoru« na darivanom računalu za monoštorsko društvo.

O izvedenim radovima na investicijskom održavanju velike dvorane Hrvatskog doma u Somboru, uz prikaz slajdova, govorio je arhitekt *Josip Parčetić*, napominjući kako su vitalne konstrukcije ove zgrade bile narušene, te kako su dodane i zamijenjene čelične konstrukcije, sajle, postavljen novi krov, zamijenjena električna instalacija i postavljena nova rasvjeta. Prema planu za sljedeću godinu, ukoliko bude novih financijskih sredstava, zamijenio bi se stari krov na ostatku zgrade, te dogradila mala dvorana u kojoj bi svakodnevno mogli raditi svi odjeli.

U okviru svečane akademije uz nekoliko recitatora nastupile su i pjevačke skupine HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, KPZH »Šokadija« iz Sonta i KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora.

Programu prve večeri proslave 67. obljetnice »Vladimira Nazora« prisustvovali su i zamjenik pokrajinskog tajnika za

ostvarivanje manjinskih prava, upravu i propise *Slaven Dulić*, gradonačelnik Sombora *Jovan Vujčić*, predstavnice Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba *Marija Hećimović* i *Srebrenka Šeravić*. Tijekom večeri glavni urednik *Josip Zvonko Peka* -

nović predstavio je novi broj »Miroljuba«, a dugog dana proslave svojim nastupima predstavili su se »Nazorovi« odjeli, dako najviše folklorni, a u programu je sudjelovalo i gostujuće KUD iz Županje.

I za šokačka društva gostovanja u Hrvatskoj

Neposredno prije početka dvodnevnog programa proslave 67. obljetnice postojanja HKUD »Vladimir Nazor«, u organizaciji ovog somborskog društva održan je susret predstavnica Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba *Marije Hećimović* i *Srebrenke Šerović* i rukovoditelja šokačkih društava iz Vajske, Bođana, Bačkog Monoštora, Bačkog Brega i Sonta. Budući da je postojala slabija suradnja ovih društava s HMI, gošće iz Zagreba su predstavile program manifestacija u koje se mogu svojim sudjelovanjem uključiti i ova društva, dok je dogovoreno da će ovdašnja šokačka društva u pisanoj formi predstaviti Hrvatskoj matici iseljenika svoje programe i mogućnosti kako bi ih se na temelju toga i pozivalo u Republiku Hrvatsku.

Susret šokačkih KUD-ova s HMI

Treća knjiga HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora

Predstavljen »Dukat ravnice«

U okviru svečane akademije predstavljena je treća knjiga koju izdaje HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora. Riječ je o knjizi autorica *Antonije Čote* i *Marije Šeremešić* pod nazivom »Dukat ravnice« koja je posvećena životu, običajima, upotrebnim predmetima i naseljavanju somborske općine bunjevačkim i šokačkim Hrvatima. Predstavljena su kroz manifestacije, ljude i običaje i okolna sela: Bački Monoštor, Bački Breg i Sonta. Kako je tom prigodom rekao recenzent knjige *dr. Slaven Bačić* iako u Somboru, poslije Subotice, živi najveći broj Hrvata o njima se do danas pisalo malo. Ustvrdio je da »postoji jedna praznina u nakladi o ovom hrvatskom življu«. O subotičkim Bunjevcima ima dosta toga pisanoga, a ovo je prva knjiga koja govori o bunjevačkim i šokačkim Hrvatima Sombora i njegove okolice. Istaknuo je kako je hrvatski i katolički rakurs o Somboru često bio zanemaran i

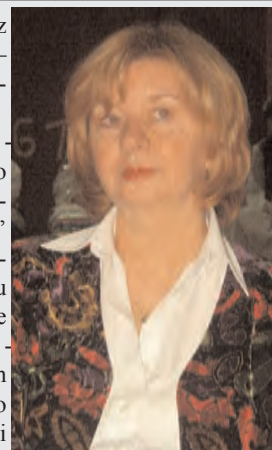
Antonija Čota

da je stoga ovo djelo jako vrijedno. Bačić smatra kako »Dukat ravnice« predstavlja stepenicu u daljnjoj nakladi HKUD »Vladimir Nazor«.

Koautorica Antonija Čota pisala je o tragovima bunjevačkih stopa u Somboru. »Ovo djelo je rezultat dugogodišnjeg rada, a sama je ideja o nastanku potekla od jedne izložbe organizirane u 'Vladimir Nazoru' pod nazivom 'Iz majkine škrinje'. Tada smo htjeli tiskati katalog koji bi pratio izložbu ali to nam je predstavljalo financijski problem te smo oduštali. Tako je od kataloga u stvari nastala knjiga koja govori o etnologiji bunjevačkih Hrvata. Dva su nam cilja: ukazati na različitost somborskih i subotičkih bunjevačkih Hrvata koje su evidentne i postoje. Drugi razlog i cilj je činjenica da smo često skloni prihvatiti tuđe običaje i kulture a lako zanemarimo svoje. U posljednje vrijeme tiskano je više monografija o Somboru a bile su preskočene i somborske crkve i somborsko hrvatsko kulturno-umjetničko društvo, a i mnoge instituci-

je se spominju bez tragova Hrvata« – zaključuje Antonija Čota.

Koautorica Marija Šeremešić o knjizi kaže: »Knjiga 'Dukat ravnice' je potekla kao ideja da se u okviru društva napiše knjiga o bunjevačkim i šokačkim Hrvatima. Nismo u početku imali zamisao kako bi to moglo izgledati,

Marija Šeremešić

budući da nijedna od autorica ne poznaje dovoljno dobro oba entiteta (bunjevački i šokački) da bi mogla opisati sve, te je knjiga podijeljena u dva dijela. Moj je drugi dio knjige koji govori o Šokcima, a obuhvatila sam regiju Sombora i okolice. Budući da sam iz Monoštora, meni su ti lokalni govori poznati iako se oni razlikuju, a tako se djelomice razlikuje i nošnja i običaji koje sam opisivala. Bilo mi je teško na osamdesetak stranica opisati sve to kvalitetno, pa sam došla na ideju da napravim zbornik nekih objavljenih radova koje bi ja povezala i da na svoj način predstavim svako selo i značajne ljude koje možda povijest nije zabilježila« – kaže koautorica Marija Šeremešić.

S predstavljanja knjige »Dukat ravnice«

Druga promocija knjige vlč. Marka Kljajića u Republici Hrvatskoj

»Kako je umirao moj narod« i u Zagrebu

Piše: Dušica Dulić

Poslije nedavnog (i prvog) predstavljanja knjige vlč. Marka Kljajića iz Petrovaradina »Kako je umirao moj narod« u Republici Hrvatskoj (Draž u Baranji), knjiga je pred brojnim nekadašnjim Srijemcima i današnjim Zagrepčanima, u organizaciji Udruge protjeranih Hrvata Srijema, Bačke i Banata, predstavljena u ponedjeljak, 8. prosinca na Kaptolu u Zagrebu.

Stjepan Rendulić je govorio o autoru knjige kao o »najboljem povjesničaru među svećenicima Srijema i najboljem svećeniku među povjesničarima Srijema«. Nazvavši knjigu »vrijednom i pretužnom« odao je priznanje autoru na hrabrosti i privrženosti svojemu narodu koji je prošao teško desetljeće.

ISTINA O TEŠKOM VREMENU: Potpredsjednik Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata Ante Plivelić je rekao kako bi, po njegovu mišljenju, ova knjiga trebala biti poticaj mnogim književnicima da pišu o Srijemu i da se jednoga dana napravi »biblija Srijema« o propadanju i uzdizanju Srijema i hrvatskog naroda u njemu. Spomenuo je i kako mu je krivo da su mnogi događaji u Hrtkovcima bili drugačije predstavljeni u javnosti te da je stoga veoma važno da je ne-

tko s konkretnim podacima podastro istinu o nemilim događajima lošega vremena. Kao bivši Hrtkovčanin, Plivelić je zaključio kako su »srijemski narod zadužili srijemski svećenici koji su za svoje sumještane učinili ono što za nas nitko drugi neće«.

Julijana Vladetić iz Baranje je govoreći o knjizi »Kako je umirao moj narod« rekla da je to ljudsko svjedočanstvo o stradanju hrvatskog naroda iz Srijema, iskazavši želju da djelo dočeka i novo izdanje jer knjiga više za prodaju nema.

»To je autentično svjedočanstvo o tome kada razum posustaje a zlo prevlada« istaknula je Vera Jurić govoreći o Kljajićevoj knjizi kao djelu kojemu je teško odrediti žanr jer u sebi sadrži elemente kronike, statističke podatke, lirsku poeziju, dokumentarne materijale, podatke o povijesti mjesta koje spominje, brojne životne priče, govori o masovnim useljavanjima, premlaćivanjima i drugim ne- daćama ondašnjim Srijemaca.

Eva Čeliković je govorila o tragovima vremena koje vlč. Marko Kljajić svojim djelom ostavlja za budućnost, kroz proživljenu tragediju hrvatskog čovjeka Srijema.

KNJIGA PROTIV ZABORAVA: Na

kraju večeri okupljenima se obratio i autor Marko Kljajić koji je tom prigodom rekao: »Patio sam s mojim Srijemcima i tamo sam u Srijemu potrošio 21 godinu života. Nisam sretan što sam morao pisati knjigu o umiranju moga naroda. Zapravo, ne znam zašto sam to morao učiniti. Ali eto, morao sam. Kad sam već započeo, odlučio sam onima koji više nemaju svoje rodno mjesto pokloniti knjigu. Petrovaradincima spremam posebnu knjigu koja će za dva-tri tjedna biti u tisku. Obecavam prognanim Srijemcima da će, ako me Bog posluži, biti još knjiga i monografija o srijemskim selima. Bolje i skromna monografija nego ništa. Jer ono što nije zapisano, nije se ni dogodilo« zaključuje vlč. Marko Kljajić.

Tijekom večeri, stihove posvećene Srijemu i stradanjima govorio je pjesnik, nekadašnji Srijemac Ivan Bonus, za glazbeni dio programa bila je zadužena Valerija Marija Jurišić, a predstavljajući su, među ostalima, prisustvovali potpredsjednik Skupštine Grada Zagreba Vladimir Velnić, generalni konzul RH u Pečuhu mr. Ivan Bandić, ispred Ministarstva vanjskih poslova Ivan Zeba, te predsjednik Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata Mato Jurić.

Svijet poznatih

Gdje su, što rade...

Mrvica osvojio Daleki istok

Mladi hrvatski pijanist *Maksim Mrvica* trijumfalno se vratio s dalekoistočne turneje po Japanu i Koreji, na kojoj je nastupao na iznimno posjećenim koncertima, promovirajući svoj prvi album »The Piano Player«. O uspješnosti ovog umjetnika, koji se nalazi tek na početku glazbene karijere, najbolje govori pola milijuna prodanih CD-a, te petogodišnji ugovor potpisan s glasovitim diskografskom kućom »EMI«.

Mick Jagger kraljičin vitez

Ostarjeli rocker *Mick Jagger* primit će 12. prosinca titulu kraljičinog viteza, iako je u svojoj mladosti često puta bio na udaru zbog svog opscenog ponašanja. Još uviijek aktivan u brojnim koncertima svjetske turneje »Stonesa«, poslije nekoliko odgađanja uspio je uskladiti termin svečane promocije na koju će povesti i svog 90 godina starog oca Joea.

Boris Živković izbjegao sudar

Kapetan hrvatske nogometne reprezentacije i stoper engleskog Premier ligaša »Portsmoutha«, *Boris Živković* zamalo je izbjegao prometnu nesreću, vozeći se skupa sa suigračima na kup susret protiv »Southamptona«. Samo zahvaljujući prisebnosti klupskog vozača nije došlo do ozbiljnijeg sudara, i momčad je neozljeđena stigla na vrijeme. Susret su izgubili 2:0, ali je to, na koncu, bilo najmanje važno.

Ćirin Jaguar XK8

Miroslav Ćiro Blažević, trener Varteksa, odnedavno u svojoj kolekciji automobila ima novog atraktivnog ljubimca na četiri kotača, impresivni novi model Jaguara XK8. Ovaj ljepotan je prema posve logičnom afinitetu njegova vlasnika naručen u plavoj izvedbi s bijelim kožnatim sjedalima.

Gwyneth Paltrow očekuje bebu

Oskarovka Gwyneth Paltrow (31) potvrdila je javnosti kako očekuje bebu u vezi sa svojim dečkom, frontmanom sastava »Coldplay«, Chrisom Martinom (26). Budući roditelji su u sretnoj vezi već godinu dana, a prinovu očekuju sljedećeg ljeta.

»Mrtva priroda« Gorana Tribusona

Pisac Goran Tribuson objavio je novu knjigu pod naslovom »Mrtva priroda«, nastavivši svoj autobiografski ciklus književnog izražavanja. Nakon »Ranih dana« i »Trave i korova« koji su filmovani u vrlo gledani film i seriju »Ne dao bog većeg zla«, možda će i novi literarni uradak doživjeti svoju ekraniziranu verziju.

Disco, glazbeno-modni trend

Groznica subotnje večeri

Piše: Dražen Prčić

Subotnja večer: *ON* – kosa je oprana, po potrebi i hair stylingu namazana briljantinom ili fiksirajućim gelom. Oblače se traperice ili svečanije hlače širih nogavica uz koje je odabrana košulja življih tonova. Udobne cipele za cijelu noć u ritmu, uz obvezni deodorans i ugodni parfimirani miris. Novac, društvo i dobro raspoloženje. Muška formula.

ONA – cijelo popodnevne pripreme za večernji izlazak. Nekoliko promjena zamišljene frizure uz kontinuiranu nedoumicu što konačno izabrati iz ormara. U krajnjem cajtnotu odabire se haljina ili suknja u kombinaciji kojima se ima najmanje zamjerki, visoke potpetice uz toniranu taškiću. Parfem prema aktualnom raspoloženju i namjerama. Obvezatna frendica s jednakim »izlaznim« problemima, novac za ulaz, a raspoloženje ovisi od »uspješnosti« provedene večeri od koje se uvijek, nekako, očekuje previše. Ženska formula.

DISCOTHEQUE, DISCOTECA, DISCO CLUB: Jedan od gore navedenih neizostavno svjetleće blještavih natpisa zasigurno je krasio ili krasio mjesto u kojem ste slušali ili slušate ploče (danas CD ili MP3 kompjuteriziranu glazbu iz mix pulta), uz prigušeno svjetlo prostora čiji centralni dio zauzima podij za igru. Ovisno od imućnosti vlasnika i investiranih sredstava u opremu, lokal koji radi dobar dio noći (čitaj do zore) tematski je dekoriran, te obogaćen brojnim svjetlosnim efektima koji »probijaju« tminu svojstvenu ovim mjestima noćnog provoda. Nekoliko neizostavnih šankova za točenje alkoholno-bezalkoholnih pića, prostor za DJ-a i sanitarni prostor (duga je noć). Izbacivači na ulazu gdje se kupuju ulaznice i to bi, ukratko, bilo to. **DISCO.**

Dragi bivši ili sadašnji fanovi disca (stoga i korištenje prošlo-današnjeg vremena u opisu) generalno gledano ništa se bitno nije promijenilo u fenomenu cijelovečernje (noćne) zabave mladih i onih koji se tako osjećaju, ni nakon gotovo četrdeset godina.

Osim garderobe koja je ulazila i izlazila iz mode, temeljiti postulati odijevanja nisu se znakovito promijenili. Samo su frizure primjerene novom dobu. Dugu kosu su zamijenila minimalistička šišanja (muški) i »peglanje« farbano nijansirane ili šatirane kose (ženske).

POVIJEST DISCA: Korišteni »disco pokreta« sežu u sedamdesete, kada se ustalio trend korištenja glazbala i uređaja koji su, unaprijeđeni uznapređovalom tehnologijom, bili sposobni »sintetizirati« zvuk. Umjesto »staromodnih« i već pomalo monotonih rockerskih gitara, žice su zamijenili sintisajzeri, odbacili su se ustaljeni standardi vokalne interpretacije i rodio se disco ritam. *Donna Summer*, prva kraljica disca, zapjevala je »Hot stuff« (Vruću stvar) i glazbeni svijet više nije bio isti. Koincidencije radi, u godini koja se uzima za nastanak disco glazbe (1976.) umro je *Elvis Presley*, kralj epohe koju je smijenila nadolazeća nova pošast. Novi pokret najviše se razvio, a gdje bi drugdje, u Americi i Europi, s naznakom da je u svojoj postojbini preko oceana uspijevaio mahom po urbanim sredinama milijunskih slobodoumnijih velegradova poput New Yorka, San Franciska ili Los Angelesa. Na našem starom kontinentu uzeo je maha u svim podnebljima i što je posve iznenađujuće, u nas se posebno »primio« u manjim, seoskim sredinama, postajući nezaobilazan faktor socijalizacije mladeži. Groznica subotnje večeri još itekako »trese« mladiće i djevojke koji niti ne pomišljaju otići na provod u grad kada ga imaju u svom selu!

DISCO DANCE GLAZBA: Analitički gledano fenomen disco dance glazbe oličan u njoj dugovječnosti leži u specifičnom izražavanju veselih tonova koji pozivaju na pokret i igru. Nepostojanje nikakvih normativna i uvrještenih koraka (poput klasičnih plesova) oslobađaju neograničenost osobne kreacije u svakom vidu percepcije i reprodukcije disco dancea (plesu). Naziv dance glazba vjeran je tipi-

zaciji tonova koji su, u osnovi, kreirani kako bi slušatelje natjerali na podij. Ovisno od podneblja akumulacije, ovaj tip glazbenog izražavanja doživio je modifikacije (posve normalno za četiri desetljeća postojanja) disperzirajući u nekoliko pravaca osnovne postavke iz sedamdesetih. Europski italo-disco infiltrirao se osamdesetih godina prošlog vijeka znakovito čak i u američkoj izvornoj postojbini, latino disco obilježio je devedesete, dok se početak novog milenija vezuje uz techno i rave, futurističke verzije osnovne sintetičke glazbene podloge.

»GROZNICA SUBOTNJE VEČERI«: Svoju početnu popularnost, koja se, poput često rabljenog svjetlosnog efekta u svom okruženju, laserskom brzinom proširila svijetom, ostajući da traje sve do današnjih dana, disco duguje i kulturnom filmu »Groznica subotnje večeri« u kojem je »zapple-sao«, na glazbu legendarnih »Bee Geesa«, nezaboravni *John Travolta*. Naslov filma ostao će zauvijek zapisan kao besmrtni slogan promocije glazbeno-modnog trenda koji traje i trajat će još dugo... ■

Vinkovačka »Colonia« izdala svoj šesti album

Dolazi oluja

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Već nekoliko godina vinkovački sastav »Colonia« suvereno vlada »dance« eterom hrvatskih radiopostaja, zasipajući »top« ljestvice svojim mnogobrojnim hitovima. Indira Vladić Mujkić, Tomislav Jelić i Boris Đurđević, »izbacili« su na tržište svoj novi dugosvirajući, šesti po redu, nosač zvuka »Dolazi oluja« s kojim nagovještavaju svoj konačni proboj i »dolazak« na svjetsku scenu. »Za tvoje snene oči« prva je »engleska pjesma« koja se već »vrti« kao »A little bit of oh-la-la«...

Razgovor je vođen s Borisom Đurđevićem, autorom, skladateljem, aranžerom i producentom svih skladbi.

► **Uz »Oluju« s Vašim novim nosačem zvuka dolazi i puno nove, dobre »dance« glazbe.**

Na ovom našem šestom dugosvirajućem albumu, sedmom uopće (kompilacija), nastojali smo ostati vjerni našem temeljnom glazbenom izrazu u kojem nikada nismo željeli podilaziti povremenim glazbenim trendovima u maniri ... »sada smo malo rock, pa malo pop ili folk«... Na albumu je nekoliko potencijalnih hitova, a prvi od njih »Plamen od ljubavi« već uveliko se vrti na svim radiopostajama. Dance« je ono što volimo i mislim, da nakon svega, dobro radimo...

► **Poznat je Vaš prijašnji angažman na radiju u ulozi DJ-a. Kako je došlo do »inicijacije« u skladateljsko-autorske vode?**

Bilo je to 1996. godine, kada sam u jednom trenutku svog života osjetio želju da se okušam kao autor. Napravili smo neke pjesme, pustili ih u eter, ljudi su ih čuli i

krenulo je interesiranje nekih diskografskih kuća. Prije svih bio je to Jasenko Hura i njegov »Crno bijeli svijet« koji je prvi uvidio stvarni potencijal naše glazbe.

► **Kao čovjek komu je »dance« objedini - la ljubav i posao gdje su korijeni vašeg autorskog izričaja?**

Moram priznati kako je moje »glazbeno srce« neraskidivo vezano za osamdesete godine prošlog vijeka, godine koje su zlatno obilježile »dance« glazbu. Inspiracija moje glazbe nalazi se u korijenima italo-disca, popa, new wavea iz tog perioda.

► **U svijetu show buisnessa, uz dobar materijal, neophodno je imati zvučno ime koje će doprinijeti brzem usponu u karijeri. Tko je kumovao imenu »Colonia«?**

Za ime našeg sastava, uz mene, zaslužan je jedan naš zajednički vinkovački prijatelj Bruno. »Kumujući«, povelj smo se prema latinskom nazivu naših Vinkovaca koji u punom izvornom imenu glasi Colonia Aurelia Cibaliae.

► **S vremenom uspješnosti vaše karijere »Colonia« je postala svojevrsna Imperija dance glazbe. No, koliko je bilo teško krenuti stazom uspjeha polazeći iz male sredine, slavonske varoši na obalama Bosuta?**

Problem male sredine oduvijek je problem proboja do »velikog medijskog svjetla« koje, na žalost i jedino, sja u glavnom gradu. Na početku smo bili primorani radi najkraćeg intervjua ili promocije putovati, u našem slučaju, 2-3 sata do Zagreba. Bilo je teških trenutaka, besparice, ali smo vjerovali da ono što radimo ima budućnost.

► **Stigavši do Zagreba, odnedavna ste**

»Colonia« se slušala...

Interessantno je spomenuti kako je »Colonia« bila, na samom svom početku, čak mnogo popularnija u Subotici nego u samoj Hrvatskoj, zahvaljujući iznimnoj slušanosti na gradskim radiopostajama koje su forsirale prve hitove u svojim programima i top ljestvicama slušanosti.

učinili još veći korak u svojoj uspješnoj karijeri. Prepjevom pjesme »Za tvoje snene oči« izašli ste u svijet...

Prijevod pjesme, koja u engleskoj verziji zvuči »A little bit of oh-la-la«, uradila je poznata američka autorica Mary Applegate, koja je radila i sa Celine Dion, »Modern Talkingom«, Bony M-om. Reakcije inozemnog slušateljstva su iznimno pozitivne u planu je priprema još nekoliko skladbi na engleskom jeziku, kao i izdavanje cijelog albuma.

► **Interessantno je zamijetiti kako poklonici vaše glazbe, nisu limitirani pripadnošću mlađem uzrastu, već su fanovi u tridesetim, četrdesetim...**

U discoteke dolaze uglavnom teenageri, ali koncerti su, vani, u dvoranama i počinju u šest sati i tu dolazi puno roditelja s djecom, koji nisu samo puki »pratnici«. Opće je poznato da ljubitelji disco dance glazbe ni s godinama ne mijenjaju svoj ukus.

► **Koji biste koncertni uspjeh izdvojili u dosadašnjoj karijeri?**

Svaki uspješno odsvirani koncert je drag sam po sebi, ali bih izdvojio da smo jedan od rijetkih aktualnih sastava koji je uspio »napuniti« ljubljanski »Tivoli«, sarajevsku »Skenderiju« i splitske »Gripe«.

► **Posve sigurno biste napunili i beogradski »Sava centar«, pa u svezi s time, kada bismo Vas mogli, u susjedstvu, slušati uživo?**

Vjerujem da bismo uspjeli ispuniti »SC«, a što se tiče gostovanja u Vojvodini i SCG mi smo otvoreni za moguću suradnju i ukoliko se nađe ozbiljan organizator koncerata, svirat ćemo...

Multimedijalni dodatni CD

Na novom nosaču zvuka »Dolazi oluja« uz CD s pjesmama nalazi se i dodatni na kojemu se nalaze MP3 materijali, mnoštvo slika i materijala koji će obradovati fanove ove vinkovačke glazbene skupine. Prema riječima članova »Colonia« ovim CD-om su željeli počastiti svoje poklonike i pokazati kako prate suvremene trendove u svjetskoj diskografiji.

Alen Borbaš, prvak svijeta u karateu

Šampion sportskih titula i fakultetskih diploma

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Osječanin *Alen Borbaš* obukao je borilački kimono zarana još kao dječarac, što uopće ne čudi kada se zna kako mu je otac Zvonko nositelj crnog pojasa u karateu 8. dan i začetnik ovog drevnog istočnjačkog sporta u prijestolnici Slavonije. Vođen stručnom paskom seniora Borbaša, junior je dosegao najviše svjetske vrhove karatea, uvjerljivo nadmašivši sve svoje sugrađane, koji su se oprobali u borilačkim vještinama. Na brojnoj niski uspjeha kojoj se još uvijek, u njegovoj 32. godini, ne nazire kraj, Alen je tijekom karijere nanizao nekoliko titula svjetskog prvaka, ali i diplome dva završena fakulteta, ekonomskog i kineziološkog. Uz aktivnu sportsku karijeru, uspješno vodi obiteljsku zaštitarsku tvrtku »Borbaš security«, te diskoteku i noćni klub »OKS« u osječkom Studentskom centru.

► Prvu titulu svjetskog prvaka osvojili ste na prestižnom Svjetskom kupu u Los Angelesu, a posljednju ove godine u Torontu. Prilikom obrane titule imali ste problem s povredom, ali ste ipak, poput velikog šampiona, uspjeli izdržati do kraja.

Već u prvoj borbi s predstavnikom Rusije doživio sam težu ozljedu noge, ali sam uspio izdržati sve napore i uspio pobijediti

u svih pet predviđenih borbi za naslov svjetskog prvaka u srednjoj kategoriji do 80 kg.

► Kako je karate u nas, nažalost, još uvijek velika nepoznanica, pojasnite nam način borbe.

Prema pravilima IKA (Svjetske karate asocijacije) borba traje tri minute, ali se računa samo čisto vrijeme i sat se često zastavlja prilikom poena i prekida. U pitanju su borbe bez kontakta, u duhu natjecateljskog karatea...

► Na kanadskom natjecanju doživjeli ste veliku počast da kao najuspješniji borac otvorite šampionat.

Boreći se u Los Angelesu bio sam, uz titulu prvaka svijeta, proglašen i za najatraktivnijeg borca, pa mi je pripala iznimna čast da u ime svih boraca, najavljen kao »Veliki šampion« otvorim šampionat u Torontu.

► Natjecanja na kojima nastupate iznimno su popularna u hollywoodskom miljeu i brojni šampioni borilačkog sporta poslije aktivne sportske prijedu u filmske akcijske vode. Hoćemo li i Vas, poput primjerice Chuck Norrisa, vidjeti na filmu?

Za vrijeme prvenstva u glavnom gradu svjetskog filma Los Angelesu moje borbe su izazvale interesiranja producenata iz

Hollywooda. Zbog atraktivnih »čišćenja«, ručne i nožne tehnike, dobio sam ponudu za snimanje filma i ostanak, ali...

► Ali uslijedio je poziv Nine Morić, manekenke i voditeljice talijanske televizije...

Obiteljska zaštitarska tvrtka »Borbaš security« radila je zaštitu natjecanja za »Kraljicu Hrvatske« koje je vodila Nina Morić. Ona me je nazvala i zamolila da budem uz nju.

Što se tiče filmske karijere, za nju ima vremena, ostali su kontakti, a još uvijek se i aktivno borim.

► Mnogo ste poznatiji u inozemstvu nego na domaćem prostoru.

Iako sam bio šampion i bivše zajedničke države, višestruki sam prvak Hrvatske i selektor studentske karate selekcije, poznatiji sam i cijenjeniji u inozemstvu gdje sam na svakom natjecanju dočekan kao veliki majstor i šampion karatea. Što je kod nas nezamislivo, primoran sam dati i brojne autograme.

► U Vašem sportskom impresumu su brojne pobjede, titule i pokali doneseni, iz cijelog svijeta, u Osijek.

S karateom sam obišao cijeli svijet, boreći se na svim kontinentima. Osvajao sam titule i medalje posvuda, primjerice u nekom užem izboru to su natjecanja u: Japanu, Australiji, Americi, Kanadi, te brojna europska natjecanja poput Venezije, St. Poltena, Nantesa, Lisabona...

► Uz više nego uspješnu karijeru niste zapostavili ni naobrazbu, već ste, dakle, uspjeli diplomirati na dva fakulteta...

Nisam nikako želio zapostaviti osobnu naobrazbu, iako je to vrlo teško objediniti s napornim svakodnevnim treningom. Ali borac u meni odlučio je istrajati u svim izazovima, pa sam diplomirao na Ekonomskom fakultetu u Osijeku i Kineziološkom (tjelesna kultura) u Zagrebu, na kojem sam upisao i poslijediplomski studij.

Sportske vijesti

Nogomet

Hajduk prvak nogometne jeseni

Sigurnom pobjedom 3:1 nad zagrebačkim Dinamom, jedinim izravnim protivnikom za osvajanje šampionata, splitski Hajduk osvojio je titulu jesenskog prvaka u prvoj HNL. Po-

sljednji ovosezonski susret na prvoligaškoj sceni donio je nadmoć Splitsana na domaćem terenu u Poljudu koja je materijalizirana golovima Računice, Krpana i Andrića, dok je poraz zagrebačkih modrih ublažio Kranjčar. Interesantno je napomenuti kako su svi zgodici postignuti u prvom poluvremenu.

Nogomet

Hrvatska ponovno s Bugarskom u skupini

Na frankfurtskom ždrijebu skupina za sljedeće SP u nogometu, koje će se igrati u Njemačkoj 2006. godine, »bubanj« je Hrvatsku smjestio u 8. skupinu, skupa s reprezentacijama: Švedske, Bugarske, Islanda, Mađarske i Malte. Reprezentacija SCG igrat će u 7. skupini protiv Španjolske, Belgije, Bosne i Hercegovine, Litve i San Marina.

1. HNL

17. kolo, 6. prosinca

Hajduk – Dinamo 3:1

Osijek – Rijeka 2:3

Inter – Zadar 0:2

Zagreb – Varteks 1:1

Slaven B. – Marsonia 3:1

Kamen I. – Cibalia 3:2

Tablica: Hajduk 40, Dinamo 37, Kamen I. 25, Osijek 23, Zadar 23, Rijeka 22, Inter 22, Slaven B. 22, Varteks 19, Zagreb 17, Cibalia 13, Marsonia 13

1. liga SCG

14. kolo, 6. prosinca

Partizan – Budućnost 3:0

Vojvodina – C. zvezda 0:2

Kom – Borac 3:3

OFK Beograd – Zemun 1:0

Sutjeska – Radnički (O) 0:0

Sartid – Zeta 0:0

Napredak – Hajduk 0:2

Obilić – Železnik 0:1

Tablica: C. zvezda 34, Sartid 32, Partizan 31, Železnik 31, OFK Beograd 27, Hajduk 21, Obilić 20, Budućnost 18,

Goodyear liga

12. kolo, 6. prosinca

Split – Zagreb 117:113

Cibona – Lovćen 104:77

Budućnost – Zadar 91:100

C. zvezda – Reflex 81:76

Krka – Laško 75:72

Slovan – Banjalučka P. 72:79

Tablica: C. zvezda 21, Cibona 20, Reflex 20, Zadar 19, Budućnost 19, Olimpija 18, Laško 18, Zagreb 18, Split 18, Lovćen 16, Krka 16, Slovan 16, Banjalučka P. 14, Široki 13

Karate

Darjan Krznarić juniorski prvak SCG

Talentirani karatist iz Novog Slankamena, majstor karatea i nositelj crnog pojasa 1. dan, Darjan Krznarić član KK »Ipon« iz Indije osvojio je prošlog mjeseca karate kup SCG u kategoriji juniori do 63 kg. Na putu do titule na najjačem saveznom turniru ovaj mladi borac osvojio je treće mjesto na kvalifikacijskom turniru kupa Vojvodine, drugo mjesto na kupu Srbije, da bi svu raskoš svog talenta prikazao kada je najviše trebalo. Vrijedno je zabilježiti kako je ovaj vrijedni mladić ne samo izvrstan sportaš nego i dobar učenik, te član HKPD »Stjepan Radić« iz Novog Slankamena.

PETAK ► 12. 12. 2003.

HTV 1

Kultni Diplomac,
HRT 1, 1.15

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Vitez Potepuh, serija
09.35 - Hrvatski jezik
10.25 - Engleski jezik
10.40 - Zvučnjak
11.10 - Ptice, crtana serija
11.40 - Kakvi čudaci!
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.00 - Vijesti
14.10 - Zvezdane staze - Enterprise (1.), serija
14.55 - Hrvatski jezik
15.45 - Engleski jezik
16.05 - Zvučnjak
16.25 - Duhovni izazovi
16.40 - Pozivnica
17.00 - Hrvatska danas
17.20 - Među nama
18.20 - Urbani kôd
18.55 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - TV Bingo Show
20.50 - Put za raj, američko-australski film
22.50 - Meridijan 16
23.15 - Sport danas
23.35 - Francuski film devedesetih: Komičar
01.15 - Diplomac, američki film
03.00 - Seks i grad 6., humoristična serija
03.30 - Vrijeme je za jazz: Boilers all stars - koncert
05.00 - Amerika - život prirode
05.30 - Klan Sicilijanaca, francuski film
07.25 - Prijatelji 3., humoristična serija

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
10.25 - Hitna služba 9.
11.10 - Newyorški plavci 9.
11.55 - Rijeka: More
12.25 - Trenutak spoznaje
12.55 - Pola ure kulture
13.25 - Brisani prostor
14.15 - Kada je i doma opasno, američki film
15.50 - Vijesti za gluhe
16.00 - Res publica: Spajalica
16.45 - Hugo, TV igra
17.15 - Zemlja nade, serija
18.00 - Panorama
18.30 - Savršeni svijet
19.05 - Prijatelji 3., humoristična serija
19.30 - Glazbena TV
20.05 - CIA, serija
20.45 - Vijesti
21.00 - Seks i grad 6., humoristična serija
21.35 - Željka Ogresta i gosti
22.35 - Sweet Revenge, mini-serija
00.20 - Pregled programa za subotu

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
14.45 - Košarkaška Euroliga: Virtus Roma - Cibona VIP, sn.
16.25 - Dublin: EP u plivanju - kratki bazeni, prijenos
19.30 - Od Amerike do Sestrinja, dokumentarna emisija
20.05 - Crno-bijelo u boji
20.35 - Gradski ritam
21.05 - Zvezdane staze - Enterprise (1.), serija
21.50 - Refren
22.20 - Pregled programa za subotu

SUBOTA ► 13. 12. 2003.

HTV 1

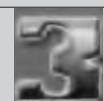
Ricochet,
akcijski film
HRT 1, 23.35

08.00 - Vijesti
08.05 - Marsupilami, serija
08.30 - Ružno pače, serija
08.55 - Športret
09.05 - Parlaonica
10.00 - Vijesti
10.05 - Medicinski iskorak: dr. Jack Preger
10.35 - Smrtonosni napasnici, dokumentarni film
11.30 - Pričopričalica
11.55 - Burzovno izvješće
12.00 - Podnevni dnevnik
12.30 - Prizma - multinacionalni magazin
13.30 - Mračni kut, američki film
15.20 - Iz antologije Dramskog programa HTV-a: Ponoćna igra
16.35 - Kruške i jabuke - kuharski dvoboj
17.15 - Emisija za djecu
17.45 - Briljanteen
18.35 - Inspektor Rex 3.
19.30 - Dnevnik
20.05 - Blue Chips, američki film
22.00 - g'lamur:kafé
23.05 - Vijesti
23.15 - Sport danas
NOĆNI PROGRAM:
23.35 - Ricochet, film
01.15 - Ledena oluja, film
03.05 - Blue Chips, film
05.00 - Amerika - život prirode
05.30 - Ksenia - princeza ratnica 6., serija
06.15 - Crveni kvadrat, dokumentarna serija
07.10 - Cure u trendu 2., serija

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
11.20 - Među nama
11.50 - Urbani kôd
12.25 - Portret Vlatke Oršanić
13.25 - Cure u trendu (2.), serija
14.15 - Ksenia - princeza ratnica 6., serija
15.00 - Ubojstvo u kozmetičkoj industriji, američki TV film
16.45 - Oprah Show (500)
17.30 - Hit-depo
19.05 - Cosbyjev Show (7.)
19.30 - Carstvo divljine: Klanac puma
19.55 - Crtani film
20.05 - Sjećanje na Tomislava Ivčića
21.20 - Po ure torture
21.50 - Crveni kvadrat, dokumentarna serija
22.50 - Dina, mini-serija
00.25 - Hit-depo

01.55 - Pregled programa
za nedjelju

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
16.25 - Dublin: EP u plivanju - kratki bazeni, prijenos
18.30 - Iz riznice hrvatskih muzeja
19.05 - Polufinale, prijenos
20.45 - Polufinale, snimka utakmice od 16.00
22.15 - Art-film: Delikatese, francuski film
23.50 - Pregled programa za nedjelju

NEDJELJA ► 14. 12. 2003.

HTV 1

Zelena karta,
komedija, HRT 1, 22.10

07.55 - Vijesti
 08.00 - Animacijaci, serija
 08.25 - Totally Spies, serija
 08.50 - Crtani film
 09.00 - Dizalica
 10.00 - Vijesti
 10.05 - Babilon,
 francuski film za djecu
 11.40 - Otokar
 11.55 - Burzovno izvješće
 12.00 - Podnevni dnevnik
 12.25 - Plodovi zemlje
 13.20 - Mir i dobro
 14.00 - Nedjeljom u 2
 15.00 - Vijesti
 15.15 - Iz riznica muzeja
 15.40 - Obiteljski vrtuljak
 16.20 - Kruške i jabuke -
 kuharski dvoboj
 17.00 - Od pet do sedam -
 nedjeljno zabavno popodne
 19.01 - Cocco Bill,
 crtana serija
 19.30 - Dnevnik
 20.05 - Tko želi biti
 milijunaš?
 21.10 - Osvajanja Ljudevita
 Posavca, dramska serija
 22.10 - Zelena karta,
 američki film
 00.15 - Pohotnici, film
 01.45 - Danas počinje, film
 03.40 - Oprah Show
 04.25 - Iz riznica muzeja
 04.35 - Amerika - život
 prirode
 05.05 - Zelena karta, film

HTV 2

08.00 - Turistička središta
 Hrvatske
 10.20 - Biblija
 10.35 - Putovanja na sveta
 mjesta: Loreto - kuća
 Nazareta
 11.00 - Raša: Misa, prijenos
**12.05 - Opera Box - S.
 Prokofjev: Pepeljuga,
 balet**

14.15 - Zamka za roditelje
 3, američki film
 15.55 - Magazin Lige prvaka
 16.25 - Dublin:
 EP u plivanju - kratki bazeni,
 prijenos
 18.30 - SP u rukometu (Ž) -
 emisija
 19.10 - SP u rukometu (Ž) -
 finale, prijenos
 20.45 - Pogledajte semafor -
 sportska emisija
 22.45 - Pregled programa
 za ponedjeljak

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička
 središta Hrvatske
 12.25 - Zemlja nade, serija
 16.10 - Slatka osveta,
 mini-serija
 17.55 - Dina, mini-serija
 19.30 - Iz etnoarhive
 20.00 - Cosbyjev Show 7.
 20.25 - Frasier 6., serija
 20.50 - Sreća, serija
 21.10 - Svi gradonačelnikovi
 ljudi 3., humoristična serija
 21.35 - Na zadatku,
 humoristična serija
 22.55 - Nedjeljom u 2
 23.55 - Pregled programa
 za ponedjeljak

PONEDJELJAK ► 15. 12. 2003.

HTV 1

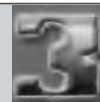
Udaja,
tema nove Latinice,
HRT 1, 20.45

07.00 - Vijesti
 07.05 - Dobro jutro,
 Hrvatska
 09.05 - Djeca iz Ulice
 Degrassi, serija
 09.35 - Predškolski odgoj
 10.25 - Učilica
 10.40 - Mali veliki svijet
 11.00 - Crtani film
 11.05 - Zvonko, crtani film
 11.15 - Životinjski mladunci
 11.30 - Leteći medvjedići,
 crtana serija
 12.00 - Podnevni dnevnik
 12.35 - Zemlja nade, serija
 13.25 - Glazbena TV
 14.10 - Enterprise
 14.55 - Predškolski odgoj
 15.20 - Razredna nastava
 15.45 - Učilica
 16.00 - Vijesti
 16.05 - Mali veliki svijet
 16.25 - Hrvatska župa u
 New Yorku, emisija
 17.00 - Hrvatska danas
 17.20 - Iz jezične riznice
 18.00 - Na rubu znanosti
 18.55 - Upitnik, kviz
 19.30 - Dnevnik
 20.05 - Glas naroda,
 dokumentarna serija
 20.45 - Latinica: Udaja
 22.40 - Meridijan 16
 23.15 - Frasier 6., serija
 23.40 - Francuski film
 devedesetih:
 Božanska potjera
 01.25 - Oprah Show
 02.10 - Bambola, film
 03.45 - Vojska u sjeni, film
 06.05 - Frasier 6., serija
 06.30 - Prijatelji 3., serija

HTV 2

08.00 - Turistička središta
 Hrvatske
 10.20 - CIA, serija
 11.00 - Inspektor Rex 3.
 11.50 - Briljanteen
 12.35 - Mir i dobro
 13.05 - Željka Ogresta i
 gosti
 14.05 - Slatka lažljivica, film
 15.50 - Vijesti za gluhe
 16.00 - Res publica:
 Religijski kontakt-program
 16.45 - Hugo, TV igra
 17.15 - Zemlja nade, serija
 18.00 - Panorama
 18.30 - Narodni refren
 19.05 - Prijatelji 3., serija
 19.30 - Glazbena TV
 20.05 - Zapadno krilo 4.
 20.50 - Vijesti
 21.05 - Petica - europski
 nogomet
 22.30 - Newyorški plavci 9.,
 serija
 23.15 - Poprišta svjetskih
 kultura: Pariz
 00.15 - Pregled programa za
 utorak

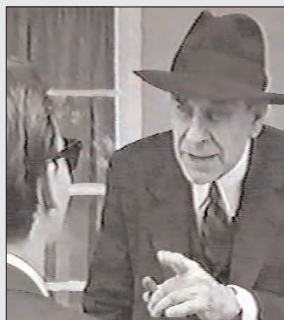
HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička
 središta Hrvatske
 14.25 - Pogledajte semafor -
 sportska emisija
 14.55 - Talijanska nogomet-
 na liga, snimka
 16.45 - Pogledajte semafor -
 sportska emisija
 18.10 - Sportski dokumen-
 tarni film
 18.55 - Portret Vlatke
 Oršanić
 20.05 - Ljubica, hrvatski film
 21.35 - Enterprise
 22.20 - Svijet mode
 22.45 - Monkees - Live in
 Anaheim
 23.45 - Pregled programa
 za utorak

UTORAK ► 16. 12. 2003.

HTV 1

Ed Wood, kultni film,
HRT 3, 20.05

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.00 - Vijesti
09.05 - Vragolasta Lotta, serija za djecu i mlade
09.35 - Prirodoslovlje
10.25 - Učilica
10.40 - Otokar 2003.
10.55 - Športret
11.20 - U životinjskom svijetu
11.30 - Nestali svijet, serija
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.00 - Vijesti
14.10 - Enterprise
14.55 - Prirodoslovlje
15.45 - Učilica
16.00 - Vijesti
16.10 - Govorimo o zdravlju
17.00 - Hrvatska danas
17.20 - Medicinski iskorak
18.00 - »M« magazin
18.55 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.05 - Forum
21.30 - Gradski ritam
22.00 - Sestre Franjevke, dokumentarna emisija
22.30 - Burzovno izvješće
22.40 - Meridijan 16
23.05 - Sport danas
23.15 - Sreća, serija
23.40 - Francuski film devedesetih: Poslije ljubavi
01.20 - Oprah Show
02.05 - Slamovi Beverly Hillsa, američki film
03.35 - Carstvo divljine
04.00 - Draga, britanski film
06.05 - Sreća, humoristična serija

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
10.05 - Zapadno krilo
10.50 - Newyorški plavci
11.35 - Glas naroda, dokumentarna serija
12.05 - Latinica: Udaja
13.45 - Magazin Lige prvaka
14.15 - Rajska ptica, film
15.50 - Vijesti za gluhe
16.00 - Res publica: Treća dob, emisija za umirovljenike
16.45 - Hugo, TV igra
17.15 - Zemlja nade, serija
18.00 - Panorama
18.30 - Crno-bijelo u boji
19.05 - Prijatelji 3., serija
19.30 - Glazbena TV
20.05 - Kako sada živimo, serija
20.55 - Vijesti
21.10 - Ekpa za očevid - Miami, serija
22.00 - Newyorški plavci
22.45 - Max Q: Emergency Landing, američki TV film
00.10 - Vrijeme je za jazz: Geloland - koncert
01.40 - Pregled programa za srijedu

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
17.45 - TEST
18.05 - Petica - europski nogomet
19.30 - Iz jezične riznice: Žito, 1. dio
20.05 - Ed Wood, američki film
22.05 - Enterprise (1.), serija
22.50 - g'lamur:kafé
23.50 - Pregled programa za srijedu

SRIJEDA ► 17. 12. 2003.

HTV 1

Monkees - LIVE,
HRT 3, 23.05

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.00 - Vijesti
09.05 - Naši najljepši praznici, serija
09.35 - Likovna i glazbena umjetnost
10.15 - Stilske figure
10.25 - Učilica
10.40 - Kokice
11.00 - Crtani film
11.15 - Zaplešimo zajedno
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.00 - Vijesti
14.10 - Enterprise
14.55 - Likovna i glazbena umjetnost
15.35 - Stilske figure
15.45 - Učilica
16.00 - Vijesti
16.05 - Kokice
16.25 - Goranska zima, emisija pučke i predajne kulture
17.55 - Heureka
18.20 - Split: More
18.52 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.10 - Globalno sijelo
20.40 - Poslovni klub
21.05 - Lili, emisija
21.35 - Znakovi vremena
23.40 - Filmski evergreeni: Kako ukrasti milijun dolara, američki film
01.40 - Oprah Show
02.25 - Milijarder, film
03.55 - Amerika - život prirode
06.25 - Prijatelji 3., serija

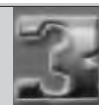

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
10.15 - Kako sada živimo, serija
11.05 - Newyorški plavci
11.55 - Sportske igre mladih
12.20 - Sestre Franjevke, dokumentarna emisija
12.50 - Forum
14.15 - Četrnaest sati, američki film
15.50 - Vijesti za gluhe
16.00 - Res publica: Slika zdravlja - emisija o zdravlju
16.45 - Hugo, TV igra
17.15 - Zemlja nade, serija
18.00 - Panorama
18.30 - Kućni ljubimci
19.05 - Prijatelji 3., serija
19.30 - Glazbena TV

20.05 - La Gueule Ouverte, francuski film
21.35 - Newyorški plavci 9., serija
22.20 - Pregled programa za četvrtak

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske
19.10 - TEST
19.30 - »M« magazin
20.30 - Košarkaška Euroliga: Cibona VIP - Union Olimpija
22.20 - Enterprise
23.05 - Monkees - Live in Anaheim
00.05 - Prirodni svijet: Pseća urota
00.55 - Pregled programa za četvrtak

ČETVRTAK ► 18. 12. 2003.

HTV 1

Biblija,
HRT 1, 16.35

07.00 - Vijesti
07.05 - Dobro jutro, Hrvatska
09.00 - Vijesti
09.05 - Kamp 2000., serija za djecu i mlade
09.35 - Hrvatska u srednjem vijeku
10.25 - Učilica
10.55 - Charly i Mimo, crtani film
11.20 - Prašćić Preston, crtani film
11.55 - Burzovno izvješće
12.00 - Podnevni dnevnik
12.35 - Zemlja nade, serija
13.25 - Glazbena TV
14.10 - Enterprise
14.55 - Hrvatska u srednjem vijeku
15.45 - Učilica
16.20 - Crtani film
16.35 - Biblija
17.00 - Hrvatska danas
17.15 - Bilo je to 903..., dokumentarna emisija
18.25 - Internacional, vanjskopolitički magazin
18.55 - Upitnik, kviz
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tko želi biti milijunaš?
21.15 - Brisani prostor
22.00 - Pola ure kulture
22.40 - Meridijan 16
23.15 - Na zadatku, humoristična serija
23.40 - Filmski evergreeni: The Iron Cross, film
01.50 - Oprah Show
02.35 - Sestre i drugi stranci, TV film
04.10 - Hoffmanove priče, britanski film

HTV 2

08.00 - Turistička središta Hrvatske
10.20 - Ksena - princeza ratnica 6., serija
11.05 - Newyorški plavci
11.55 - Globalno sijelo
12.20 - Lili, dokumentarna emisija
12.50 - Poslovni klub
13.15 - Znakovi vremena
14.10 - Plač grada, film
15.50 - Vijesti za gluhe
16.00 - Res publica: Ekologija
16.45 - Hugo, TV igra
17.15 - Zemlja nade, serija
18.00 - Panorama
18.30 - Planet Internet
19.05 - Prijatelji 3., serija
19.30 - Glazbena TV
20.05 - Prirodni svijet: Amazona - superriječka
20.55 - Vijesti
21.10 - Hitna služba
22.00 - Newyorški plavci
22.45 - Triler: Nurejev
23.45 - Pregled programa za petak

HTV 3

09.00 - TV vodič + turistička središta Hrvatske (do 16.00)
17.20 - TEST
17.40 - Košarkaška Euroliga: Cibona VIP - Union Olimpija
19.30 - Heureka, znanstveno-obrazovna emisija
20.05 - Incident u gradiću, američki TV film
21.35 - Enterprise
22.20 - Na rubu znanosti: Velika sibirski eksplozija
23.10 - Pregled programa za petak

FILM TJEDNA

HTV 1, SUBOTA, 1.15 h

LEDENA OLUJA

američki film
(THE ICE STORM, 1997.)

Gradić New Canaan u Connecticutu, studeni 1973. Paul »Charles« Hood nevoljko napušta pripremni program za koledž i dolazi kući kako bi Dan zahvalnosti proveo sa svojom dobrostojećom i naoko uzornom obitelji. Veliki zaljubljenik u fantastične stripove i nesretno zaljubljen u bogatu kolegicu Casey, Paul u vlastitom domu ne nalazi obiteljski sklad. Njegov otac Ben upušta se u ljubavnu pustolovinu sa susjedom Janey Carver, 14-ogodišnja sestra Wendy, opsjednuta Nixonom i aferom Watergate, zavodi Janeynine sinove Mikeyja i Jima, dok je Paulova majka Elena kleptomanka, svjesna da njezin brak nema budućnost, pa prihvaća udvaranje Janeyina supruga Sandyja. I dok se obitelji Hood i Carver s prijateljima okupljaju na svečanoj večeri, New Canaan se nađe usred ledene oluje...

Jedan je od ponajboljih romana na tu temu »The Ice Storm« Ricka Moodyja koji je 1997. ekranizirao tajvanski redatelj Ang Lee (Tigar i zmaj). Leeja je pratio glas vještog redatelja kada su u pitanju prilagodbe književnih predložaka, jer je dvije godine prije doživio veliki uspjeh s filmom »Razum i osjećaji«, snimljenim prema bestselleru Jane Austina. No, u odnosu na elegantnu vizualizaciju književničkih djela prokanu tek istančanim sarkazmom, ovaj je film beskompromisni prikaz disfunkcionalne američke obitelji u pretposljednjoj godini Nixonova mandata, koju ne nagrizi samo unutarnja blokada i međusobno otuđenje, nego prije svega kolaps cijelog niza dotadašnjih društvenih vrijednosti. Bračna nevjera, sitni kriminal, eksperimentiranje s drogom, maloljetnički seks i nesolidarnost, dio su simptomatologije konkretne društvene sredine, ali i cijele duhovne klime o kojoj iznimno dojmljivo pripovijedaju i Moodeyjev roman i Leejeva drama. Film vrlo realistično i istodobno metaforično (parabola o vremenskoj nepogodi) secira razdoblje američkog društva i obiteljskog života na prijelazu iz 60-ih u 70-e. Izuzetne uloge ostvalili su oskarovac K. Klinea (Riba zvana Wanda), J. Allen (Kandidat) i S. Weaver (serijal Alien), i trojka mladih glumačkih zvijezda: C. Ricci (Obitelj Adams), T. Maguirea (Spiderman) i E. Wooda (serijal Gospodar prstenova). Film je na Međunarodnom filmskom festivalu u Cannesu 1997., nagrađen za najbolji scenarij koji je napisao Leejev dugogodišnji suradnik James Schamus (Tui shou, Tigar i zmaj), dok je Sigourney Weaver iste godine dobila BAFTA-ino priznanje za najbolju epizodnu glumicu.

Uloge: Kevin Kline, Joan Allen, Henry Czerny, Adam Hann-Byrd, David Krumholtz, Tobey Maguire, Christina Ricci, Jamey Sheridan, Elijah Wood, Sigourney Weaver, Katie Holmes

Redatelj: Ang Lee

Nedostojan oproštaj od velikog glumca

Štovani gospodine uredniče!

Osvrćem se ovoga puta na »mini« komentar Vašeg novinara *Roberta G. Tilija*, od 28. studenoga 2003. godine, koji je objavljen na stranici 34, pod uokvirenim naslovom »Neoprostivo« u povodu književne večeri *Enesa Kiševića*, pjesnika iz Zagreba, koja je upriličena u velikoj sali Muzičke škole.

U cijelosti se slažem s konstatacijama iz spomenutog komentara, koji se može bukvalno primijeniti i na slučaj održavanja komemorativne sjednice u povodu smrti *Geze Kopunovića*, barda i doajena subotičkog glumišta, koja je održana dana 3.

prosinca 2003. godine u 11 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće, pred neoprostivo malim brojem nazočnih (30), uključujući i članove uže rodbine pokojnika.

Ništa bolja slika nije viđena ni na Senčanskom groblju, prilikom ukopa istog dana, što pada na opću sramotu naših sugrađana, prvenstveno institucija hrvatske zajednice.

Kao što je pučanstvu vjerojatno poznato, Geza Kopunović je dobitnik Oktobarske nagrade oslobođenja grada Subotice iz sedamdesetih godina, kao i nagrade »Počasni građanin« Subotice iz 1998. godine, kao i to da je bio dugogodišnji prvak nekadašnjeg Hrvatskog narodnog kazališta, odnosno danas Narodnog pozorišta – Népszínház, sve do njegovog odlaska u mirovinu.

Osim nekoliko kurtoaznih telegrama, mahom općinskih organa vlasti ni jedna hrvatska institucija se nije udostojila, s časnim izuzecima osim predstavnika HNV (*Lazo Vojnić Hajduk*) da svojom nazočnošću ili telegramom sućuti oda poštu preminulom umjetniku, koji je obilježio jednu kazališnu epohu u našem mjesnom kazalištu.

Na komemorativnoj sjednici vrlo produhovljeno i s toplinom o liku i djelu govorili su *Árpád Papp*, predsjednik Izvršnog odbora SO, te *Milovan Miković*, književnik, *Mihajlo Jančikin*, kolega iz kazališta, njegova generacija, i *Ljubica Ristovski*, ravnateljica Narodnog pozorišta u ime kolektiva.

Grgo Bačlija, Subotica

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 600 dinara

☐ 1 godina – 1.000 dinara

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR

BANK: VHVYU 22

(Vojvodanska banka a.d. Novi Sad Yugoslavia)

Beneficiary customer:

540101 320 5 NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

RADIO SUBOTICA

24000 Subotica
Put Jovana Mikića 12
Tel: 024/55-22-00
Fax: 024/55-19-02

email: radio@radiosubotica.co.yu

- 91,5 MHz cjelodnevni program na srpskom jeziku
- 89,6 MHz cjelodnevni program na mađarskom jeziku
- 91,5 MHz od 19 do 21 sat program na hrvatskom jeziku

SHEMA programa na hrvatskom jeziku

19,00 h
- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH

19,30 h
»Iz života naših predaka« (ponedjeljkom)
»Sportski vremeplov« (ponedjeljkom)
»Razgovor s povodom« (utorkom)
»Otvoreni studio« (srijedom)

»Galerija« emisija o kulturi (četvrtkom)
Vjerska emisija (petkom)

20,00 h
»Čarolije trpeze« (ponedjeljkom)
»Na proputovanju s nama« (utorkom)
»Putokazi« (srijedom)
»Rock vremeplov« (četvrtkom)

20,30 h
- Vijesti dana
- Pripovijetka Balinta Vujkova
- Hitovi hrvatskih izvođača
- Minute za ljubitelje jazza (petkom)

U PRODAJI

Kalendar Hrvatske riječi "Vrijeme prošlo, vrijeme sadašnje"
s izvornim tematskim motivima Hrvata iz Vojvodine.
Zidni kalendar veličine 35 x 40 cm, s 12 stranica.

Na svakoj stranici fotografija djevojke u
bunjevačkoj, šokačkoj ili sremskoj nošnji,
uz fotografiju iste djevojke u suvremenoj odjeći.

Cijena kalendara 180 dinara.

Uplata na žiro račun broj 355-1023208-69.

Dostavite nam uplatnicu i pošaljite svoju adresu.

Broj tiskanih kalendara ograničen.

Hrvatska riječ

2004

"Vrijeme prošlo, vrijeme sadašnje"

kolpa-san® **KUPATILA**

stvorena za uživanje
i za ponos

sanitarija i pločice, kade, tuš kade, tuš kabine,
saune, masažni sistemi-vodeni i vazdušni,
bazeni za masažu, nameštaj za kupatila,
ugradni vodokotlići i kupatilska galanterija

Banijska 2, SUBOTICA (u poslovnom centru preko puta FB "PARTIZAN"),

Tel: 024/ 547-274 , 547-886

Novi Sad - Rumenački put 11; 021/518-091
Beograd - Lješka 4; 011/354-8063

